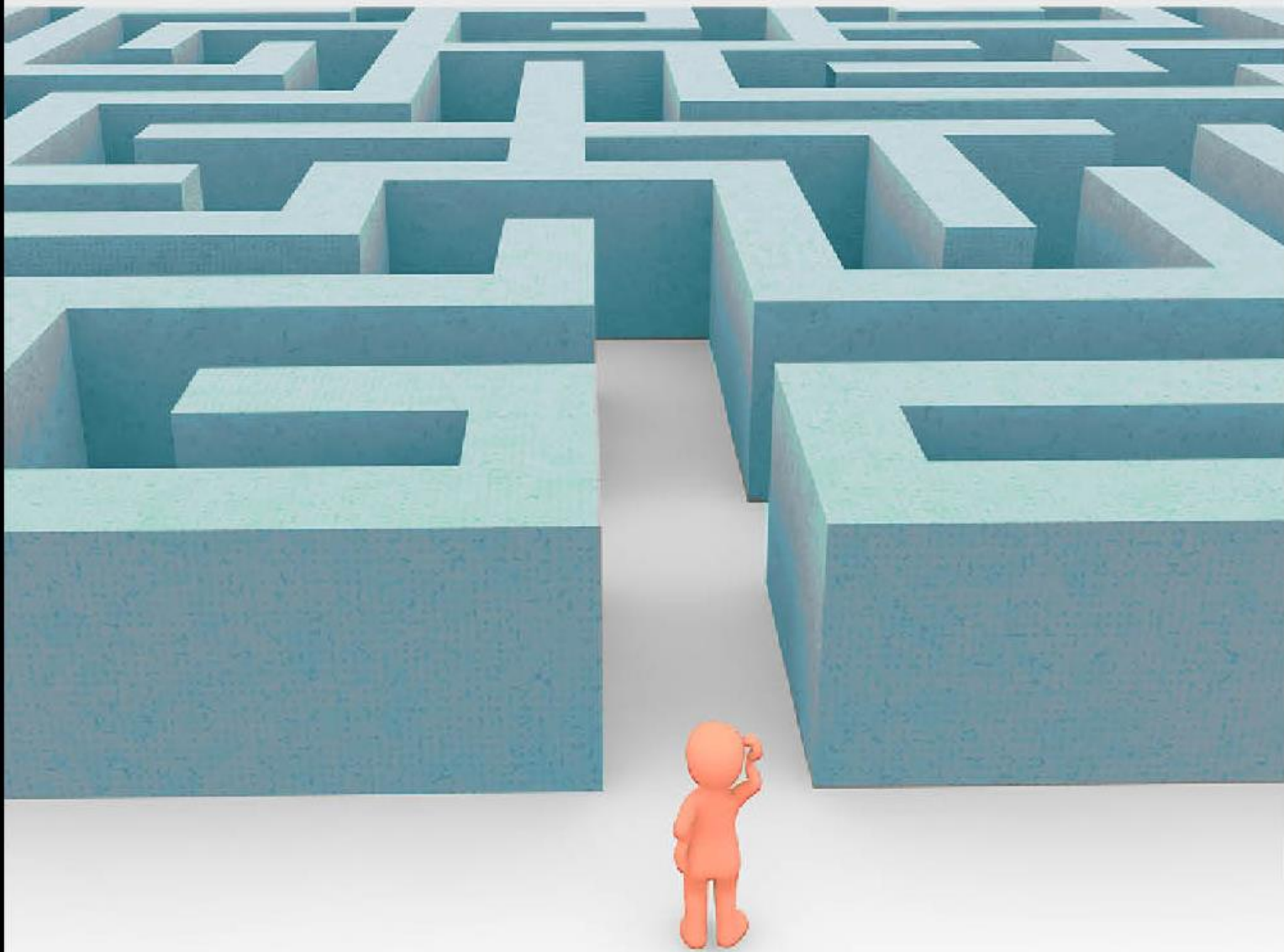

Situació del treball autònom a Catalunya 2019

Collecció Estudis i Informes. Número 55

SITUACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA 2019

INFORME

aprovat pel Ple del Consell de Treball, Econòmic i Social en la sessió
extraordinària del dia 2 de novembre del 2020.

Consell de Treball,
Econòmic i Social
de Catalunya

Ponent

Àngel Herмосilla Pérez

Director

Joan Antoni Santana

Coordinadora

Roser Ferrer

Autors

Pere Castell
Roser Ferrer
Marta Olivella
Virgínia Villar

Membres del grup de treball

Salvador Clarós, Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CCOO)
Sandra Zapatero, Unió General de Treballadors de Catalunya (UGT)
Juan José Meca, Foment del Treball Nacional
Maria Mora, Foment del Treball Nacional
Àngel Herмосilla, Petita i Mitjana Empresa de Catalunya (PIMEC)
Guillem Perdrix, Confederació de Cooperatives de Catalunya (CCC)
Víctor Climent, Expert

Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya
Barcelona, 2020

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència Creative Commons del tipus reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. Podeu consultar un resum dels termes de la llicència a:

[Llicència Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

© Generalitat de Catalunya
Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya
Diputació, 284
08009 Barcelona
Tel. 93 270 17 80
Adreça Internet: <https://ctesc.gencat.cat>

A/e: ctesc@gencat.cat

ISBN: 978-84-18199-77-6

Imatge:
lonely" / llicència de domini públic (CCO 1.0)
Barcelona, novembre 2020

Aquest document compleix les pautes d'accessibilitat WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) 2.1.

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ	7
2.	EVOLUCIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM SEGONS LES ESTIMACIONS DE L'ENQUESTA DE POBLACIÓ ACTIVA.....	8
3.	L'AFILIACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A LA SEGURETAT SOCIAL	19
3.1.	IMPORTÀNCIA DEL TREBALL AUTÒNOM I TIPOLOGIES D'AFILIACIÓ	19
3.2.	L'AFILIACIÓ AL RÈGIM ESPECIAL DE TREBALLADORS AUTÒNOMS.....	24
3.2.1.	El col·lectiu de persones afiliades al RETA. Distribució i evolució	26
3.2.2.	Les persones estrangeres afiliades al RETA	34
3.3.	ELS TREBALLADORS AUTÒNOMS ECONÒMICAMENT DEPENDENTS	35
3.4.	ELS COOPERATIVISTES I ELS MEMBRES DE SOCIETATS COL·LECTIVES	37
3.4.1.	Els cooperativistes i les cooperatives.....	37
3.4.2.	Distribució del col·lectiu de cooperativistes i membres de societats col·lectives a Catalunya	38
3.5.	ELS AUTÒNOMS PERSONES FÍSiques	41
4.	EL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA EN RELACIÓ AMB LA RESTA D'EUROPA.....	52
5.	LA PROTECCIÓ SOCIAL DEL TREBALL AUTÒNOM	64
5.1.	INTRODUCCIÓ.....	64
5.2.	PENSIONS I ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES DE LA SEGURETAT SOCIAL	65
5.2.1.	Pensions contributives	66
5.2.2.	Altres prestacions econòmiques de la Seguretat Social	72
5.3.	PRESTACIÓ PER CESSAMENT D'ACTIVITAT	75
6.	FOMENT I CONSOLIDACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM.....	78
6.1.	MESURES DE FOMENT I CONSOLIDACIÓ DIRIGIDES A TREBALLADORS AUTÒNOMS	79

6.2. MESURES DE FOMENT I CONSOLIDACIÓ DIRIGIDES A ALTRES FORMES DE TREBALL AUTÒNOM.....	85
7. NOVETATS NORMATIVES.....	99
8. CONSIDERACIONS I RECOMANACIONS.....	103

1. INTRODUCCIÓ

D'acord amb l'article 2.1.e) de la Llei 7/2005, de 8 de juny, del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, correspon al CTEESC elaborar i trametre al Govern un informe anual sobre la situació dels treballadors autònoms a Catalunya.

Aquest informe analitza la situació del treball autònom a Catalunya l'any 2019. S'estructura en vuit apartats, inclòs aquest primer apartat introductori. Els apartats segon i tercer analitzen les característiques del treball autònom a partir de l'Enquesta de població activa i la Seguretat Social.

L'apartat quart fa una anàlisi comparativa de la situació del treball autònom a Catalunya i la d'altres països europeus.

L'apartat cinquè analitza les dades relatives a la protecció social del treball autònom i l'apartat sisè, les mesures destinades al seu foment i consolidació.

L'apartat setè descriu les principals novetats normatives en relació amb el treball autònom aprovades l'any 2019.

El darrer apartat recull les consideracions i recomanacions consensuades a partir de l'anàlisi i el debat dels apartats precedents.

2. EVOLUCIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM SEGONS LES ESTIMACIONS DE L'ENQUESTA DE POBLACIÓ ACTIVA

L'any 2019 el pes del treball autònom sobre el total de persones ocupades ha tornat a disminuir i se situa en el 15,2%.

El nombre de persones que treballen per compte propi ha disminuït el 0,9%. Tanmateix, dins del col·lectiu, mentre que el nombre d'homes ha disminuït, el de dones ha augmentat.

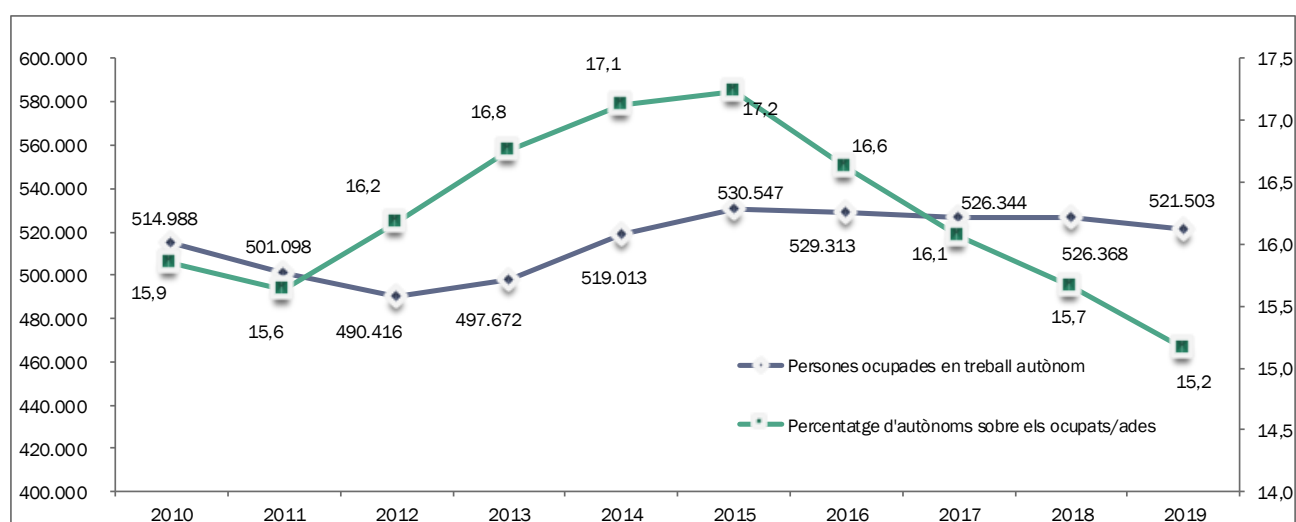
La disminució s'ha produït als sectors de la construcció, l'agricultura i l'hoteleria.

Les dones amb estudis superiors són el perfil que més ha augmentat en el col·lectiu.

El nombre d'estrangers que treballen per compte propi ha tornat a augmentar en el col·lectiu, i ja representen el 15,9%.

L'Enquesta de població activa (EPA) estima per a l'any 2019 un total de 521.503 persones que treballaven per compte propi a Catalunya. Aquesta xifra, que també recull aquelles persones que treballen en qualitat d'ajuda familiar, és lleugerament inferior a la de l'any anterior. De fet, aquesta evolució entronca amb una tendència a la baixa en termes relatius iniciada ara fa quatre anys. Aquesta davallada també es pot resseguir fins i tot en termes absoluts, atès que el nombre estimat de persones del col·lectiu s'ha anat reduint, una evolució només aturada l'any passat, en què la xifra pràcticament no va variar. Aquesta evolució lleugerament negativa del nombre de persones que treballen per compte propi, del -0,9%, contrasta amb l'evolució que han experimentat les persones assalariades, que han augmentat el 2,3%.¹ Aquesta divergència en les evolucions ha estat el factor que ha fet que el pes del treball autònom sobre el total de persones ocupades hagi baixat novament fins a situar-se en el 15,2. Amb aquesta nova davallada, la importància relativa del treball autònom ha tornat a caure, situant-se dos punts percentuals per sota del que assolía l'any 2015. A més, el pes ha mostrat un nou mínim, amb un valor inferior al de 2011.

GRÀFIC 1. Nombre estimat de persones que treballen per compte propi i pes sobre el total de persones ocupades. Catalunya, 2010-2019

Unitats: persones i percentatges.

Font: Idescat, Enquesta de població activa (EPA).

La majoria de les persones que treballen en el col·lectiu ho fan sense assalariats al càrrec (el 69,2%). El col·lectiu d'empresaris amb assalariats suposa el 27,7%, mentre que la resta recull aquelles persones

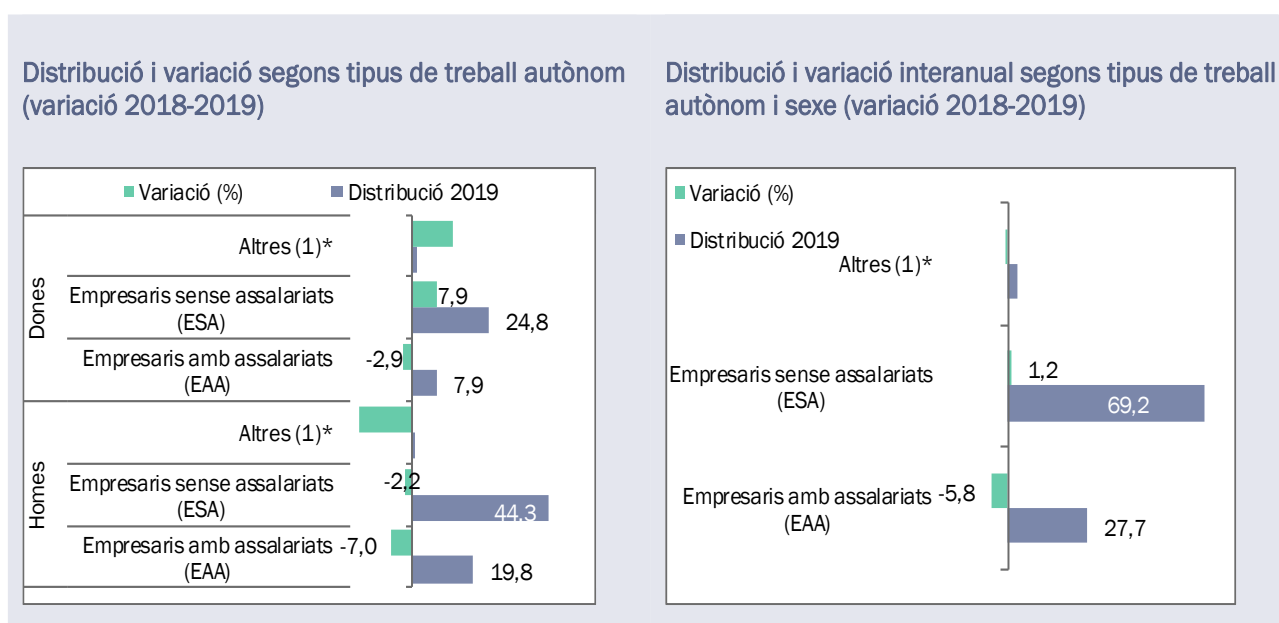
¹ Segons explotació de l'estimació EPA facilitada per Idescat.

com ara cooperativistes o ajudes familiars entre d'altres, que no queden incloses en les altres dues categories. De les dues principals categories de situació professional, l'única que ha augmentat lleugerament ha estat la d'empresaris sense assalariats al càrrec. En canvi, el col·lectiu d'empresaris amb assalariats, segons les estimacions, ha experimentat una davallada del 5,8%.

Aquest augment del nombre de persones treballadores autònomes sense assalariats només s'explica per l'augment de les dones, atès que els homes han experimentat una davallada en totes les categories de situació professional. Tot i això, el col·lectiu dels homes que treballen per compte propi sense assalariats encara és el més nombrós, atès que suposa el 44,3% de les persones treballadores autònomes. El de les dones que també treballen sense assalariats al càrrec suposa el 24,8%, mentre que els col·lectius d'homes i dones que treballen a compte propi amb assalariats suposen el 19,8% i el 7,9% respectivament.

GRÀFIC 2. Distribució i variació interanual de les persones ocupades per compte propi segons tipus de treball autònom que desenvolupen i sexe. Catalunya, 2019

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.

(1) Inclou la resta de tipologies de treball autònom. Bàsicament cooperativistes i ajudes familiars. (*) La suma d'aquesta partida no té el recolzament estadístic suficient per ser considerada una estimació estadísticament significativa.

Font: Idescat, Enquesta de població activa (EPA).

Segons les estimacions, només les dones han experimentat l'any 2019 un augment en el col·lectiu de persones treballadores autònomes. Aquest augment en les dones ha estat del 5,5%. En canvi, el conjunt d'homes que treballen per compte propi ha disminuït el 4%. D'aquesta manera, el percentatge de dones en el col·lectiu ha augmentat i s'ha situat en el 34,6%, lluny encara, però, del pes gairebé paritari que ja assolixen entre les persones assalariades (49,7%).² De fet, mentre que l'any 2019 només l'11,1% del total de dones ocupades són autònomes, aquest percentatge puja fins al 18,8% en el cas dels homes.³

En general, el col·lectiu de persones de més edat tendeix a treballar per compte propi en un percentatge més alt. El pes que manté el treball autònom entre el col·lectiu de persones de 55 anys o més és més elevat que en la resta de categories d'edat. Concretament, en aquest col·lectiu el 22,3% de les persones ocupades ho fa per compte propi. Això no és així en el cas de la resta de categories d'edat. Mentre que

² Càlculs elaborats a partir de la base de dades facilitada per Idescat.

³ Elaboració pròpia a partir d'Idescat. Explotació EPA.

en el cas dels més joves de 35 anys aquest percentatge baixa fins al 15,1%, en el cas de la franja d'edat intermèdia, d'entre 35 i 54 anys, baixa fins al 13%.⁴

Tanmateix, el nombre de persones que treballen per compte propi ha disminuït en totes les categories d'edat. La dinàmica per edats del col·lectiu d'autònoms recull una disminució generalitzada per a totes les categories. D'aquesta manera, tot i que retrocedeixen amb menor intensitat, la categoria de més edat cau també el 0,4%, i la d'entre 35 i 54 anys, el 0,9%. Pel que fa a la categoria d'edat més jove és la que retrocedeix amb més intensitat, amb una evolució del -0,4%.

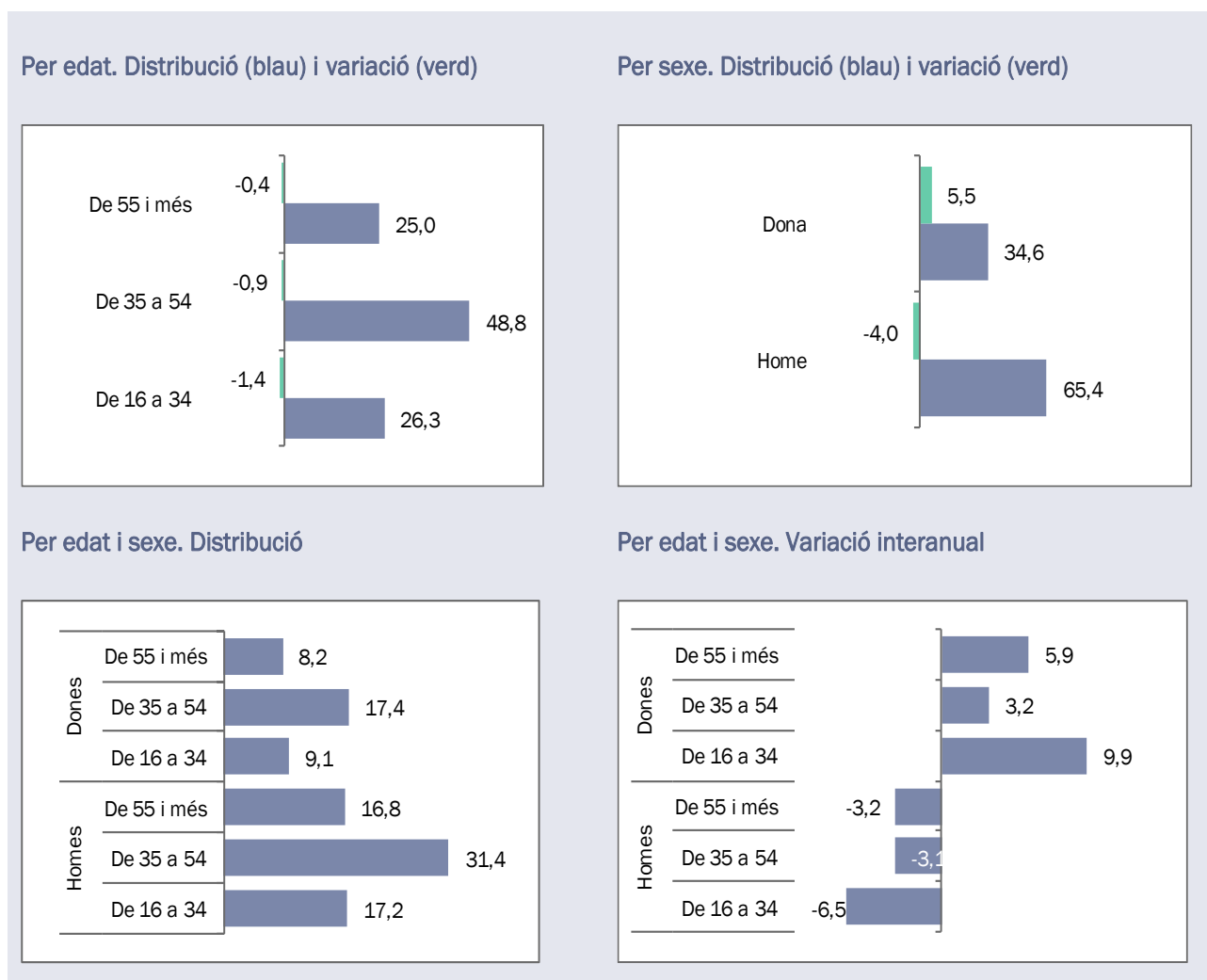
Aquesta evolució negativa en totes les franges d'edat només s'explica per la caiguda del nombre d'homes. Mentre que en el cas dels homes la caiguda es produeix per a totes les categories d'edat, en el cas de les dones es produeix un creixement que també es verifica en totes tres categories (vegeu el gràfic següent).

L'any 2019, el 48% de persones treballadores autònomes se situa en l'interval d'edats dels 35 als 54 anys. En segon lloc, hi trobem els membres més joves del col·lectiu, que suposen el 26,3% del total. Finalment, en darrera posició en importància absoluta, els de 55 anys o més, que suposen prop del 25% del total, tot i que com s'ha vist mantenen un pes més elevat entre els ocupats de la seva mateixa franja d'edat. Tot i que només han crescut les dones, el fet que ho hagin fet per totes les categories no ha modificat la seva estructura d'edats relatives. La distribució segons sexe i edat mostra una estructura molt similar entre homes i dones.

---

⁴ Càlculs d'elaboració pròpia a partir d'Idescat (EPA).

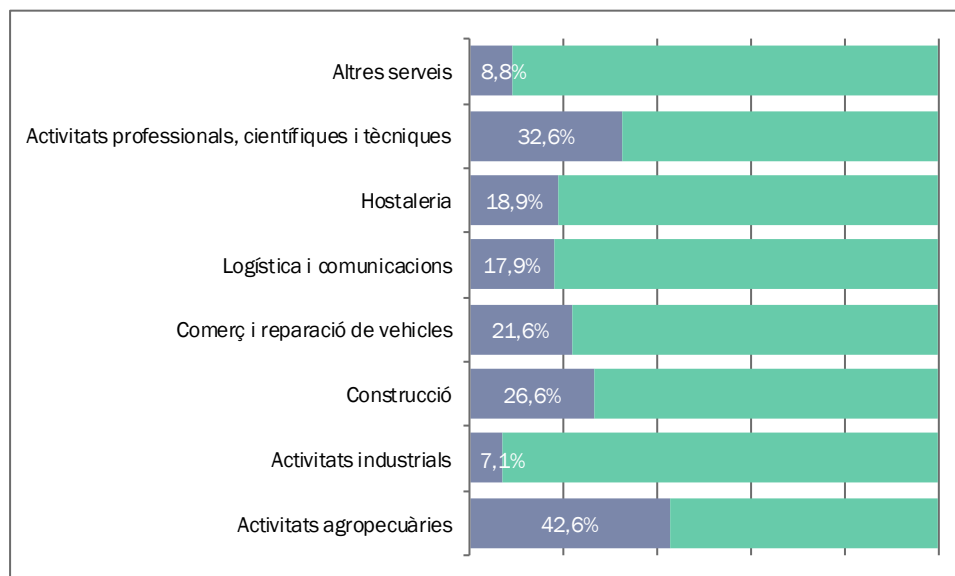
GRÀFIC 3. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons edat i sexe. Catalunya, 2019

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.
Font: Idescat, Enquesta de població activa (EPA).

En gairebé totes les activitats analitzades el pes del treball autònom és superior al de la mitjana del conjunt de l'economia (15,2%). De fet, només en trobem dues amb un pes inferior: les activitats industrials, amb només el 7,1% i la categoria Altres serveis, que aplega totes les activitats terciàries sense prou entitat estadística per mostrar-ne els resultats. Entre les activitats on el pes del treball per compte propi és més alt destaquen en primer lloc el sector primari (42,6%), les activitats professionals, científiques i tècniques (32,6%), la construcció (26,6%) i, a més distància, el sector comerç i reparació de vehicles (21,6%). Amb tot, en totes aquestes branques aquest pes ha baixat respecte de l'any anterior.

GRÀFIC 4. Percentatge de treball autònom sobre el total de persones ocupades per branques d'activitat. Catalunya, 2019

Unitats: percentatges.

Activitats agropecuàries inclou les categories CNAE2009: A

Activitats industrials inclou les categories CNAE2009: B, C, D, E

Construcció inclou les categories CNAE2009: F

Comerç i reparació de vehicles inclou les categories CNAE2009: G

Logística i comunicacions inclou les categories CNAE2009: H, J

Hostaleria inclou les categories CNAE2009: I

Act. científiques i tècniques inclou les categories CNAE2009: M

Altres serveis inclou les categories CNAE2009: K, L, N, P, Q, R, S

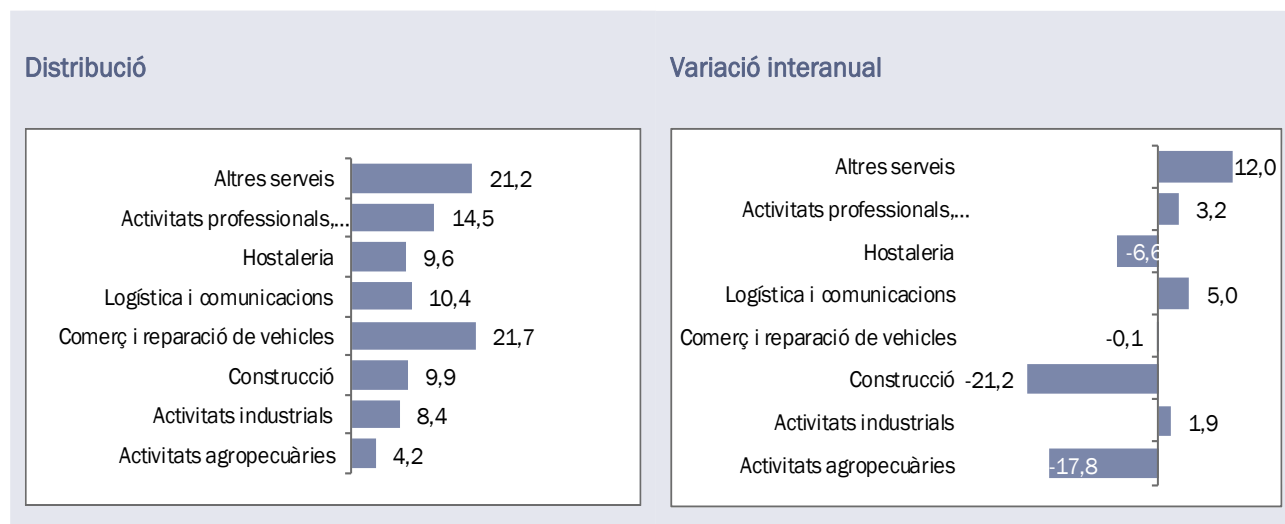
Font: Idescat, Enquesta de població activa (EPA) a partir de CNAE 2009.

Deixant a banda la categoria Altres serveis,⁵ que fa de calaix de sastre, una gran part dels autònoms treballen al sector del comerç i la reparació de vehicles, atès que aquests suposen el 21,7% del total del col·lectiu. Altres branques d'activitat on la presència d'autònoms també és important són les activitats professionals, científiques i tècniques (14,5%), el sector de la logística i comunicacions (10,4%), la construcció (9,9%) i l'hostaleria (9,6%). Tot i mantenir-hi una importància relativa destacada, en el cas del sector primari el volum total de persones que hi treballa per compte propi és baix, i suposa només el 4,2% del total de persones del col·lectiu d'autònoms. Vegeu el gràfic següent.

De fet, juntament amb el cas de la construcció, a les activitats agropecuàries és on ha disminuït amb més intensitat el nombre total d'autònoms. Concretament, parlem d'un 21,2% en el cas de la construcció i d'un 17,8%, que malgrat tractar-se d'estimacions, mostren una intensitat prou destacable per evidenciar un retrocés evident en ambdues activitats. Malgrat la davallada del 6,6% en el cas de hostaleria, la resta d'activitats s'han mantingut lleugerament a l'alça. La que ha mostrat una evolució més positiva ha estat la categoria d'altres serveis, que com ja s'ha comentat aplega tot el conjunt d'activitats sense prou entitat encara per destacar-les per separat.

⁵ Inclou activitats jurídiques, comptables, de les seues centrals empresarials, de consultoria, de gestió empresarial, serveis tècnics d'arquitectura, d'enginyeria, assajos i anàlisi tècnica, R+D, publicitat, estudis de mercat, disseny, fotografia i activitats veterinàries entre d'altres.

GRÀFIC 5. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons activitat desenvolupada. Catalunya, 2019

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.

Activitats agropecuàries inclou les categories CNAE2009: A

Activitats industrials inclou les categories CNAE2009: B, C, D, E

Construcció inclou les categories CNAE2009: F

Comerç i reparació de vehicles inclou les categories CNAE2009: G

Logística i comunicacions inclou les categories CNAE2009: H, J

Hostaleria inclou les categories CNAE2009: I

Act. professionals, científiques i tècniques inclou les categories CNAE2009: M

Altres serveis inclou les categories CNAE2009: K, L, N, P, Q, R, S

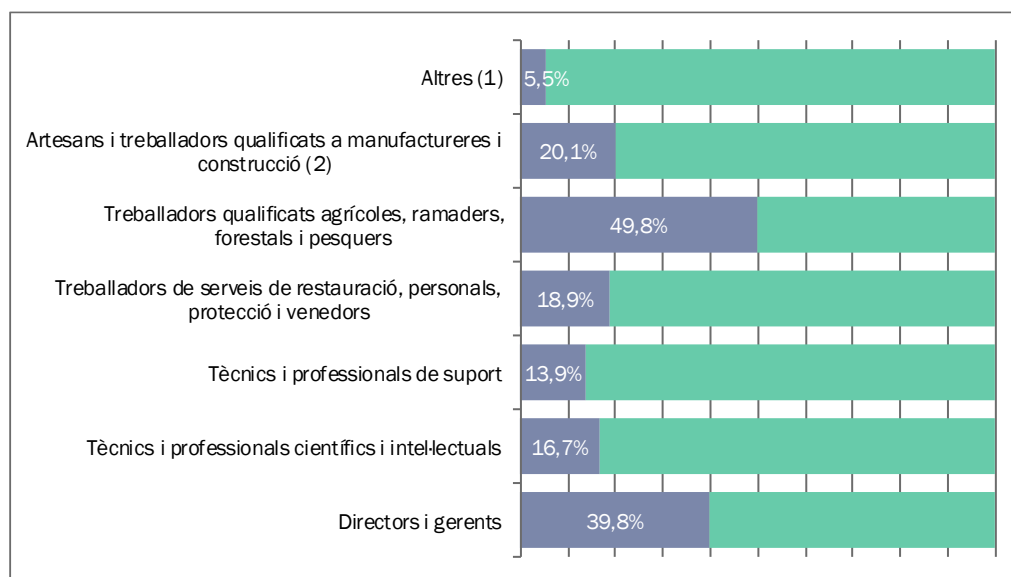
Font: Idescat, Enquesta de població activa (EPA).

Tot i que mostra una tendència a la baixa, la categoria ocupacional de treballadors qualificats del sector agrari, ramader pesquer i forestal és encara la que recull el percentatge més alt de treball autònom. Tot i això, amb un 49,8%, el percentatge del treball per compte propi baixa enguany per sota del cinquanta per cent. L'altra gran categoria on la presència de treball autònom resulta destacable és la de directors i gerents, on suposa el 39,8%. En aquest cas, el percentatge també ha mostrat una evolució a la baixa molt clara en els darrers anys. La resta de categories mostren percentatges més baixos, tot i que només se situa per sota de la mitjana en el cas de la categoria de tècnics i professionals de suport, i també a la categoria residual d'altres. Només destaquen dues categories on el pes del treball autònom hi hagi pujat lleugerament respecte de l'any anterior. Parlem en aquest cas de la de tècnics, professionals, científics i intel·lectuals, i també la de treballadors dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors.

Aquestes dues darreres categories són també les úniques on enguany ha augmentat el nombre de persones que treballen per compte propi. A la resta ha disminuït en major o menor intensitat. A més, es tracta de les dues categories ocupacionals que concentren bona part del col·lectiu, atès que entre les dues suposen el 47,3% del total de persones.

Concretament, els treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors suposen el 25,4% del col·lectiu, i els tècnics i professionals científics i intel·lectuals el 21,8%. La següent categoria en importància seria la d'artesans i treballadors qualificats a manufactureres i construcció (14,4%). La categoria que aplega menys persones és la de treballadors qualificats agrícoles, ramaders, forestals i pesquers, on tot i que s'hi desenvolupa bona part de l'activitat per compte propi, suposa un volum relatiu d'activitat molt petit respecte de la resta de sectors.

GRÀFIC 6. Percentatge de treball autònom sobre el total d'ocupats segons tipus d'ocupacions. Catalunya, 2019

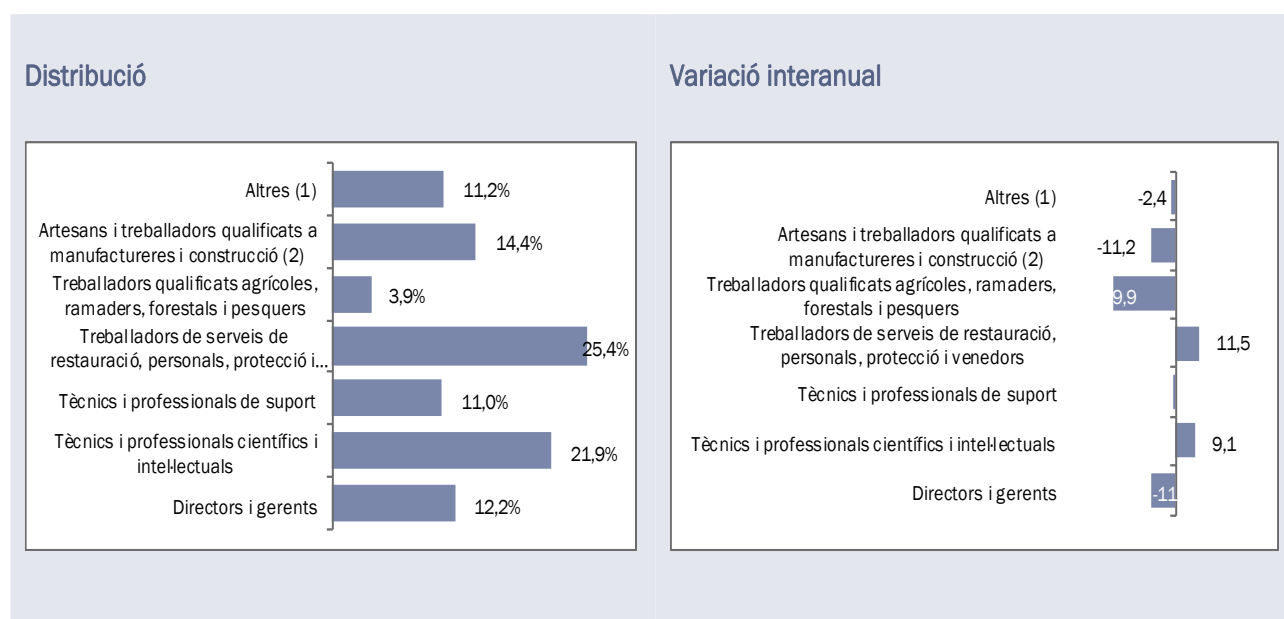
Unitats: percentatges.

1) Altres inclou tres categories: Ocupacions elementals, Operadors d'instal·lacions i maquinària i muntadors i Empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina

2) Excepte operadors d'instal·lacions i màquines

Font: Idescat, Enquesta de població activa (EPA).

GRÀFIC 7. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons ocupació desenvolupada. Catalunya, 2019

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.

1) Altres inclou tres categories: Ocupacions elementals, Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors i Empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina.

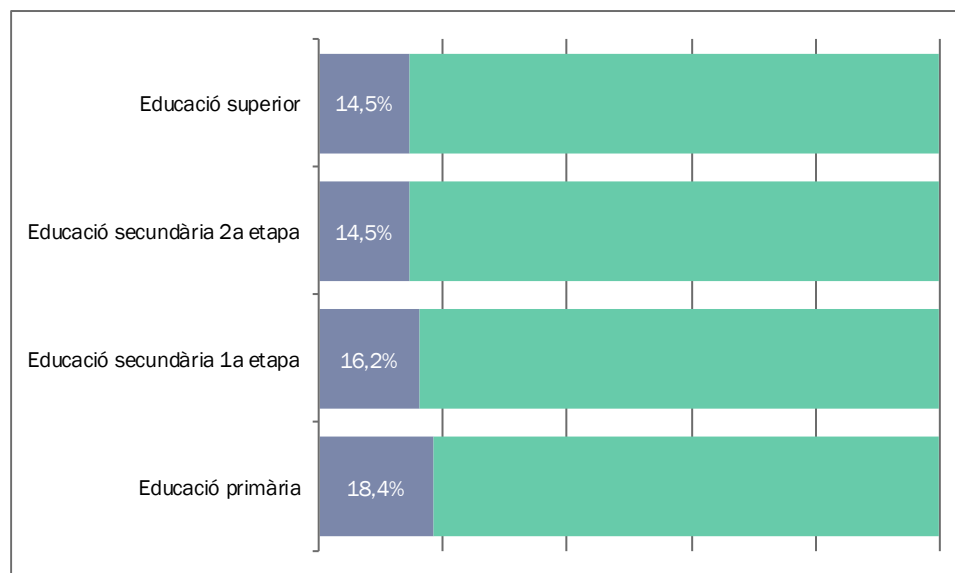
2) Excepte operadors d'instal·lacions i màquines.

Font: Idescat, Enquesta de població activa (EPA).

Tot i que la majoria de persones que treballen per compte propi tenen estudis superiors o secundaris de segona etapa assolits, segons les estimacions el treball autònom és menys important entre les persones amb aquestes categories d'estudis assolits més altes.

De fet, només el 14,5% del total de persones amb aquests nivells d'estudis assolits treballa per compte propi. En canvi, el percentatge entre els que han assolit estudis de primera etapa puja fins al 16,2%; i entre els restants, que han assolit un nivell de primària o simplement no hi han arribat, el percentatge ascendeix al 18,4%. En canvi, aquesta correlació de valors tendeix a invertir-se quan s'analitza la distribució del col·lectiu d'autònoms. Mentre que el 45,1% són persones amb estudis superiors assolits, només el 6,5% pertanyen a la categoria d'estudis assolits més bàsica.

GRÀFIC 8. Percentatge de treball autònom sobre el total d'ocupats segons nivell d'estudis. Catalunya, 2019

Unitats: percentatges.

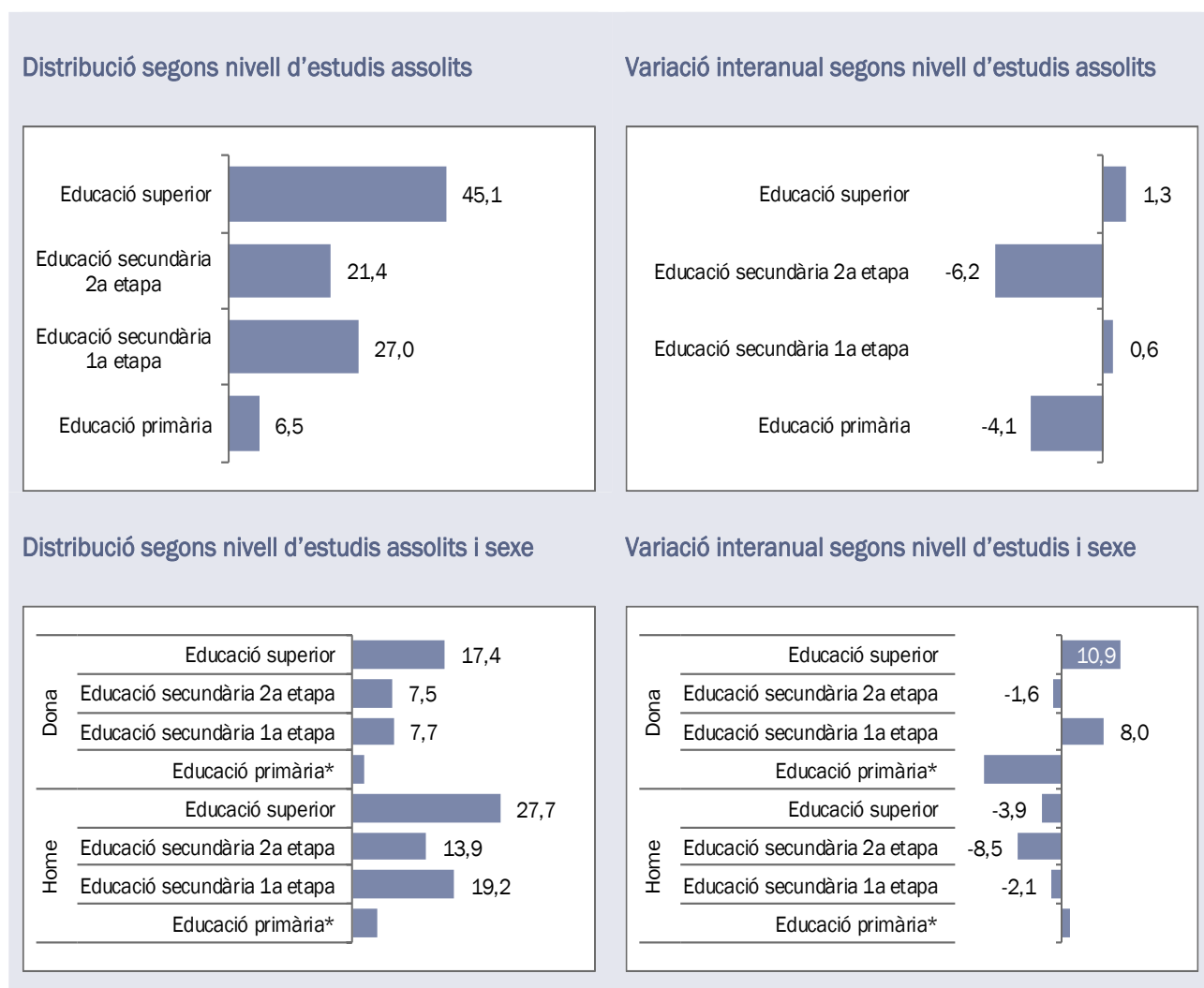
Font: Idescat, Enquesta de població activa (EPA).

En el conjunt del col·lectiu només ha crescut el nombre de persones de les categories d'estudis assolits superiors i de secundària de primera etapa. En la resta dels casos han disminuït. Aquestes dues categories, que ja eren les més nombroses, ara han pujat fins a representar el 45,1% i el 27% respectivament. No obstant això, aquest augment del nombre de persones que treballen per compte propi amb aquests nivells d'estudis assolits s'explica únicament pel creixement del nombre de dones, atès que en el cas dels homes hi han disminuït (vegeu els gràfics següents).

En el cas de l'educació secundària de segona etapa el nombre de persones que treballen per compte propi amb aquest nivell d'estudis ha baixat, tant si eren dones com homes. En canvi, això no ha succeït en el cas dels autònoms amb estudis superiors o secundaris de primera etapa. En aquests darrers dos casos, els homes han disminuït el 3,9% i el 2,1% en sengles categories educatives. En canvi, en el cas de les dones han augmentat el 10,9% i el 8% respectivament.

Aquest factor focalitza més l'augment de dones en el col·lectiu, almenys en comparació amb l'estructura d'edats. D'aquesta manera, aquest augment del nombre de dones s'explica sobretot per la incorporació de titulades de grau superior i, en menor part, per les graduades en educació secundària de segona etapa.

GRÀFIC 9. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons nivell d'estudis assolits i sexe. Catalunya, 2019

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.
 (*) Dada no significativa en termes estadístics.
 Font: Idescat, Enquesta de població activa (EPA).

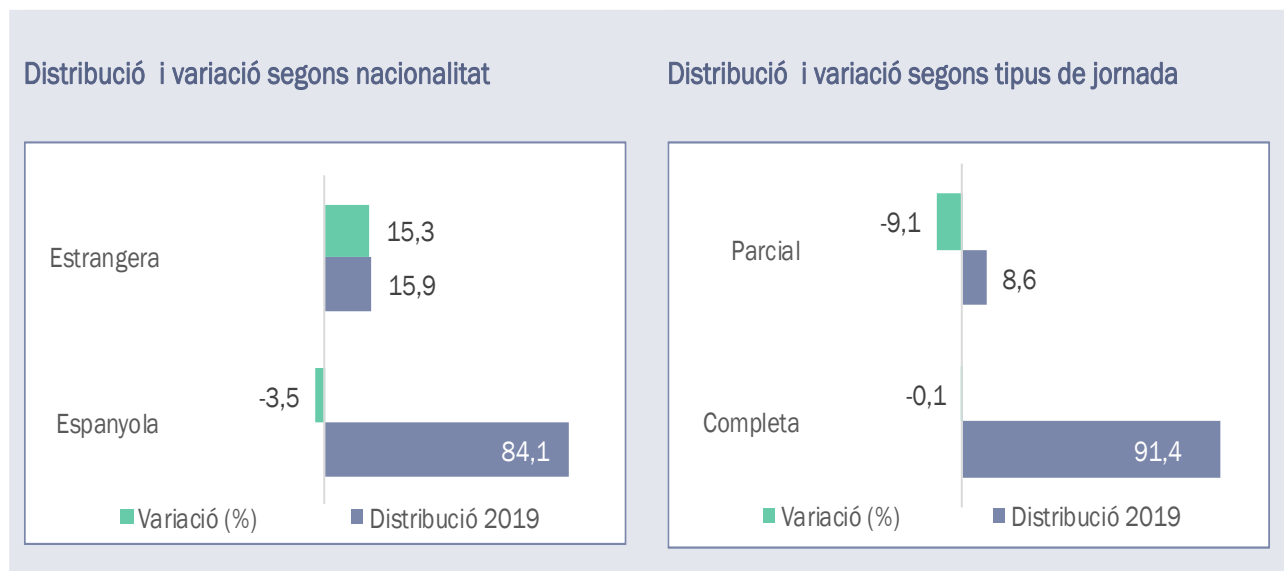
Tot i que, com és lògic, la majoria de persones del col·lectiu d'autònoms són de nacionalitat espanyola, aquest darrer any el nombre de persones estrangeres ha tornat a augmentar intensament (15,3%), mentre que les de nacionalitat espanyola han disminuït (-3,5%). Aquesta dinàmica ha fet augmentar el nombre de persones estrangeres en el col·lectiu fins a representar el 15,9%. Aquest percentatge, a més, s'ha situat per sobre del que posseeix el mateix col·lectiu entre el conjunt dels ocupats, on el nombre d'estrangers ha crescut menys. Això ha fet pujar el pes del treball autònom entre els estrangers, que per primer cop s'ha situat per sobre del que mostra el col·lectiu d'ocupats de nacionalitat espanyola.

El fet que la dinàmica descrita s'hagi produït en un context de partida molt similar entre un i altre col·lectiu,⁶ mostra, per tant, que aquesta ja no respon a un procés d'equiparació entre uns i altres. D'aquesta manera, el fort creixement experimentat per les persones estrangeres entre els autònoms permet visualitzar una tendència al creixement d'aquest tipus de treball entre les persones d'aquest col·lectiu que, a l'espera de noves dades, no sembla que hagi de remetre.

⁶ L'any passat, tant entre les persones ocupades espanyoles com entre les estrangeres, el pes que assolía el treball autònom era del 15,7%. Vegeu l'informe *Situació del treball autònom a Catalunya 2018*.

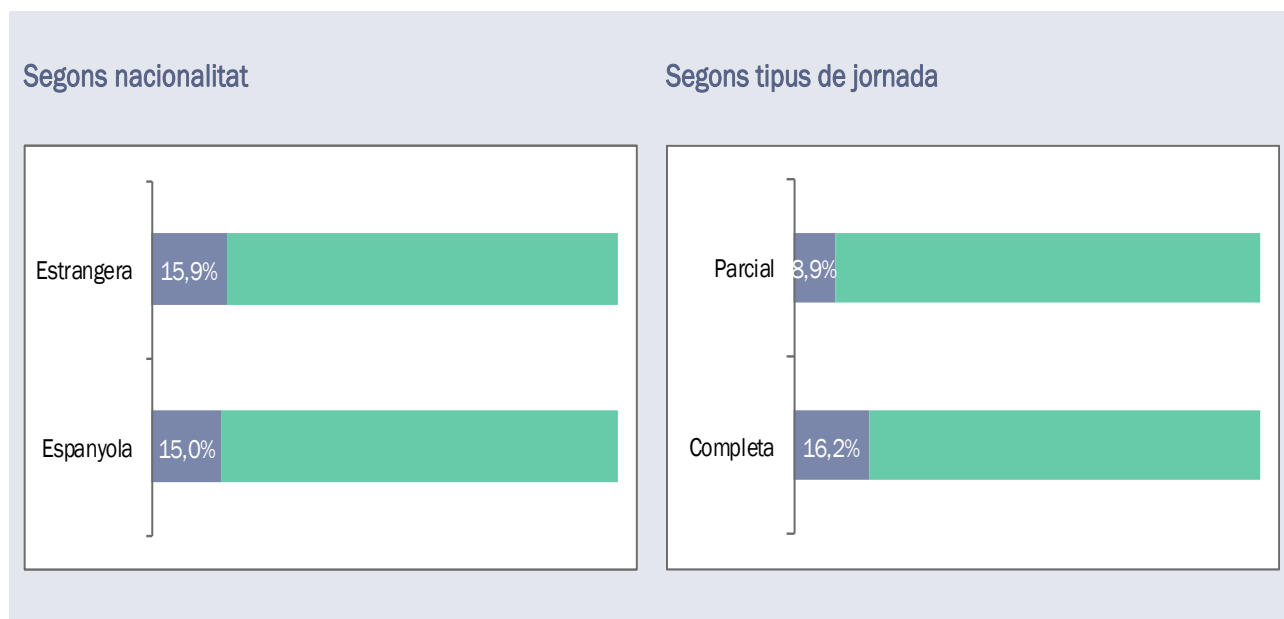

GRÀFIC 10. Distribució i variació de les persones ocupades per compte propi segons nacionalitat i duració de la jornada. Catalunya, 2019

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.
Font: Idescat, Enquesta de població activa (EPA).

GRÀFIC 11. Pes del treball autònom sobre el conjunt de les persones ocupades segons nacionalitat i duració de la jornada. Catalunya, 2019

Unitats: percentatges i persones entre parèntesi.
Font: Idescat, Enquesta de població activa (EPA).

En el cas del tipus de jornada, l'evolució d'enguany ha fet disminuir el percentatge de persones que desenvolupen la seva activitat per compte propi a temps parcial. Aquest ha disminuït des del 9,4% que representava l'any 2018 al 8,6% de l'any 2019. Això ha passat perquè, amb un retrocés del 9,1% del nombre d'autònoms que treballen a temps parcial, han disminuït de manera molt més intensa del que ho han fet els que treballen a temps complet (-0,1%). Fruit d'aquesta evolució, força divergent de la que han mostrat el conjunt dels ocupats, el pes del treball autònom entre les persones que treballen a temps parcial ha disminuït fins a suposar el 8,9%, amb una caiguda d'1,6 punts percentuals. En el cas de les

persones que treballen a temps complet, tot i que també ha disminuït el percentatge d'aquells que ho fan per compte propi, la disminució ha estat menys pronunciada, amb una reculada de 0,3 punts percentuals (vegeu els gràfics anteriors).

3. L'AFILIACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM A LA SEGURETAT SOCIAL

El nombre d'afiliacions per compte propi ha tornat a disminuir respecte de l'any anterior i se situa en les 550.636.

La disminució més accentuada s'ha produït a les comarques d'Osona, la Garrotxa i el Gironès. El principal factor que n'explica aquesta caiguda han estat les regularitzacions que s'han verificat des de fa un parell d'anys.

Aquests processos han afectat sobretot el sector industrial, que ha estat el que més ha caigut. El sector agrari també ha experimentat un retrocés en nombre d'afiliacions.

La disminució de les afiliacions al sector industrial gironí ha estat enguany especialment intensa, del 31,7%. Tot i això, a la província de Barcelona encara ha retrocedit el 9,2%.

També ha comportat una disminució intensa del nombre de cooperativistes i de cooperatives d'autònoms, que han disminuït el 44,2% i el 34,4% respectivament.

3.1. IMPORTÀNCIA DEL TREBALL AUTÒNOM I TIPOLOGIES D'AFILIACIÓ

A Catalunya trobem un total de 3.447.575 afiliacions registrades a la Seguretat Social. D'aquestes, 550.636 són per compte propi. Això representa el 16,0% del total d'afiliacions. Respecte de l'any anterior, el nombre d'afiliacions per compte propi ha baixat. Això ha perllongat la tendència a la disminució del percentatge d'afiliacions per compte propi.⁷

La gran majoria de persones que treballen com a autònoms cotitzen pel règim especial de treballadors autònoms (RETA). A desembre de 2019, el total d'afiliacions al RETA era de 549.811, una xifra lleugerament inferior a la de l'any anterior.⁸

La divergència respecte del total d'afiliacions per compte propi del nombre d'afiliacions al RETA resulta ínfima. Això és perquè només el 0,1% dels treballadors per compte propi afiliats no cotitzen pel RETA. El poc menys d'un miler d'autònoms que no recull el RETA són principalment treballadors del mar, que estarien cotitzant pel règim de treballadors del mar per compte propi. Com resulta lògic, tal com s'observa al quart mapa de la graella següent, la majoria dels autònoms no recollits dins del RETA s'ubiquen a les comarques costaneres.

Els autònoms registrats en el Sistema especial de treballadors per compte propi agraris (SETA), inclosos dins del RETA, sumen un total de 12.848 afiliacions, el 2,3% dels afiliats al RETA.

En general, la tipologia de persones afiliades al RETA és molt diversa.⁹ Cal tenir en compte que només una part d'aquest col·lectiu es pot considerar autònom pròpiament dit. En el decurs d'aquest capítol, a banda d'analitzar la composició del col·lectiu de cotitzants per compte propi, també s'analitza amb profunditat la composició de les persones afiliades al RETA, així com també la tipologia dels afiliats a aquest

⁷ Dades procedents del web d'Idescat. Afiliats i afiliacions a 31 de desembre.

⁸ Concretament el 0,3% més baixa. Càlculs elaborats a partir de la base de dades d'afiliacions a darrer dia de l'any facilitada per Idescat.

⁹ Hi trobem per exemple cònjuges i familiars col·laboradors fins a segon grau, escriptors, treballadors autònoms econòmicament dependents, professionals que exerceixen una activitat per compte propi que requereixi la incorporació a un col·legi professional, socis industrials de societats regulars col·lectives i de societats comanditàries, socis treballadors de les cooperatives de treball associat, comuns i socis de comunitats de béns i societats civils regulars, directors, gerents, consellers, administradors, o persones que prestin serveis per a una societat mercantil capitalista a títol lucratiu i de manera habitual de la qual en tinguin el control efectiu, o fins i tot, socis treballadors de les societats laborals quan, conjuntament amb la família, tinguin un control efectiu de la societat. Vegeu:

http://www.seg-social.es/Internet_1/Trabajadores/Afiliacion/RegimenesQuienesLos10548/RegimenEspecialdeTr32825/index.htm#32827.

Aquestes distintes tipologies de treball autònom es poden classificar en termes més senzills entre aquells que desenvolupen la seva activitat a títol individual i personal, com a persones físiques, d'aquells altres que la desenvolupen col·lectivament, o rere d'un marc societari. En el primer dels casos, l'informe els analitza sota la figura dels autònoms pròpiament dits (APD). La resta del col·lectiu, que comprèn bàsicament autònoms societaris i col·legiats, són objecte d'una anàlisi aprofundida en l'informe elaborat recentment pel CTESS (2019).

règim que es consideren autònoms pròpiament dits (APD). A banda, es posa un interès especial en algunes figures específiques com ara els TRADE, els membres de cooperatives i societats col·lectives o també els estrangers.

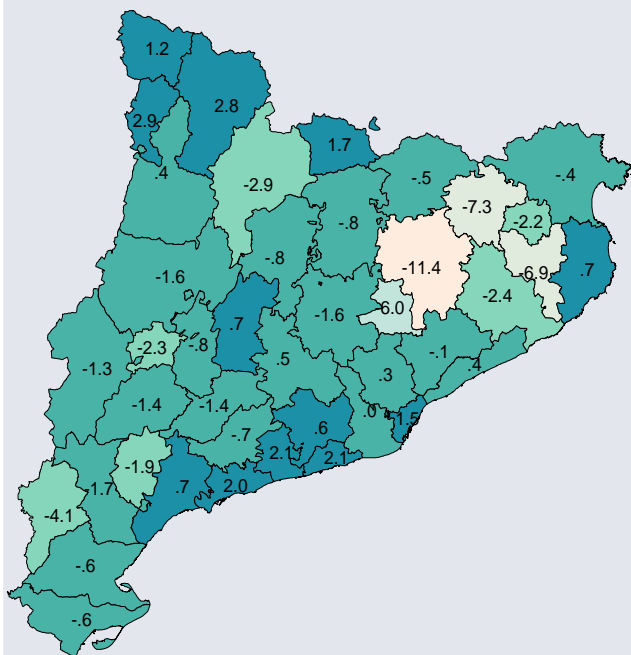
Com resulta, d'altra banda, lògic, el treball autònom mostra una distribució territorial molt condicionada pel pes demogràfic de cada comarca. Tal com mostra el segon mapa de la graella següent, el col·lectiu es concentra a les comarques properes a Barcelona (el Barcelonès, el Baix Llobregat i el Vallès Occidental). Tot i això, en aquestes comarques amb major pes demogràfic no és on el col·lectiu s'hi mostra més important, atès que també són les comarques on el percentatge de les afiliacions per compte propi sobre el total hi és més baix. Els percentatges més alts d'afiliacions per compte propi sobre el total s'assoleix a les comarques menys urbanitzades. La comarca amb un percentatge més alt és la Terra Alta, amb un percentatge del 35,1% de treball autònom sobre el total d'afiliacions.

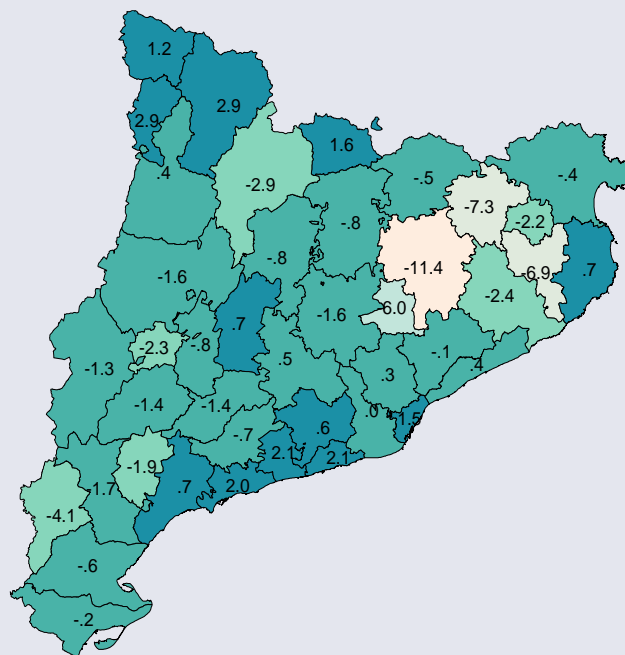
Aquesta major presència relativa del treball autònom a les comarques interiors es pot explicar en part pel major percentatge de persones amb activitat al sector primari. Tal com mostra el tercer mapa de la graella següent, els percentatges més alts d'afiliats al RETA adscrits al SETA es troben a les comarques de Lleida i a les interiors de la província de Tarragona. No obstant això, la presència d'autònoms del sector agrari no explica per si sola la major presència d'autònoms a totes aquestes demarcacions. Veiem que en altres comarques amb forta presència de treball per compte propi la tipologia de les persones del col·lectiu és diferent.

MAPA 2. El treball autònom a Catalunya. Variació del nombre d'afiliacions entre 2018 i 2019

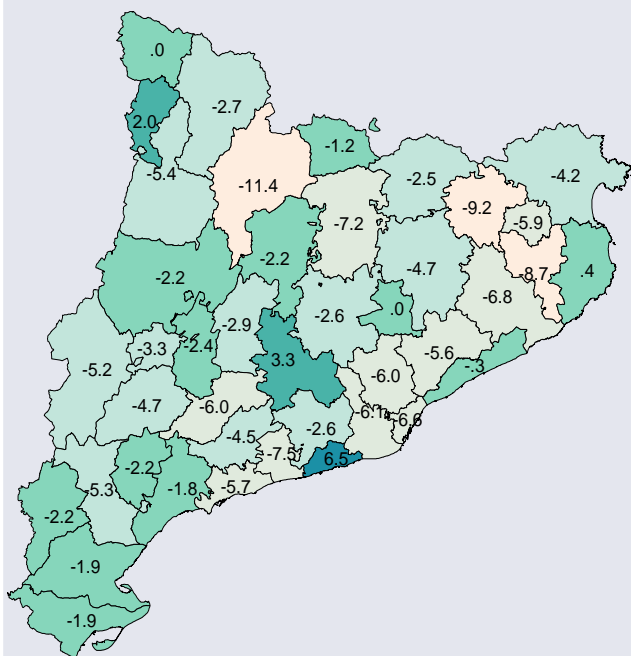
Variació de les afiliacions per compte propi

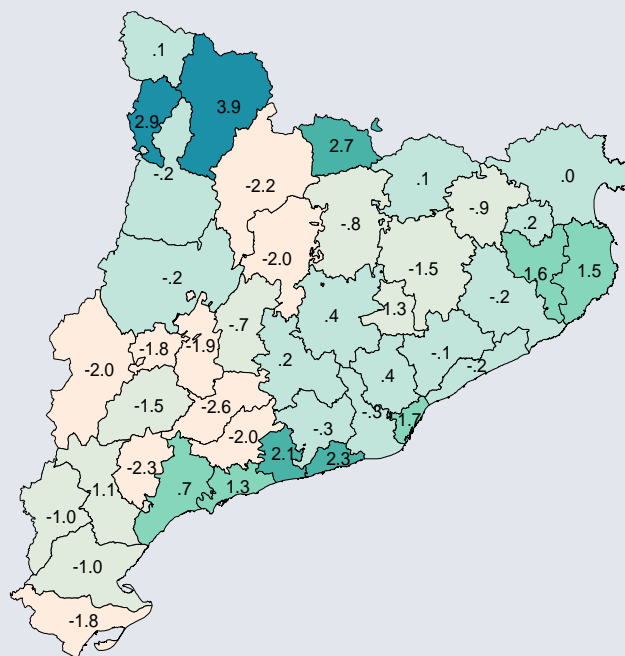
Variació de les afiliacions al RETA

Variació de les afiliacions al Sistema especial agrari del RETA

Variació de les afiliacions d'aquelles persones considerades com a autònoms pròpiament dits

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

Pel que fa a la dinàmica del col·lectiu, el nombre d'afiliacions per compte propi l'any 2019 ha disminuït el 0,3%. Lògicament aquesta evolució ha estat molt per sota de la que ha experimentat el conjunt d'afiliacions per compte d'altri, que ha augmentat el 2,2%. Això ha fet caure novament el pes del treball autònom en el conjunt total d'afiliacions registrades.¹⁰

L'evolució conjunta de les afiliacions per compte propi ha vingut molt condicionada per la deriva del nombre d'afiliacions al RETA, que també ha mantingut la mateixa evolució. Dins d'aquestes, la davallada més intensa ha estat la de les afiliacions al SETA, com ja s'ha comentat.

Territorialment, les evolucions més negatives del nombre d'afiliacions s'han experimentat a les comarques d'Osona, la Garrotxa i la Selva. Aquestes tres comarques, juntament amb algunes de les circumdants, han experimentat una profunda reestructuració del sector carni, fruit de la tasca desenvolupada des de la Inspecció de Treball. L'obertura d'expedients de regulació per part de l'Administració ha prosseguit amb la redefinició de molts llocs de treball, que han passat de desenvolupar-se per compte propi a fer-ho per compte d'altri. Aquest procés, que ja havia començat anteriorment,¹¹ ha prosseguit l'any 2019, especialment a les comarques de la província de Barcelona i Girona on es desenvolupa aquesta activitat. No obstant això, es detecta encara una presència molt modesta d'aquest tipus d'actuacions a les comarques lleidatanes, on l'activitat també hi presenta clústers importants. Per contra, algunes de les comarques litorals i també de muntanya han estat les úniques que han experimentat una evolució lleugerament positiva del nombre d'afiliacions al RETA.

3.2. L'AFILIACIÓ AL RÈGIM ESPECIAL DE TREBALLADORS AUTÒNOMS

El sector serveis dona feina a la gran majoria dels autònoms. El 76,3% de les afiliacions al RETA estan vinculades a l'activitat terciària. La Construcció i la indústria ocupen el 12,4 i el 7,2% de les afiliacions al RETA respectivament. El percentatge que suposen els que treballen a l'Agricultura és el més baix, del 4,1%. Com en anys anteriors, el pes dels serveis i la construcció ha tendit a augmentar, mentre que el pes dels altres dos grans sectors, indústria i construcció, s'ha reduït.

La distribució per sectors, tot i que té similituds, difereix d'una província a l'altra. En el cas de la província de Lleida, l'agricultura hi pren una rellevància important, com també la indústria. En el cas de la de Tarragona, la indústria hi té un pes menor que a la resta. Barcelona destaca per un pes més elevat del sector serveis, i Girona pel sector de la construcció. No obstant això, cal tenir en compte que el sector industrial gironí ha experimentat una forta regulació dels llocs de treball, amb una forta incidència en el sector industrial. Tanmateix, aquest procés, que s'ha dut a terme amb intensitat a Girona, no s'ha efectuat amb la mateixa intensitat a Lleida, fet pel qual aquesta darrera mostra l'any 2019 un pes més elevat del sector industrial. (vegeu la taula següent).

TAULA 1. Distribució sectorial de les persones afiliades al RETA per províncies. Catalunya, 2019

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Agricultura	1,4	5,2	23,9	9,0	4,1
Indústria	7,3	7,4	7,6	6,1	7,2
Construcció	11,6	16,2	11,7	14,5	12,4
Serveis	79,7	71,3	56,7	70,4	76,3

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

¹⁰ Idescat. Afiliacions a la Seguretat Social segons residència padronal de l'afiliat. Per tipus de relació laboral. A últim dia de l'any.

¹¹ CTECS (2018)

Tot i que en el conjunt de Catalunya les afiliacions han disminuït el 0,3%, a les províncies de Barcelona i Tarragona han augmentat, mentre que a les de Lleida i Girona han disminuït. La disminució més intensa s'ha produït a la província de Girona. Es tracta de la província que recull la regularització més intensa d'afiliacions per compte propi al sector industrial. En termes globals, les afiliacions han disminuït als sectors agrari (-2,2%) i sobretot industrial (-13,1%), mentre que a la construcció i als serveis han augmentat. La correcció més intensa en l'ocupació autònoma del sector industrial s'ha donat a la província de Girona, on ha retrocedit el 31,7%. Aquesta reculada queda lluny de la disminució del 9,2% a la de Barcelona, del 4,6% a la de Lleida i del 3,7% a la de Tarragona. La disminució d'afiliacions al sector industrial expliquen en bona mesura l'evolució total del nombre d'afiliacions. A la vegada, aquestes correccions, com ja s'ha anticipat, responen a la campanya de regularitzacions encetada ara fa tres anys, centrada sobretot en el sector industrial, i concretament al ram agroalimentari.¹²

TAULA 2. Variació del nombre de persones que cotitzen pel RETA per províncies, Catalunya 2019

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Agricultura	-1,8	-2,2	-2,3	-2,6	-2,2
Indústria	-9,2	-31,7	-4,6	-3,7	-13,1
Construcció	1,3	0,8	0,5	2,5	1,3
Serveis	1,1	0,9	-0,2	0,9	1,0
Total	0,2	-2,7	-1,0	0,5	-0,3

Unitats: taxes de creixement anual (percentatges).

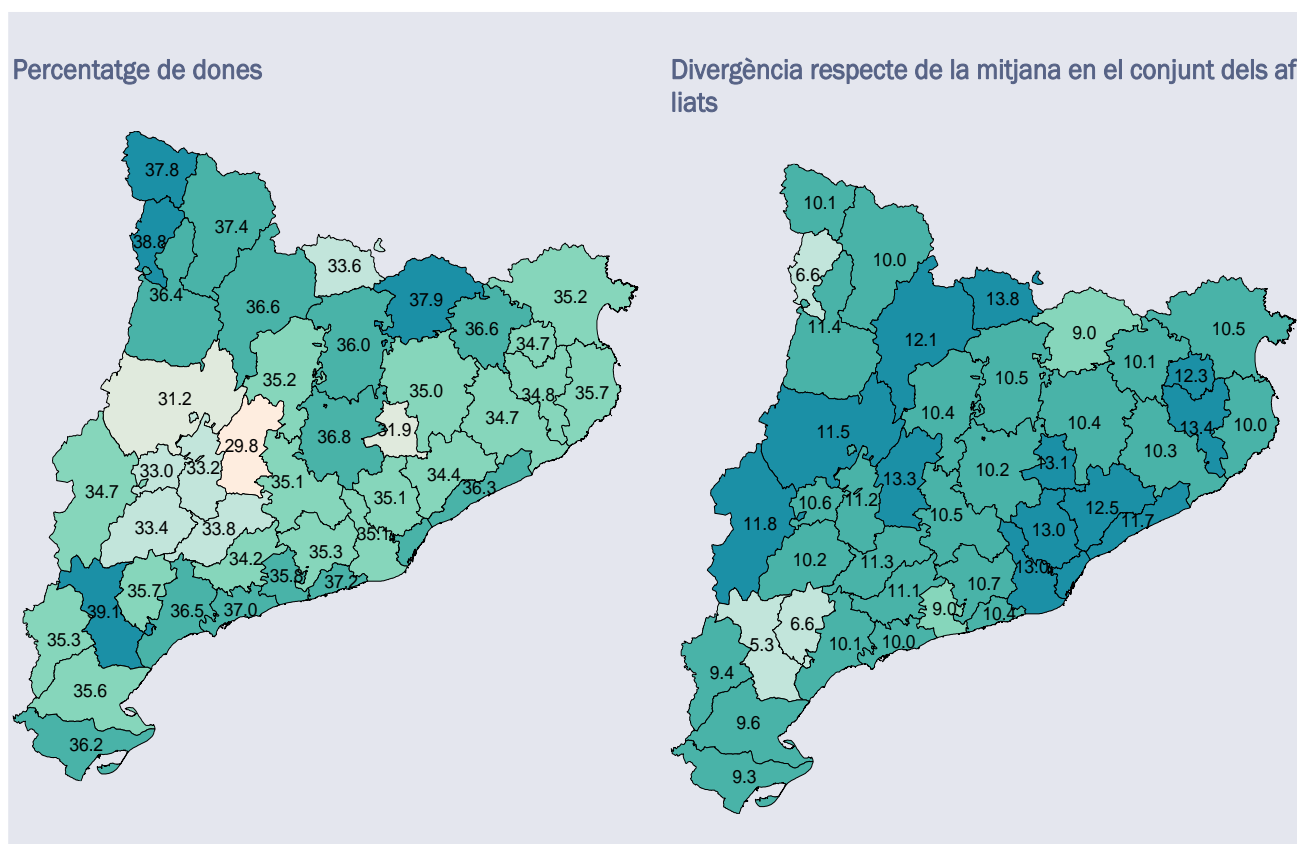
Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

¹² CTESC (2019), Op. cit. p. 93-94.

3.2.1. EL COL·LECTIU DE PERSONES AFILIADES AL RETA. DISTRIBUCIÓ I EVOLUCIÓ

En general, el col·lectiu de persones afiliades al RETA comprèn tant els autònoms pròpiament dits (APD), analitzats més endavant amb detall, com altres tipologies de cotitzants per compte propi, com els autònoms societaris.¹³ Dins del col·lectiu, també trobem col·lectius especials com els adscrits al règim RETA a través del SETA, tots ells del sector primari, o també els anomenats TRADE. Tot i analitzar doncs la composició global del col·lectiu, el capítol presenta també una anàlisi d'alguns dels seus col·lectius i posa especial interès en els cooperativistes, els TRADE i també el col·lectiu més nombrós d'autònoms pròpiament dits.

MAPA 3. El treball autònom registrat al RETA. Distribució comarcal de les afiliacions segons sexe, 2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

Dins del col·lectiu del RETA, les afiliacions de dones suposen només el 35,8%. Aquest percentatge és ostensiblement més baix que el que mostra la dona en el conjunt total dels afiliats (47,6%). De fet, tot i que entre els afiliats per compte d'altri les dones s'acosten força a la paritat, atès que representen el 49,9% dels afiliats, els afiliats per compte propi fan baixar aquest percentatge.¹⁴

Per comarques, el percentatge de dones en el col·lectiu oscil·la entre el 29,8% de la Segarra i el 39,1% de Ribera d'Ebre. Tanmateix, no es percep un patró clar que permeti identificar un comportament geogràficament determinable. Tot i això, la baixa presència de dones a la franja de comarques que travessa transversalment Catalunya, precisament on la indústria té un pes més important,¹⁵ fa pensar que el factor

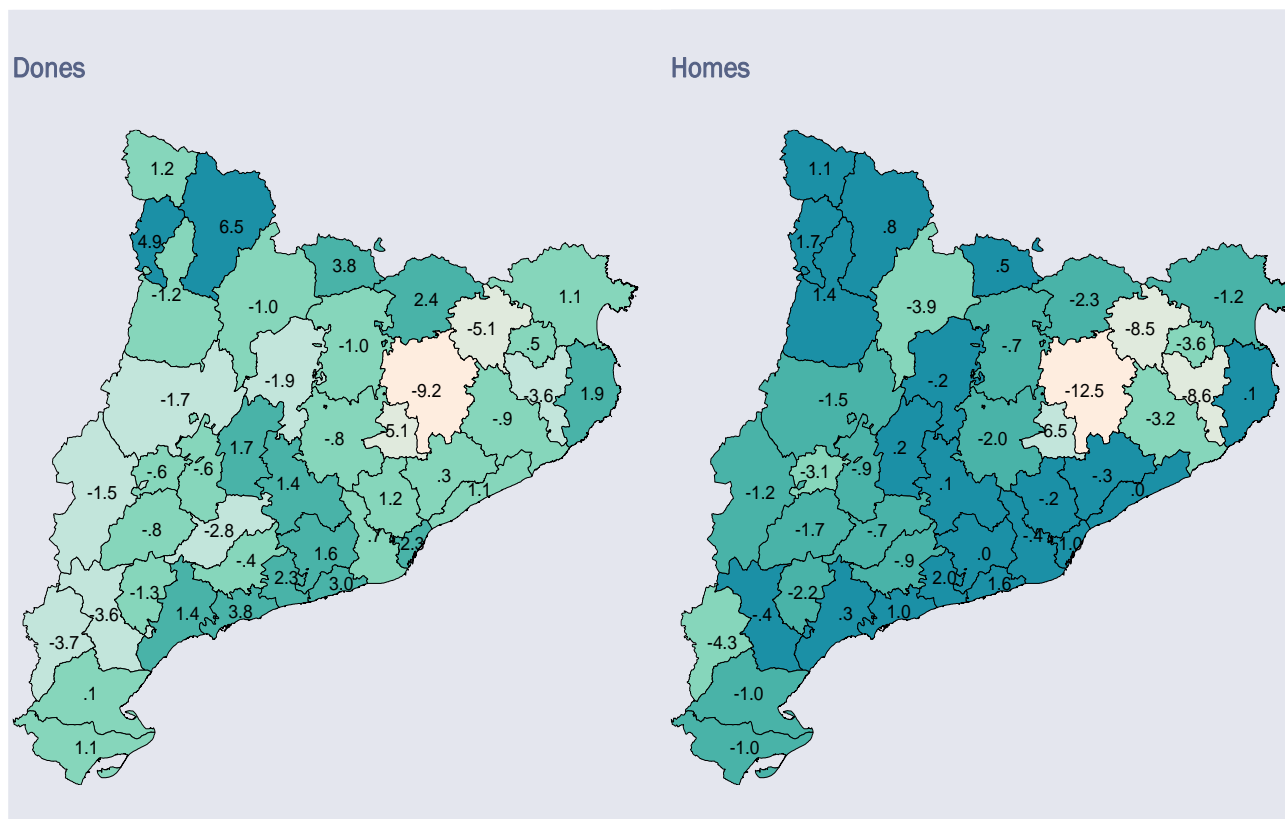
¹³ Vegeu una anàlisi d'aquest col·lectiu en concret a CTEEC (2019), op. cit.

¹⁴ Percentatges calculats a partir de la base de dades cedida per Idescat sobre afiliacions a 31 de desembre de 2019.

¹⁵ Vegeu el mapa 3.

sectorial en podria explicar una part. De la mateixa manera, s'evidencia una certa major presència de dones allí on el pes dels serveis hi és més important.¹⁶

MAPA 4. El treball autònom registrat al RETA. Variació comarcal de les afiliacions segons sexe, 2018-2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

Tanmateix, en termes globals, el patró d'evolució comarcal que mostren les dones del col·lectiu RETA no difereix gaire del que mostren els homes. Aquelles comarques on més cauen els homes coincideixen amb aquelles on més cauen les dones. De la mateixa manera, els creixements positius d'un i altre sexe també s'ubiquen en termes generals a les mateixes comarques.¹⁷ Això ens indica que els factors que determinen l'evolució del col·lectiu estan afectant, geogràficament parlant, de manera similar homes i dones.

Tanmateix, mentre que el nombre d'afiliacions de dones ha augmentat el 0,7% en el decurs del 2019, les afiliacions dels homes han caigut lleugerament, en el 0,8%. Una pista per comprendre el factor que s'amaga al darrere d'aquesta divergència també ens la dona la distribució comarcal de les variacions. Les comarques d'Osona, la Garrotxa, el Gironès, la Selva i Pla de l'Estany, totes elles afectades pels processos de regulació i amb evolucions molt negatives, recullen descensos sempre més intensos entre els homes. En comparació amb el col·lectiu de dones, doncs, els efectes de les regularitzacions entre els homes sembla que podrien haver estat més intensos.

¹⁶ De fet, mentre que a la construcció el percentatge de dones és del 10,3%, el més baix de tots els quatre grans sectors, a l'agricultura i a la indústria se situa en el 24,1% i 27,0% respectivament, mentre que en els serveis, en el 41,4%. En general, el pes dels tres sectors amb el percentatge de dones més baix mostra una correlació negativa amb el percentatge total de dones de cada comarca (agricultura -0,28, indústria -0,56, i construcció -0,07). En el cas dels serveis, en canvi, la correlació és positiva (0,45). Càlculs elaborats a partir de la base de dades facilitada per Idescat. Afiliacions a 31 de desembre de 2019.

¹⁷ La correlació que mostren els valors que pren la variació d'un i altre col·lectiu a cada comarca és del 0.79. Calculat a partir de les dades representades als dos mapes.

Al mateix temps, els creixements més intensos també es donen entre les dones. Destaquen per exemple les taxes de creixement d'aquest col·lectiu al Pallars Sobirà i a l'Alta Ribagorça, clarament superiors, però en termes globals els creixements són sempre més d'un punt més alt entre les dones que entre els homes.

El perfil per edats, com succeïa en anteriors edicions, també recull un comportament geogràfic diferencial. Tret de la primera categoria d'edats, que engloba els menors de 30 anys, la resta de categories mostren un comportament diferent segons si es tracta de gent gran (majors de 55) o més joves.

En el cas dels primers, el pes estructural més important l'assoleixen a les comarques interiors, especialment a les províncies de Lleida i Tarragona. Es tracta de comarques on el perfil sectorial, com es veurà més endavant, bascula sobretot vers el sector primari. En aquests àmbits més rurals, el perfil de les afiliacions al RETA ens mostra un col·lectiu més envellit, que no es correspon amb el que recullen les comarques de Llevant, a les províncies de Girona i Barcelona i al litoral tarragoní.

En canvi, el perfil que mostren les franges intermèdies d'edat exhibeix valors relativament més alts a les comarques costaneres i interiors. En aquest cas, es tracta d'un conjunt de comarques que també adquireixen un perfil sectorial peculiar que, com es veurà més endavant, bascula principalment vers els sectors industrial i sobretot terciari.

Les variacions del nombre d'afiliacions segons franges d'edat no recullen, en canvi, un patró de comportament clar. No obstant això, una de les qüestions que queda palesa amb els mapes és que les comarques on el procés de regularització ha tingut repercussions més clares, anteriorment esmentades, mostren correccions més intenses a mesura que disminueix el rang d'edat. D'aquesta manera, s'observa que les disminucions d'afiliacions derivades d'aquests processos han impactat molt més en les categories d'afiliats més joves, i amb nul·la intensitat entre els afiliats de més edat. De fet, són diverses les comarques que recullen una evolució similar, amb evolucions menys negatives a mesura que augmenta l'edat, la majoria d'elles amb una presència important, com es veurà, del sector industrial i en especial l'agroalimentari.¹⁸ Aquest seria el cas de la majoria de comarques que destaquen amb aquest comportament tret del Garraf, l'Alt Empordà, a l'extrem nord-oriental, i a les més meridionals, com són Baix Ebre i el Montsià.

De fet, el sector industrial és el que mostra un patró de distribució més clar en els mapes. El percentatge d'afiliacions per compte propi a la indústria destaca per sobre de la mitjana catalana a la Segarra, Osona, el Pla de l'Estany, la Garrotxa, l'Anoia, l'Urgell, el Bages, el Moianès, la Conca de Barberà, el Vallès Oriental, el Priorat, l'Alt Camp, l'Alt Penedès, les Garrigues, el Vallès Occidental, el Berguedà, el Solsonès, el Maresme, el Pla d'Urgell, la Terra Alta, el Ripollès i la Selva. Totes elles descriuen una franja transversal que travessa Catalunya de nord-est a sud-oest. La resta de comarques mostren un pes de la indústria per sota del 7,2% d'afiliacions, mitjana del conjunt de Catalunya.

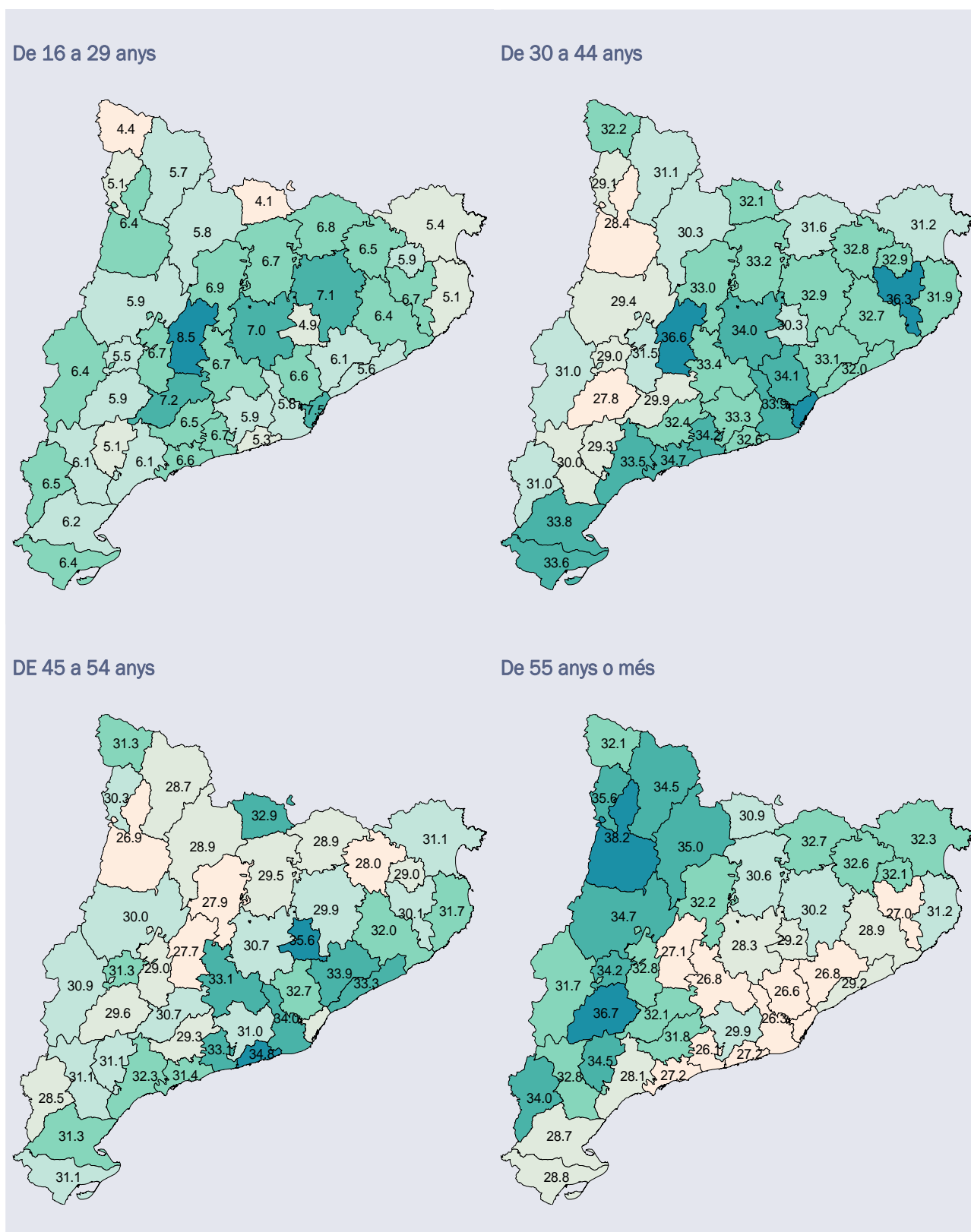
De la resta de sectors, el sector de l'agricultura també mostra una distribució geogràfica clara. D'aquesta manera, les comarques occidentals són les que recullen un major pes de les afiliacions en aquest sector. No obstant això, en el sector de la construcció, on es registren pesos similars a la majoria de comarques, destaquen algunes demarcacions del Pirineu, així com l'Empordà, amb registres més elevats. Finalment, el sector serveis, tot i que resulta majoritari arreu, assoleix el pes més rellevant a les comarques del litoral i, en especial, a les que envolten el Barcelonès, les més urbanitzades, en una arc que s'endinsa fins a les comarques centrals.

L'evolució per sectors mostra patrons geogràfics encara menys identificables. En termes globals, les afiliacions només han caigut a l'agricultura (-2,2%) i sobretot a la indústria (-13,1%). En el sector de la

¹⁸ Entre les comarques que mostren aquesta evolució hi trobem les de l'Alt Empordà, el Baix Ebre, el Garraf, les Garrigues, la Garrotxa, el Gironès, el Montsià, Osona, el Pla d'Urgell, el Pla de l'Estany, la Segarra, el Segrià, la Selva i el Moianès.

construcció i als serveis han augmentat l'1,3% i l'1% respectivament. Geogràficament, tot i que la disminució de les afiliacions industrials es produeix a la majoria de comarques, destaquen sobretot algunes comarques del nord de la província de Barcelona i de la de Girona, on es concentra bona part de la caiguda en el sector industrial. Parlem en aquest cas de les comarques del Gironès, Osona, la Garrotxa, el Moianès i la Selva, totes elles amb una caiguda de les afiliacions al sector industrial superior al 30%.

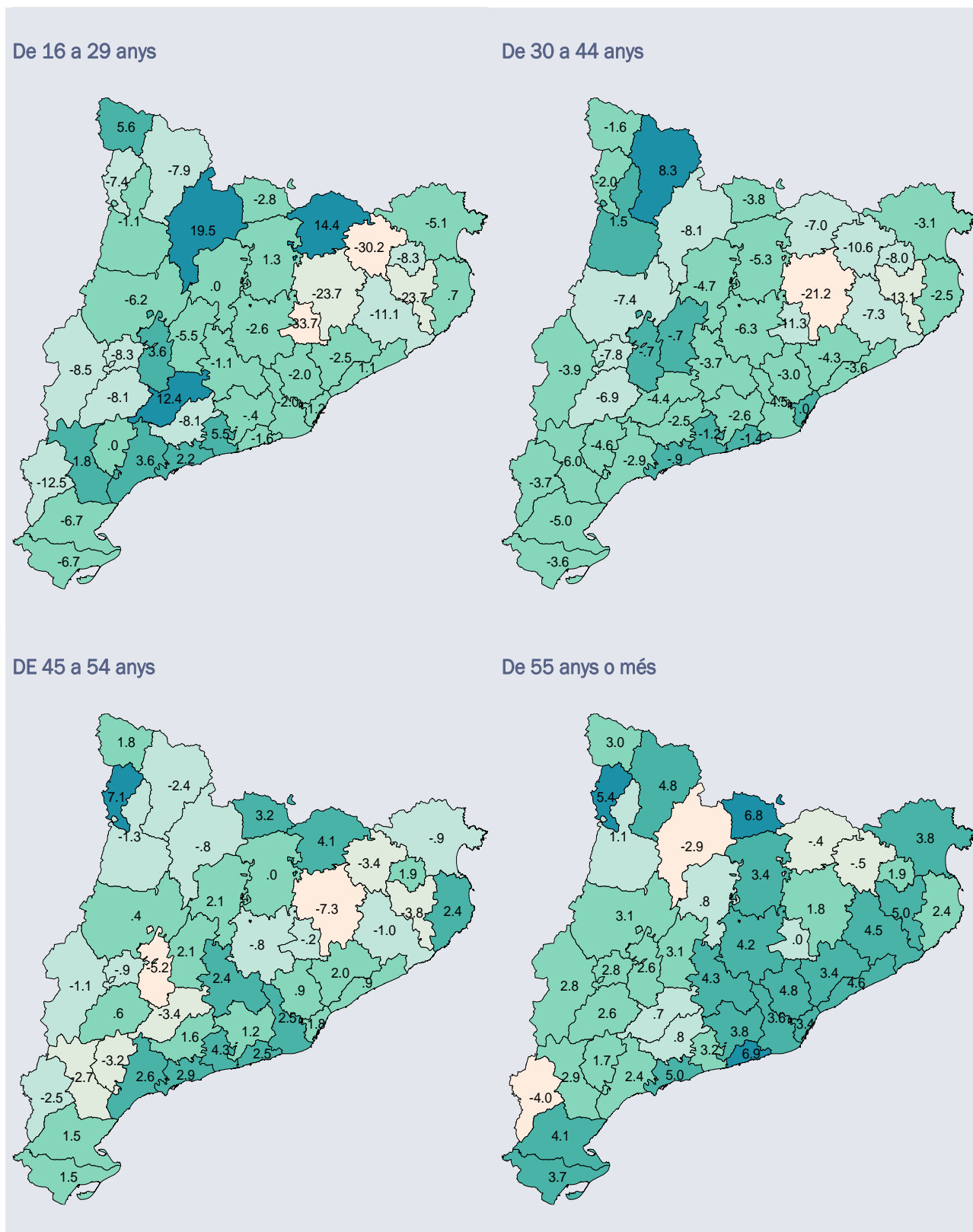
MAPA 5. El treball autònom registrat al RETA. Distribució comarcal de les afiliacions segons franges d'edat, 2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

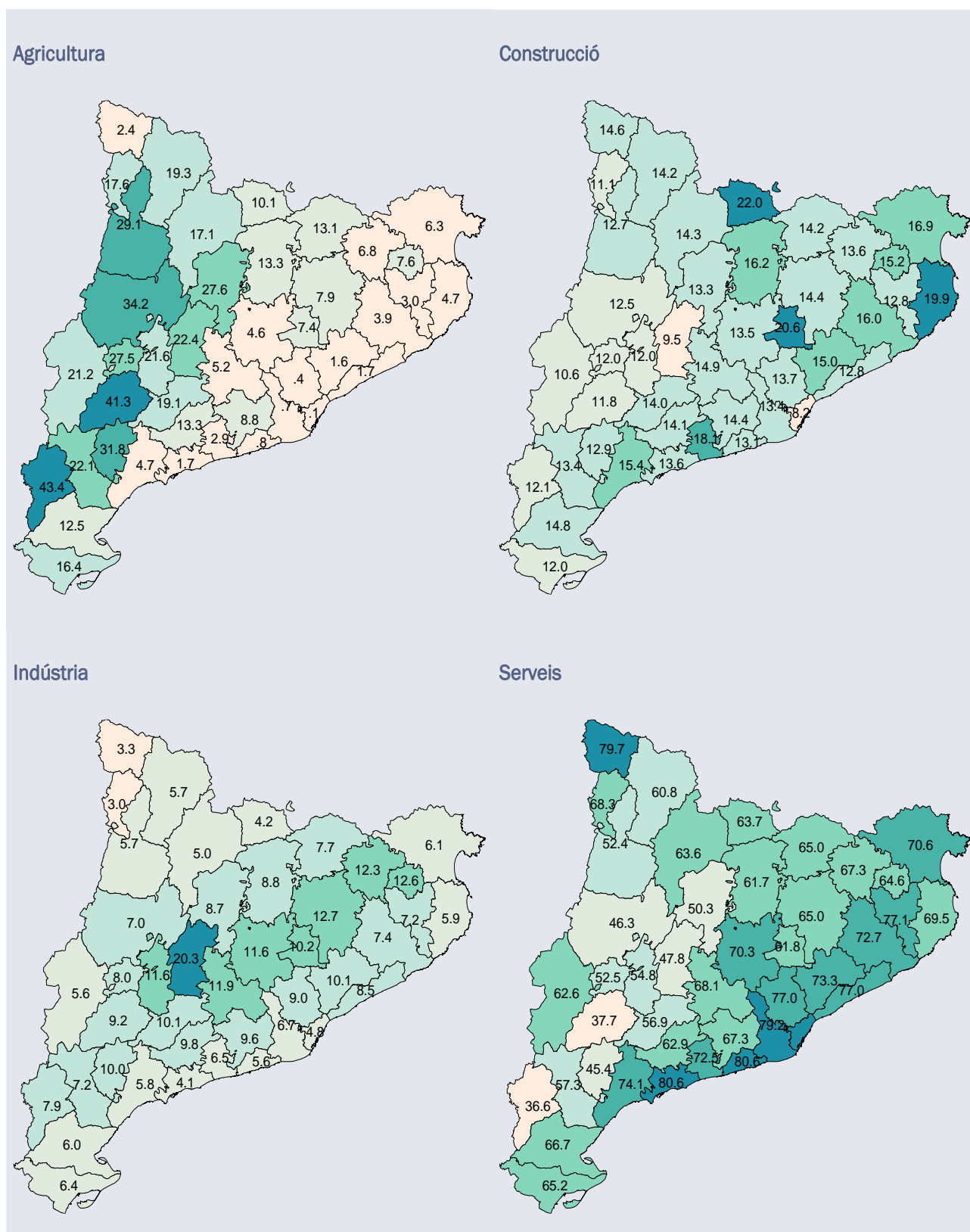
MAPA 6. El treball autònom registrat al RETA. Variació del nombre d'afiliacions segons franges d'edat, 2018-2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

MAPA 7. El treball autònom registrat al RETA. Distribució comarcal de les afiliacions segons grans sectors d'activitat, 2019

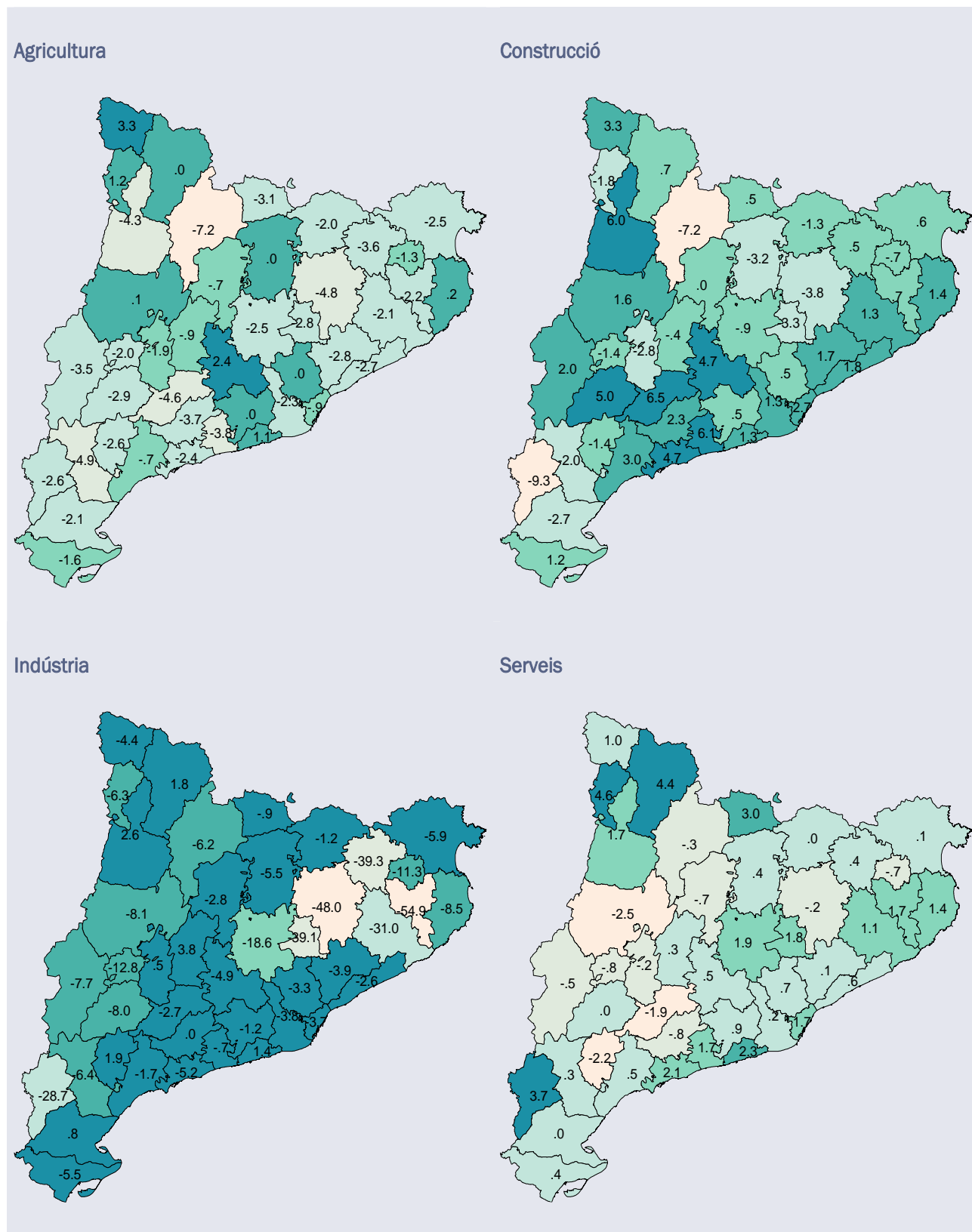

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

MAPA 8. El treball autònom registrat al RETA. Variació de les afiliacions segons grans sectors d'activitat, 2018-2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

3.2.2. LES PERSONES ESTRANGERES AFILIADES AL RETA

El nombre d'afiliacions al RETA de persones de nacionalitat estrangera era, a finals de desembre de 2019, de 77.291. Amb aquest volum d'afiliacions, el percentatge d'estrangers afiliats al RETA se situa en el 14,1%. El percentatge més alt s'assoleix a la província de Barcelona, on la ràtio se situa en el 14,9%. A Girona, on fins ara s'havia assolit el percentatge més alt de totes les províncies, la ràtio ha baixat enguany ostensiblement, fins al 13,4%, atès que hi ha disminuït molt el nombre d'estrangers. Al darrere d'aquesta disminució hi trobem, com també s'ha comentat en altres apartats, el procés de regularització endegat des de l'Administració. A les províncies de Lleida i Tarragona, el percentatge se situa per sota de la mitjana catalana, en el 8,5% i el 12% respectivament. Aquest percentatge ha augmentat a totes les províncies, llevat de la de Girona.¹⁹ Entre els estrangers afiliats al RETA, el percentatge de dones és del 36,2%. L'any 2019 aquesta ràtio s'ha situat lleugerament per sobre del que mostra el conjunt de les afiliacions al RETA. En el decurs dels darrers anys aquest percentatge s'ha anat incrementant progressivament i ha passat a situar-se finalment en aquest nivell. El percentatge de dones no varia gaire segons si es tracta d'estrangers de procedència comunitària o extracomunitària, tot i que els primers el mostren lleugerament més baix.

TAULA 3. Nombre d'afiliacions de persones estrangeres al RETA. Catalunya 2018 i 2019

	2018	2019	Percentatge de dones 2016	variació 2018-2019
Total	74.953	77.291	36,2	3,1
Comunitaris	28.360	29.026	35,9	2,3
Extracomunitaris	46.593	48.265	36,4	3,6

Unitats: persones (les dues primeres columnes) i percentatges.

Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions. Estadístiques, pressupostos i estudis.

Dades a 28 de desembre.

El percentatge d'estrangers al RETA ha crescut enguany el 3,1%, un ritme de creixement inferior al de l'any anterior. Aquesta davallada en la intensitat de creixement s'explica sobretot per la forta contracció en les afiliacions a la comarca de Girona, atès que a la resta de províncies han augmentat. Amb tot, aquest creixement del 3,1% ha tornat a ser més intens que el del conjunt de les afiliacions al RETA, fet que ha facilitat que la ràtio d'estrangers torni a augmentar. El col·lectiu que ha augmentat amb més intensitat ha estat el de les persones de procedència extracomunitària (vegeu la taula anterior).

TAULA 4. Nombre d'afiliacions de persones estrangeres al RETA per províncies i distribució segons província de residència i procedència. Catalunya, 2019

	Afilacions	Distribució provincial	Creixement interanual	Percentatge de les afiliacions RETA sobre el total d'RG i RETA	Procedència	
					Comunitària	Extracomunitària
Catalunya	77.291	100	3,1	16,8	37,6	62,4
Barcelona	59.363	76,8	5,8	17,2	34,6	65,4
Girona	8.079	10,5	-16,5	16,3	50,9	49,1
Lleida	3.348	4,3	6,0	12,2	46,2	53,8
Tarragona	6.501	8,4	8,3	18,0	43,3	56,7

Unitats: persones (primera columna) i percentatges.

Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions. Estadístiques, pressupostos i estudis.

Dades a 31 de desembre.

¹⁹ Elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions. Estadístiques, pressupostos i estudis. Calculat amb dades d'afiliats a finals de més i d'any.

Els afiliats estrangers al RETA s'ubiquen majoritàriament a la província de Barcelona. Enguany, a més, la província de Barcelona també és la que més percentatge d'estrangers té, atès que la província de Girona ha disminuït molt aquesta ràtio. A totes les províncies el percentatge d'extracomunitaris és més alt que no pas el de comunitaris.

3.3. ELS TREBALLADORS AUTÒNOMS ECONÒMICAMENT DEPENDENTS

El nombre total de persones que s'autodeclaren a Catalunya com a autònoms econòmicament dependents (TRADE) és de 1.805, una xifra lleugerament inferior a la de l'any anterior. Dins del col·lectiu, les dones suposen el 27%. A més, tot i que han disminuït tant els homes com les dones, en el cas de les dones aquesta caiguda ha estat de menor intensitat, del 2,2%, mentre que els homes han disminuït el 5,8%. Això ha fet que augmentés el pes de les dones dins del col·lectiu.

TAULA 5. Nombre de treballadors autònoms econòmicament dependents registrats a desembre de 2019

	Dones	Homes	Total	Dones (Variació)	Homes (Variació)	Total (Variació)	Percentatge de dones
Catalunya	488	1.317	1.805	-2,2	-5,8	-4,8	27,0
Barcelona	413	1.059	1.472	1,2	-5,2	-3,5	28,1
Girona	23	112	135	-36,1	-9,7	-15,6	17,0
Lleida	18	45	63	-5,3	2,3	0,0	28,6
Tarragona	24	85	109	-14,3	-7,6	-9,2	22,0

Font: elaboració pròpia amb dades cedides per Idescat. Afiliats a finals de mes de desembre. Ubicació segons registre padronal.

L'efecte conjunt sobre el total del col·lectiu d'aquesta evolució d'homes i dones ha estat una davallada del nombre de TRADE del 4,8%. L'única província on no han disminuït ha estat la de Lleida. A la resta de províncies han disminuït, essent la caiguda més intensa la que ha registrat la de Girona, amb una disminució del 15,6%. Pel que fa a la resta de províncies, a Tarragona han disminuït el 9,2%, mentre que a Barcelona, el 3,5%.

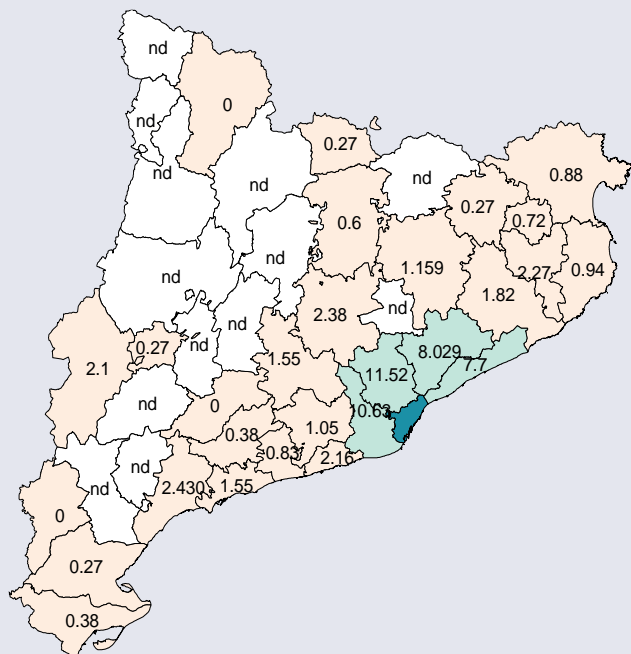
El percentatge més alt de dones entre els TRADE el trobem a la província de Lleida, on suposen el 28,6%. Tanmateix, aquest percentatge ha disminuït i se situa actualment molt proper al valor que pren a Barcelona (28,1%). A Tarragona el percentatge de dones se situa en el 22%, i a Girona, on és més baix, en el 17%.

La província de Barcelona concentra la gran majoria dels afiliats TRADE. El 81,6% dels treballadors del col·lectiu es troben en aquesta província. A la resta de províncies el nombre de TRADE és més modest, atès que suposen des del 7,5% de Girona al 3,5% de Lleida, passant pel 6% de Tarragona.

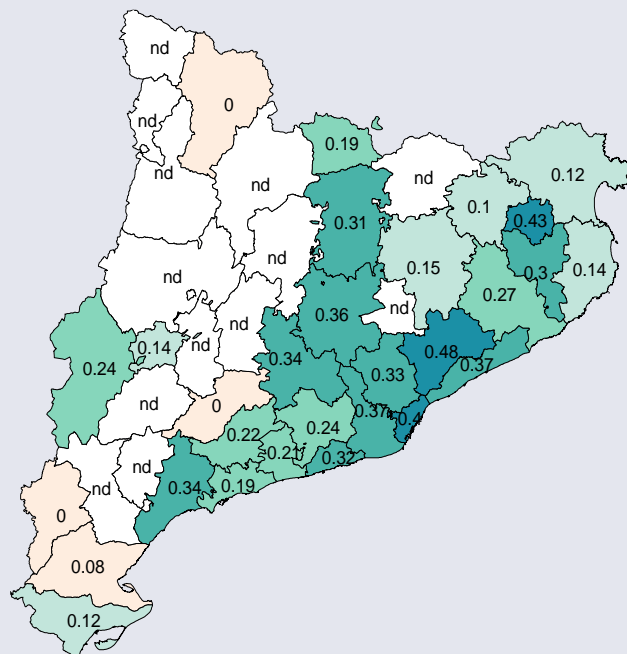
El Barcelonès i les comarques adjacents concentren bona part del col·lectiu TRADE. En general, les proporcions més altes de TRADE sobre el total d'autònoms es localitzen a les comarques més urbanitzades, tot i que es percep un patró distintiu a les comarques de la Catalunya central. Els percentatges més elevats es localitzen al voltant de Barcelona, també a les comarques properes al Gironès, i a les comarques interiors de la conca del Llobregat (vegeu el mapa de la graella següent).

MAPA 9. El treball autònom dependent a Catalunya (TRADE)

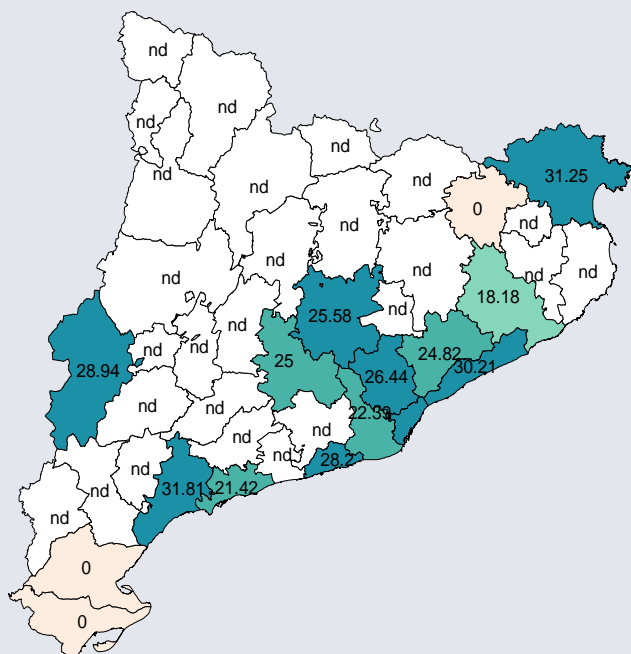
Distribució de les afiliacions al RETA del col·lectiu TRADE, 2019

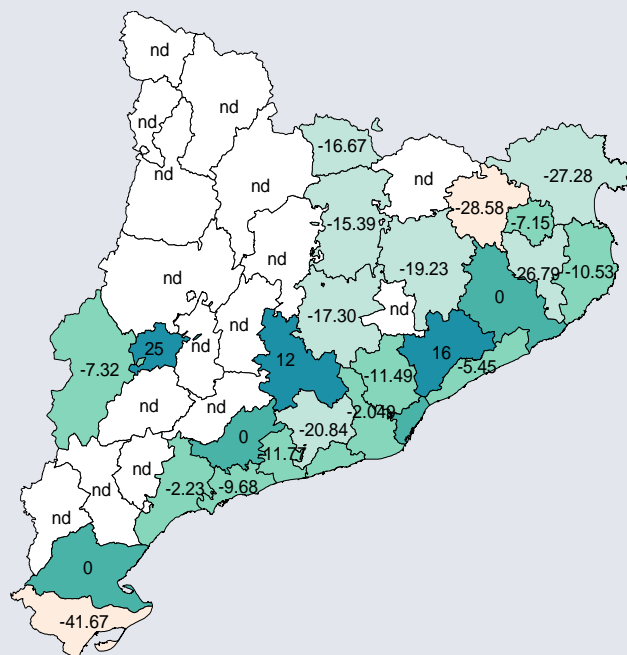
Percentatge del col·lectiu TRADE en el conjunt total d'afiliacions al RETA, 2019

Percentatge de dones entre el col·lectiu TRADE, 2019

Variació de les afiliacions de persones del col·lectiu TRADE, 2018-2019

(nd) sense afiliats o informació supeditada a secret estadístic.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

La comarca amb el percentatge més alt de dones TRADE és el Baix Camp, amb un valor molt proper al de Barcelona (31,8%) i al de l'Alt Empordà (31,25%). Tanmateix, atès el poc volum de persones del col·lectiu en algunes comarques, petites variacions poden modificar ostensiblement aquest dibuix d'un any a l'altre. Les sis comarques amb un percentatge superior a la mitjana catalana del percentatge de dones en el col·lectiu TRADE (27%), són el Garraf, el Segrià, el Maresme, l'Alt Empordà, el Barcelonès i el Baix Camp.

3.4. ELS COOPERATIVISTES I ELS MEMBRES DE SOCIETATS COL·LECTIVES

3.4.1. ELS COOPERATIVISTES I LES COOPERATIVES

Segons dades del Ministeri, el nombre de cooperativistes cotitzants al RETA que desenvolupaven la seva activitat a Catalunya sumaven 7.146 persones a finals de l'any 2019. Aquesta xifra suposava el 44,2% menys de cooperativistes que un any abans, una davallada que supera amb escreix la que vam veure l'any anterior (18%). Aquesta xifra suposa també que el col·lectiu ja només representa l'1,3% del total de cotitzants al RETA.

L'activitat d'aquests cooperativistes es desenvolupa en un total de 1.542 empreses que han optat per fer cotitzar els seus socis com a autònoms al RETA.²⁰ El nombre de societats cooperatives adscrites al RETA, de la mateixa manera que els seus membres, també ha disminuït. En aquest cas, la disminució ha estat del 34,4%. Aquesta davallada, com també la de l'any anterior, cal atribuir-la al procés de regularització que s'ha dut a terme per part de l'Administració, reconsiderant molts llocs de treball que es desenvolupaven per compte propi a treball per compte d'altri.

TAULA 6. Nombre de cooperatives i de socis cooperativistes. Catalunya, 2018-2019

	2018	2019	Variació 2018-2019
Nombre de cooperatives	2.350	1.542	-34,4
Nombre de socis	12.859	7.176	-44,2

Unitats: societats i cooperativistes i taxes de creixement en percentatge.

Font: Ministeri de Treball i Economia Social. Estadístiques, pressupostos i estudis.

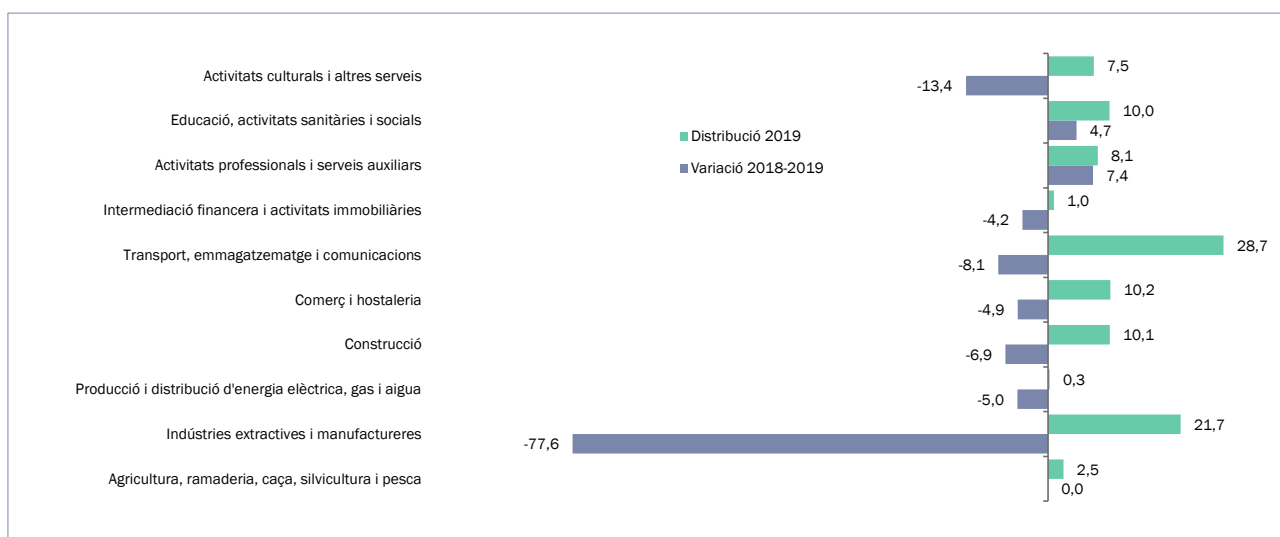
La majoria dels socis cooperativistes desenvolupaven la seva activitat en el sector industrial i ha estat precisament el sector industrial el que ha experimentat la davallada més important en el nombre de cooperativistes. Concretament, les indústries extractives i manufactureres, que suposaven just ara fa un any el 54% del total dels autònoms cooperativistes registrats al RETA a Catalunya, ara representen només el 21,7%. El nombre de cooperativistes del sector manufacturer ha experimentat una disminució del 77%, cosa que l'ha relegat al segon lloc, per darrere del sector del transport i la logística.²¹

Tot i que el sector industrial ha estat un dels que més ha reduït el nombre de cooperativistes registrats, les caigudes han estat en general presents a la majoria d'altres activitats. Només trobem dos sectors on han augmentat. Es tracta dels d'educació, activitats sanitàries i serveis socials i del d'activitats professionals i serveis auxiliars.

²⁰ Els cooperativistes han de determinar als estatuts de cada societat el tipus d'afiliació que mantindran amb la Seguretat Social. L'any 2015, el 63,6% de les societats cooperatives van optar als seus estatuts per afiliar els seus socis com a autònoms al RETA.

²¹ Càlculs d'elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Ministeri de Treball i Economia Social.

GRÀFIC 12. Distribució i variació del total de cooperativistes registrats a Catalunya per branques d'activitat

Unitats: societats i cooperativistes.

Font: Ministeri de Treball i Economia Social. Estadístiques, pressupostos i estudis.

La major part de la davallada s'ha produït enguany a les comarques gironines. La província de Girona ha experimentat una davallada del nombre de cooperativistes del 85%. Es tracta de la caiguda més intensa de les quatre províncies catalanes, a molta diferència de la de Barcelona, la segona amb un -37%, i que les de Lleida i Tarragona, amb una disminució del 12 i del 8% respectivament.²²

3.4.2. DISTRIBUCIÓ DEL COL·LECTIU DE COOPERATIVISTES I MEMBRES DE SOCIETATS COL·LECTIVES A CATALUNYA

L'anàlisi de les afiliacions per comarques, tot i que no permet desglossar els cooperativistes dels socis d'altres figures societàries, com ara les societats col·lectives, permet, tanmateix, visualitzar més acuradament aquest impacte sobre el territori.

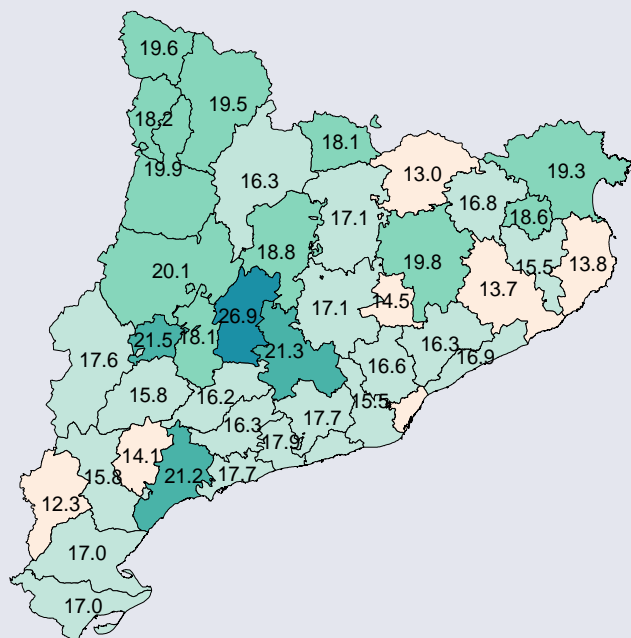
Com es pot comprovar en el darrer mapa de la graella de mapes següent, les davallades més intenses s'han produït a les comarques de la província de Girona i a algunes del nord de la de Barcelona com ara Osona i el Moianès. Destaquen amb una caiguda intensa de les afiliacions Osona, la Garrotxa, el Gironès i el Moianès i, en menor mesura, la comarca de La Selva.

Aquestes localitzacions, com es va comentar l'any anterior, guarden una relació estreta amb la localització de la indústria dels derivats carnis, una de les més afectades per aquestes regularitzacions. Fruit d'aquestes actuacions, s'observa que el percentatge d'afiliacions de membres de societats col·lectives i cooperatives d'aquestes comarques s'aproxima ara molt més al percentatge que mostren la resta de comarques catalanes. Això és així tant quan es fa sobre el total d'afiliacions per compte propi, primer mapa de la graella, com quan es fa sobre el total d'afiliacions a la Seguretat Social, incloent-hi les dels treballadors per compte d'altri.

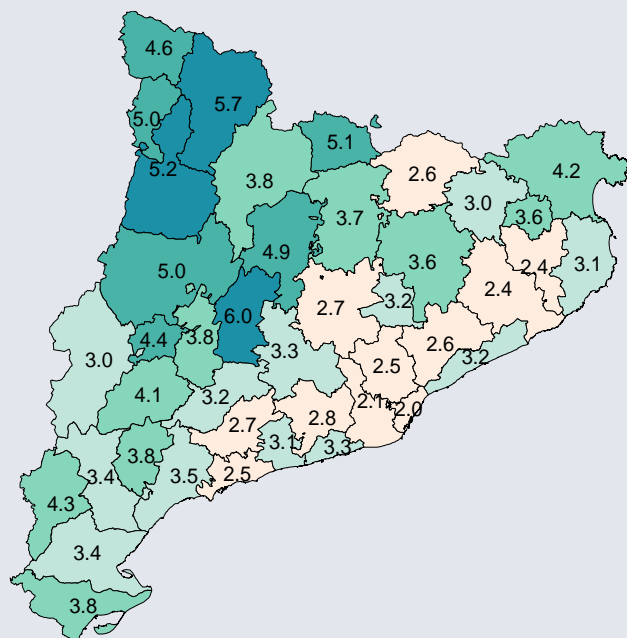
²² Elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Ministeri de Treball i Economia Social. Estadístiques, pressupostos i estudis, "Base de datos de la economía social. Sociedades Cooperativas y Sociedades Laborales inscritas en la Seguridad Social 31 de Diciembre", diversos anys.

MAPA 10. El treball autònom desenvolupat en cooperatives i societats col·lectives

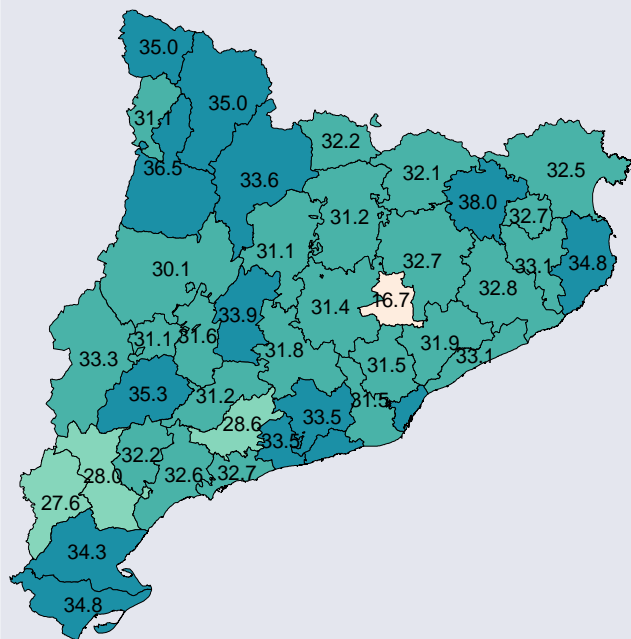
Percentatge de les afiliacions al RETA en qualitat de membres d'una cooperativa o d'una societat col·lectiva, 2019

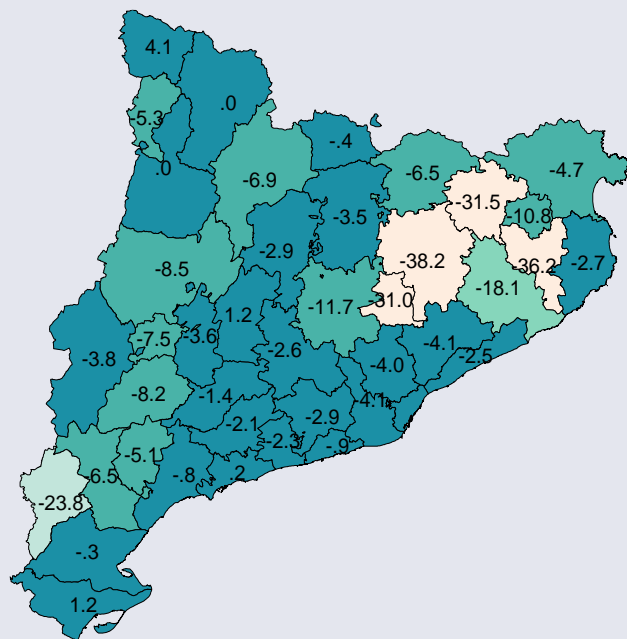
Percentatge de les afiliacions de membres d'una cooperativa o d'una societat col·lectiva sobre el total d'afiliacions a la Seguretat Social, 2019

Percentatge de dones en el col·lectiu de membres d'una cooperativa o d'una societat col·lectiva, 2019

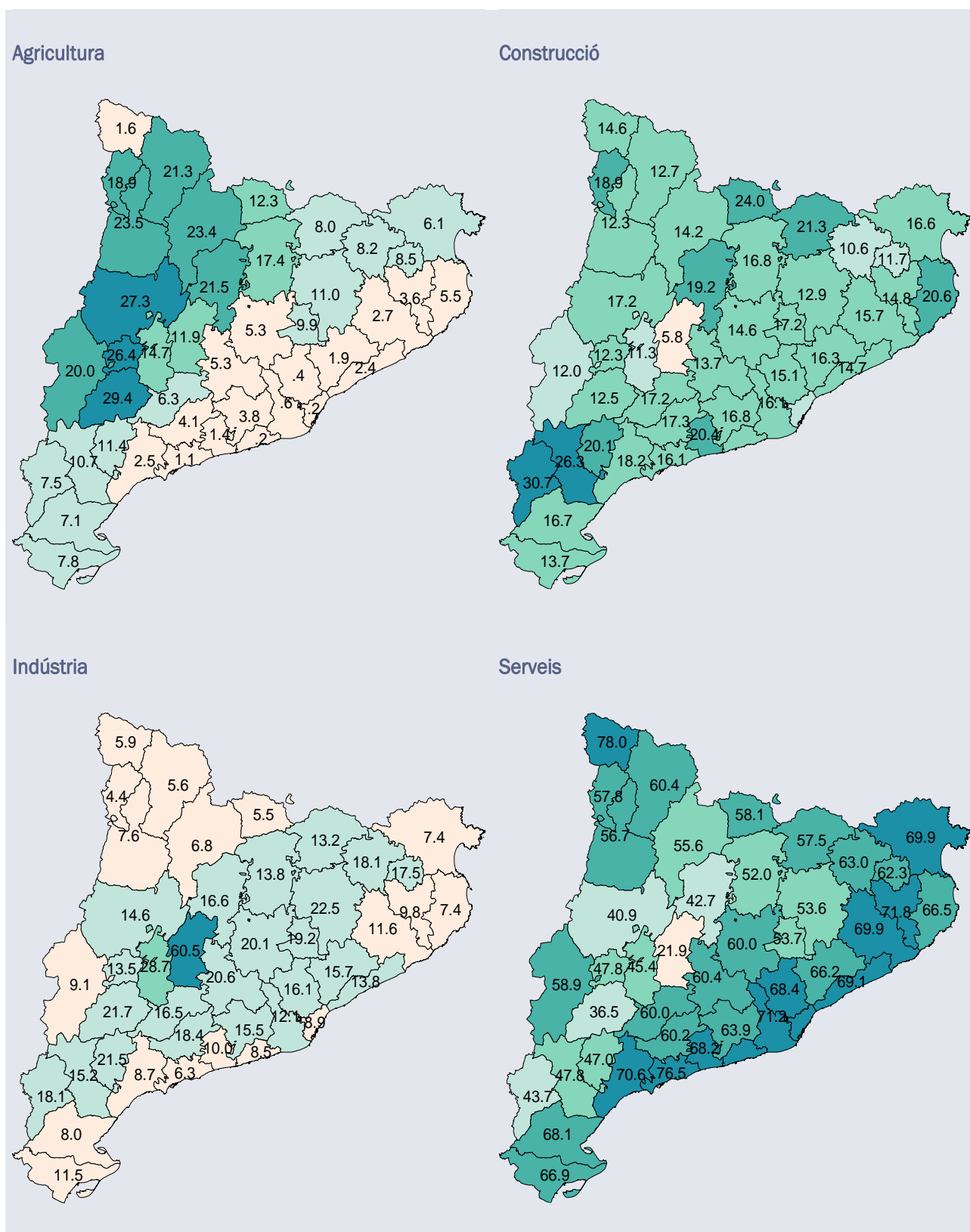
Variació de les afiliacions de membres d'una cooperativa o d'una societat col·lectiva, 2018-2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

MAPA 11. El treball autònom desenvolupat en cooperatives i societats col·lectives. Percentatge d'afiliacions als principals grans sectors d'activitat, 2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

Tanmateix, això no passa amb les comarques de la província de Lleida. Tot i que sabem que algunes comarques lleidatanes mostren una profunda especialització en aquest tipus d'activitats (agroalimentàries i càrnies) molt afectades per les regularitzacions, observem que encara mostren valors més alts. Per tant, s'observa que a aquelles comarques la correcció no s'hi ha produït de manera tan evident. De fet, algunes de les demarcacions lleidatanes mostren percentatges molt alts d'aquesta tipologia d'autònoms, especialment en el cas de la Segarra i l'Urgell.

Si observem la segona bateria de mapes, podem constatar, a més, que, en el cas de la Segarra, destaca clarament amb un percentatge extraordinàriament alt d'afiliacions d'aquesta tipologia d'autònoms societaris al sector industrial. Tot sembla indicar, per tant, que resta pendent una correcció anàloga a aquestes comarques, que caldrà veure si es produeix i en quina magnitud.

3.5. ELS AUTÒNOMS PERSONES FÍSQUES

Del total de persones afiliades al RETA, una part important del treball autònom que es desenvolupa s'identifica amb el concepte d'autònom com a persona física. Es tracta del col·lectiu que el Ministeri defineix com a autònoms pròpiament dits (APD) o també autònoms persones físiques. Aquest es defineix a partir dels afiliats al RETA per exclusió d'aquells que estan integrats a societats. També s'hi descompten aquelles persones que treballen ajudant la família o també aquells que es troben registrats per formar part d'algun col·lectiu especial de treballadors.²³

El col·lectiu d'autònoms definit d'aquesta manera representa el 59,6% del total d'afiliats al RETA a Catalunya.²⁴ No obstant això, la distribució territorial d'aquest col·lectiu no coincideix exactament amb la dels afiliats al RETA i trobem comarques on el col·lectiu té un pes relatiu més alt i altres comarques on el té més baix. Un cop d'ull al primer mapa de la graella següent ens permet veure que el pes relatiu dels APD sobre el total d'afiliats al RETA va des del 72,5% que representen a la Terra Alta al 52,5% que suposen al Pla de l'Urgell.²⁵

El segon mapa de la graella següent mostra aquelles comarques on el pes dels APD sobre el total d'afiliats al RETA es troba per sobre de la mitjana catalana i aquelles altres en què es troba per sota. Com es pot comprovar, no resulta fàcilment identificable cap patró de distribució. Amb tot, sí que sembla que es percep que el col·lectiu d'autònoms no societaris és més propi d'aquelles comarques menys urbanitzades, de menor pes demogràfic.

El creixement del nombre d'afiliacions d'autònoms pròpiament dits ha estat del 0,5%. No obstant això, les evolucions positives s'han concentrat en algunes comarques de muntanya i també en algunes de la costa més meridional catalana, des del Garraf al Baix Camp.²⁶

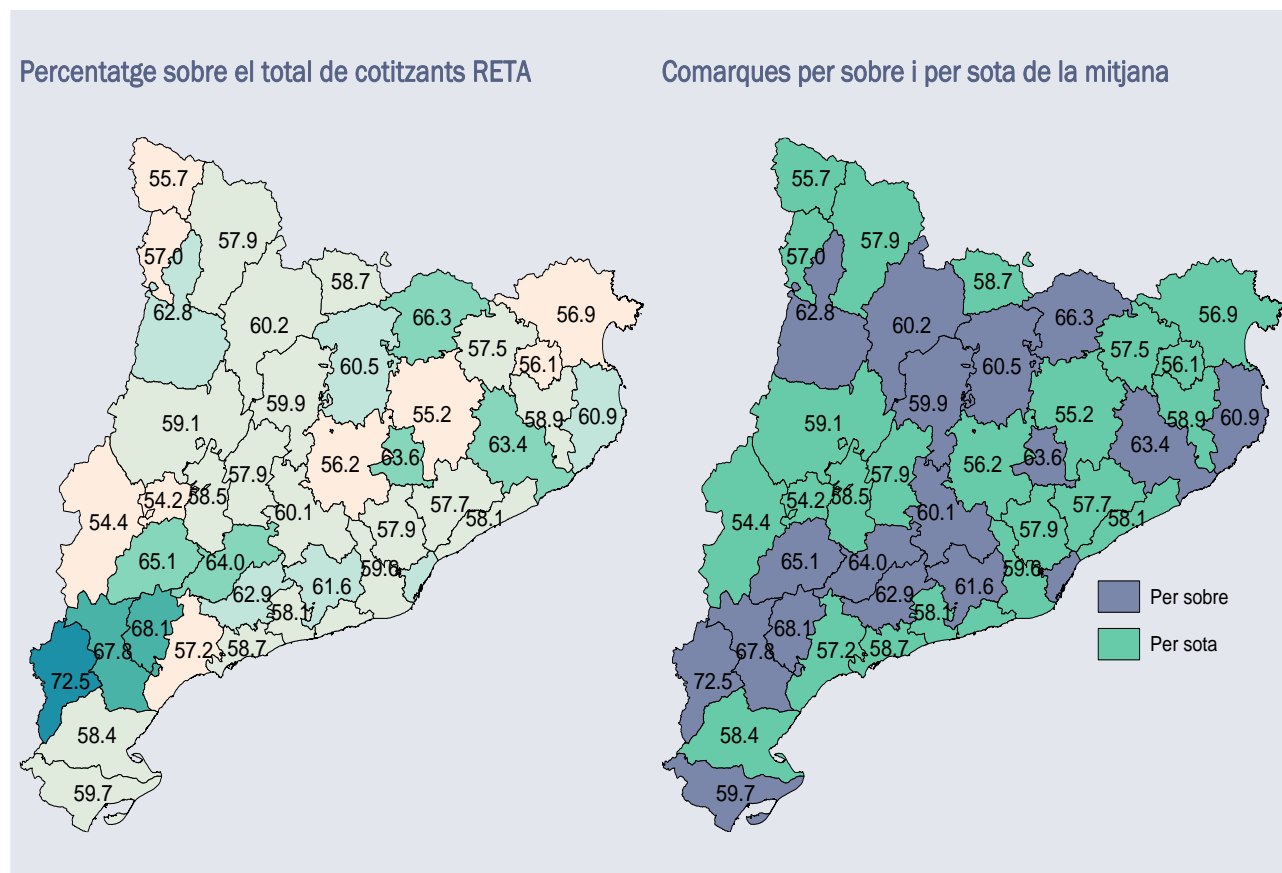
²³ Segons defineix el propi Ministeri: Es tracta d'aquelles persones afiliades per compte propi i que no es troben integrades en societats mercantils, cooperatives ni altres tipus d'entitats societàries. També s'hi exclouen els que figuren com a col·laboradors familiars i aquells que es troben registrats formant part d'algun col·lectiu especial de treballadors

²⁴ Elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat. Afiliacions a 31 de desembre.

²⁵ Fins fa un any, la comarca amb el percentatge més baix d'aquesta tipologia de treball autònom era la d'Osona. Les regularitzacions dutes a terme en els darrers dos anys han canviat aquesta situació.

²⁶ Vegeu el mapa 12.

MAPA 12. Percentatge d'autònoms pròpiament dits sobre el total de cotitzants del RETA per comarques. Catalunya, 2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

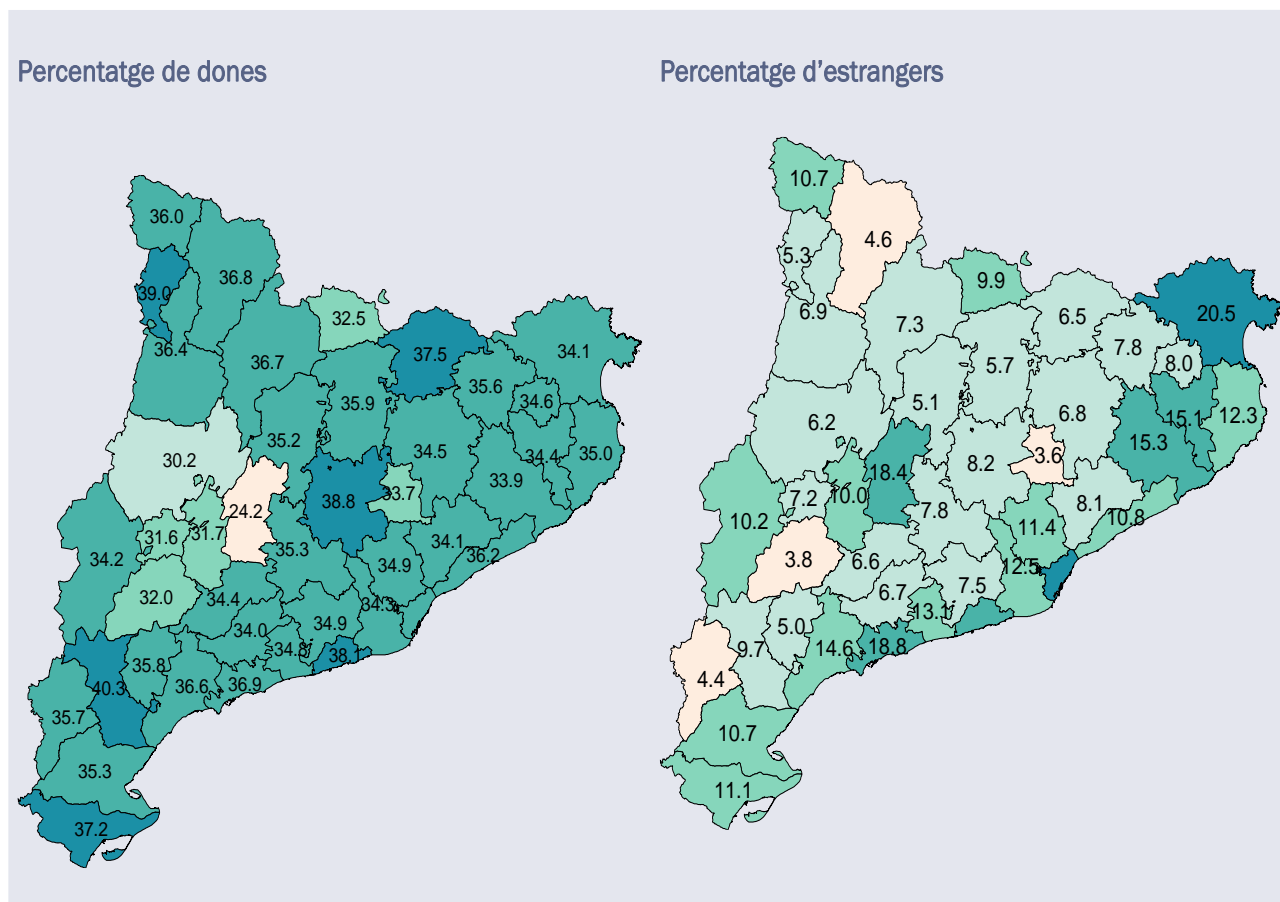
El col·lectiu d'autònoms persones físiques es compon majoritàriament d'autònoms sense assalariats al càrrec. Parlem en aquest cas del 81,1% del total d'APD amb aquesta característica. A més, el creixement del col·lectiu d'autònoms amb assalariats al càrrec ha estat negatiu (1,5%), mentre que el col·lectiu d'APD sense assalariats ha augmentat el 0,9%. Això ha tornat a fer augmentar el pes relatiu d'aquests darrers dins del col·lectiu d'APD.

Del conjunt d'afiliats amb aquest perfil individual, no col·lectiu, en trobem només el 7,5% desenvolupant pluriactivitat. Seria la part del col·lectiu que compagina la feina per compte propi amb alguna altra per compte aliè. Amb tot la majoria, el 92,5%, apareix només registrat com a afiliat per compte propi en el col·lectiu.

La majoria dels APD tenen una antiguitat en el negoci superior als 5 anys (54,2%). De la resta, que suposa el 45,8% restant, el 8,4% fa menys de sis mesos que van engegar el negoci, el 7,6% entre sis mesos i un any, el 18,1% entre un i tres anys, i finalment l'11,7% entre tres i cinc anys. Pel que fa a l'evolució, es detecta una evolució negativa del col·lectiu d'APD de menys d'un any d'antiguitat, que contrasta amb l'evolució positiva dels d'entre 1 i 3 anys. Això semblaria indicar que hi ha hagut un cert refredament en l'evolució del col·lectiu en el decurs d'aquest darrer any.²⁷

²⁷ Càlculs elaborats a partir de la informació publicada pel Ministeri de Treball i Economia Social. Estadístiques, pressupostos i estudis. *Trabajadores autónomos, personas físicas, en alta en la Seguridad Social, perfiles por CCAA, diversos anys.*

MAPA 13. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Distribució comarcal de les afiliacions segons procedència i sexe, 2019

Unitats: percentatges.

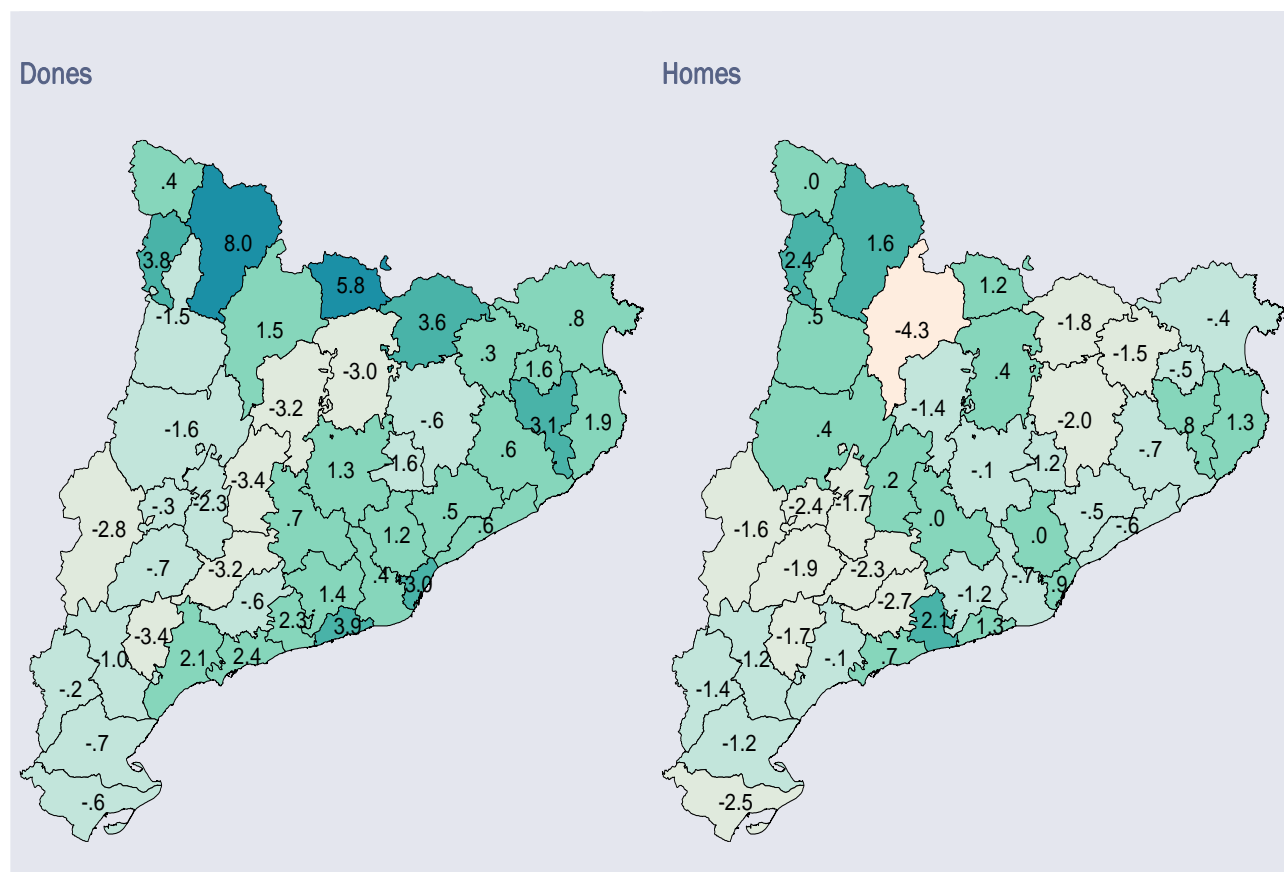
Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

El 35,6% de les afiliacions al RETA amb aquest perfil d'APD són de dones. Es tracta d'un percentatge similar, tot i que lleugerament inferior, al que mostra el conjunt de les afiliacions al RETA., El pes relatiu que manté la dona en el conjunt del col·lectiu per comarques varia des del 24,2% que recull la Segarra al 40,3% de la Ribera d'Ebre. La distribució geogràfica d'aquesta ràtio no permet, però, determinar cap patró geogràfic identificable.

Aquest percentatge ha tornat a augmentar aquest darrer any. Això ha estat així perquè mentre que el nombre de dones del col·lectiu ha augmentat (1,5%), el d'homes no ho ha fet. Tanmateix, el perfil geogràfic dels creixements de les afiliacions del col·lectiu per gènere mostren que el comportament comarcal recull similituds entre homes i dones, atès que les variacions es correlacionen en certa mesura.²⁸

²⁸ Mostren una correlació del 61%.

MAPA 14. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Variació de les afiliacions segons sexe, 2018-2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

El 15,3% de les afiliacions d'APD són fetes per estrangers. Com es pot observar al mapa 13, són poques les comarques que depassen per sobre aquest percentatge, tot i que són molt poblades. Entre les comarques on aquest percentatge és més alt que la mitjana hi trobem la del Barcelonès, l'Alt Empordà, el Tarragonès, la Segarra, el Garraf, la Selva i el Gironès.

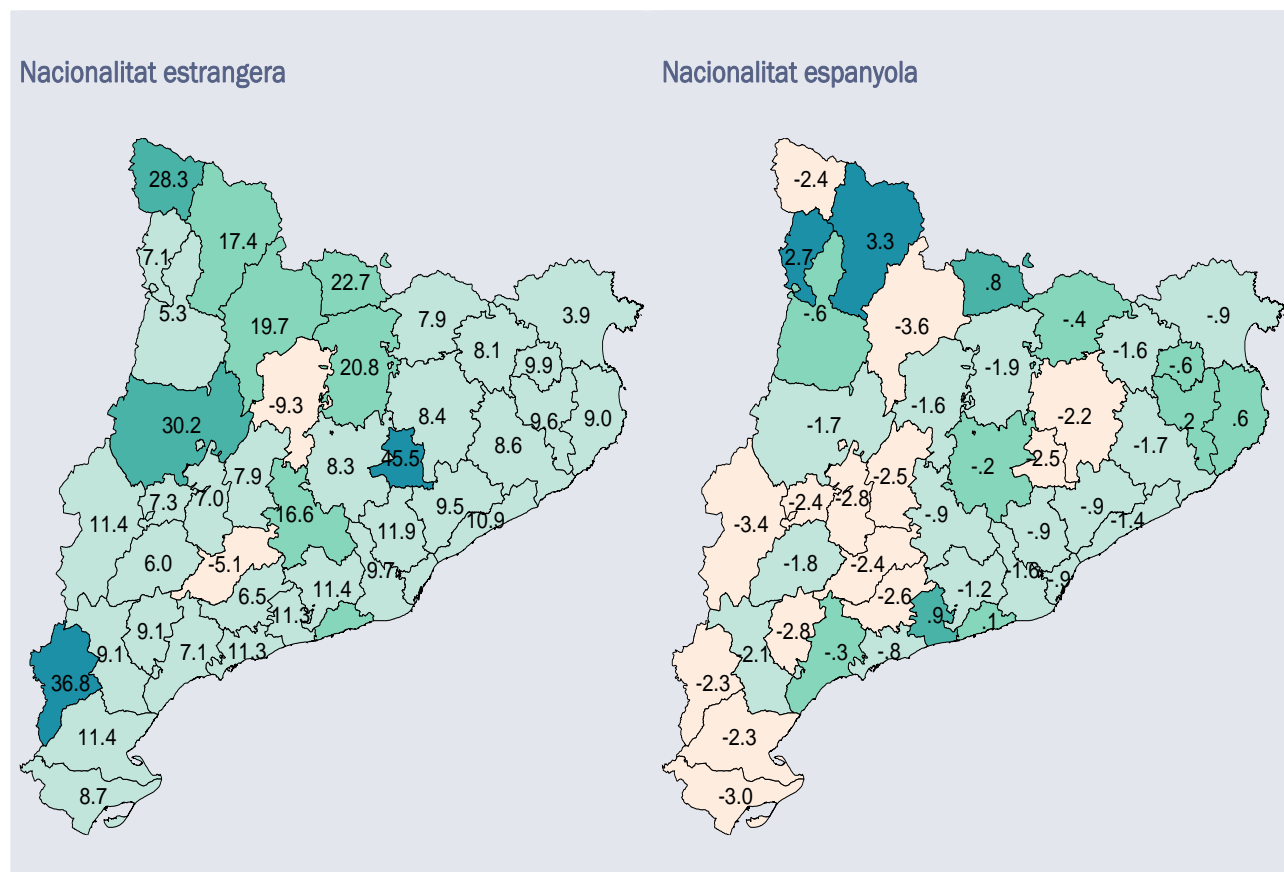
Mentre que l'evolució de les afiliacions de persones estrangeres que treballen com a APD ha estat molt intensa i positiva (10,4%), les de persones de nacionalitat espanyola han disminuït l'1,1%. Això ha fet augmentar novament el percentatge de persones estrangeres al col·lectiu. Tot i que són moltes les comarques on el creixement del nombre d'estrangers ha estat superior al 10%, trobem algunes comarques on aquest creixement destaca amb una intensitat fins i tot més gran. Ens referim en aquest cas a les comarques del Moianès, la Terra Alta, la Noguera, la Vall d'Aran, la Cerdanya, el Berguedà, l'Alt Urgell, el Pallars Sobirà, l'Anoia i el Garraf. Només trobem una evolució negativa del nombre d'afiliacions d'estrangers APD a les comarques de la Conca de Barberà i el Solsonès. Tret del cas d'aquestes dues comarques, a la resta l'evolució dels APD estrangers ha estat més positiva que la dels autònoms persones físiques de nacionalitat espanyola.

Per franges d'edat, la distribució del col·lectiu d'APD mostra un comportament comarcal similar al que s'ha descrit pel col·lectiu RETA. Mentre que les comarques més occidentals sobresurten amb un pes elevat de les persones de 55 anys o més, les més orientals destaquen en les franges d'edat més joves, i, en especial, en els de 30 a 44 anys.

Pel que fa a la variació, s'observa un comportament millor en termes generals de les comarques interiors més occidentals en gairebé totes les franges d'edat. Destaquen també algunes comarques amb creixements molt intensos, especialment al Pirineu i sobretot a la província de Lleida. En termes generals i per

a gairebé totes les categories d'edat les comarques de muntanya mostren una evolució més positiva de les afiliacions.

MAPA 15. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Variació de les afiliacions segons nacionalitat, 2018-2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

Aquest comportament no resulta fàcilment atribuïble a l'evolució sectorial. Tot i que, com en el cas de les afiliacions al RETA, les afiliacions d'autònoms persones físiques mostren patrons sectorials clars de dedicació per comarques, el creixement de les afiliacions s'ha produït sovint en diversos sectors a la vegada en algunes comarques. Per tant, no resulta fàcil evidenciar un patró que permeti determinar l'evolució global del nombre d'afiliacions a cada demarcació.

En el cas del sector agrari, amb més presència relativa entre els afiliats de les comarques més occidentals, la majoria de demarcacions han recollit una evolució negativa del nombre d'afiliacions. En el cas del sector industrial, amb una clara ubicació geogràfica en termes relatius que afecta les comarques interiors que travessen transversalment Catalunya, els creixements més positius tendeixen a allunyar-se d'aquest nucli de comarques relativament més industrials.

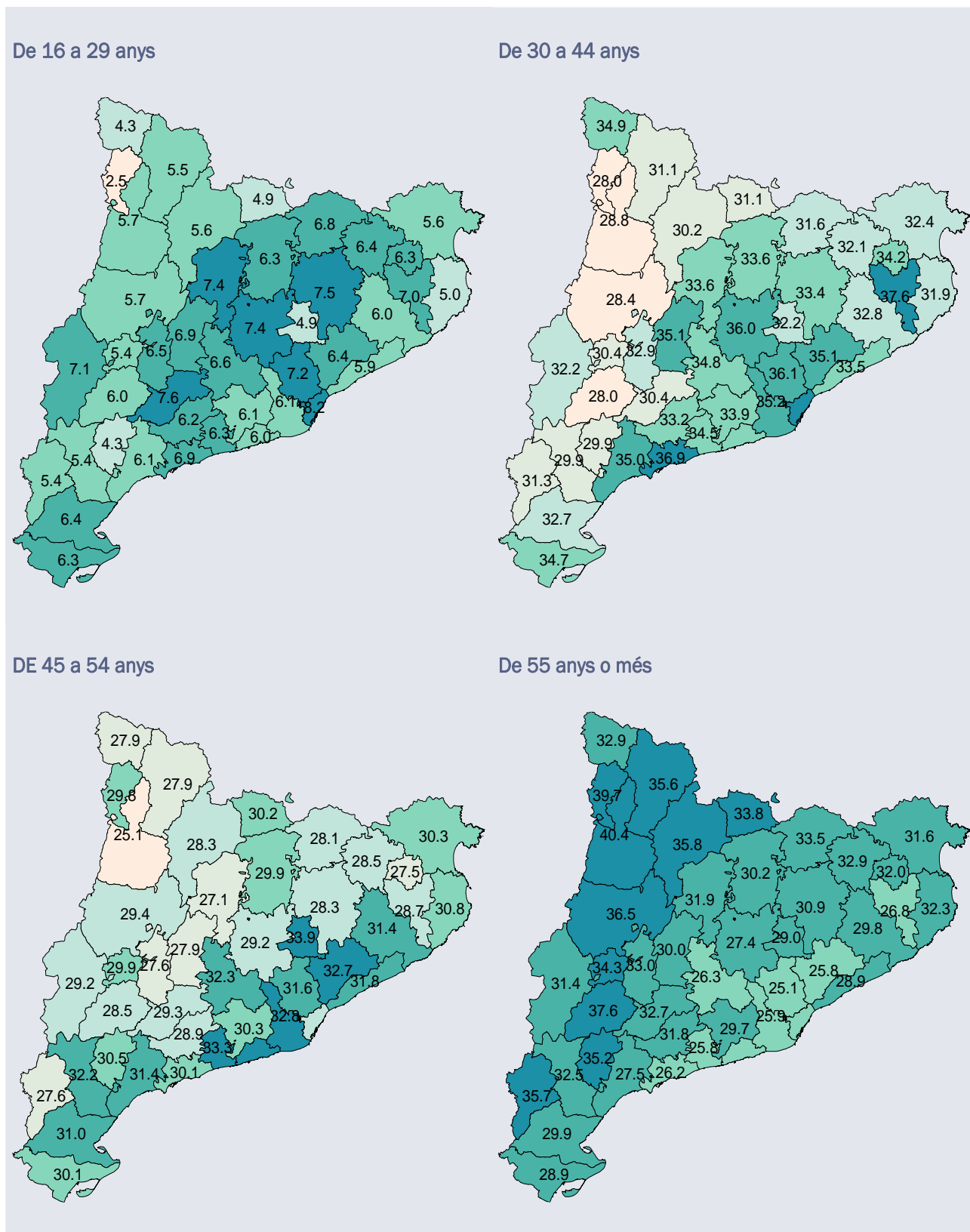
La construcció és el sector que mostra una distribució relativa entre comarques amb un patró geogràfic menys evident. No obstant això, destaquen algunes comarques on les afiliacions al sector són més importants. Parlem en aquest cas de la Cerdanya, el Moianès, el Baix Empordà, totes elles amb un pes superior al 20%. Tanmateix, tampoc no s'aprecia que els creixements més intensos es produeixin en aquelles comarques on el sector hi resulta més important.

En el cas dels serveis, un sector on trobem un percentatge més alt d'afiliacions a les demarcacions més costaneres i més urbanitzades, tampoc no s'observa un patró clar en la seva evolució. En tots els casos, doncs, s'observa que l'evolució a cada sector s'allunya en general del pes que mostra a cada demarcació.²⁹

---

²⁹ De fet les correlacions entre una i altra variable o bé són directament negatives o de poca magnitud. Els valors serien: -0,145 a l'agricultura, -0,091 a la indústria, 0,096 a la construcció, i 0,045 als serveis.

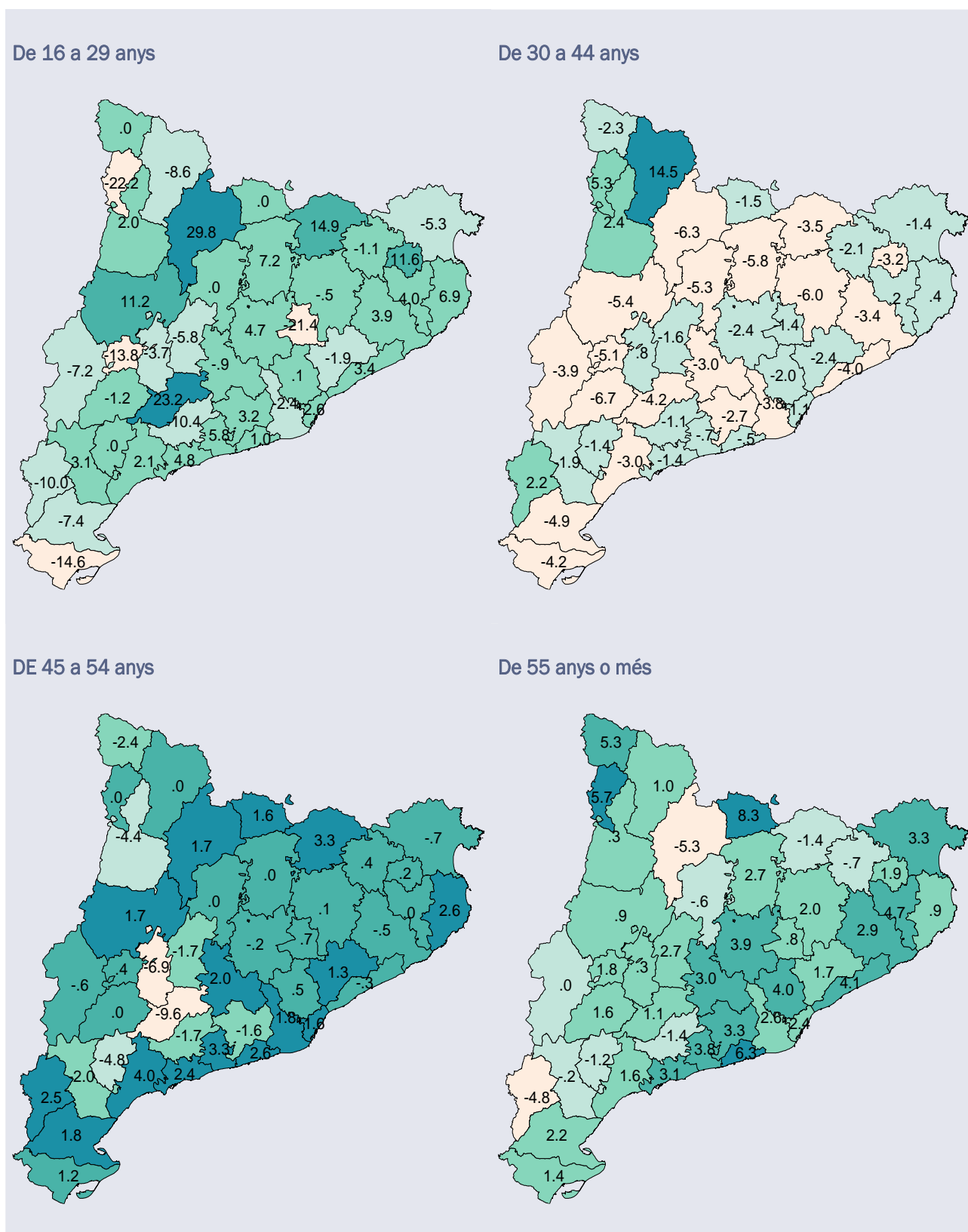
MAPA 16. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Distribució comarcal de les afiliacions segons franges d'edat, 2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

MAPA 17. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Variació del nombre d'afiliacions segons franges d'edat, 2018-2019

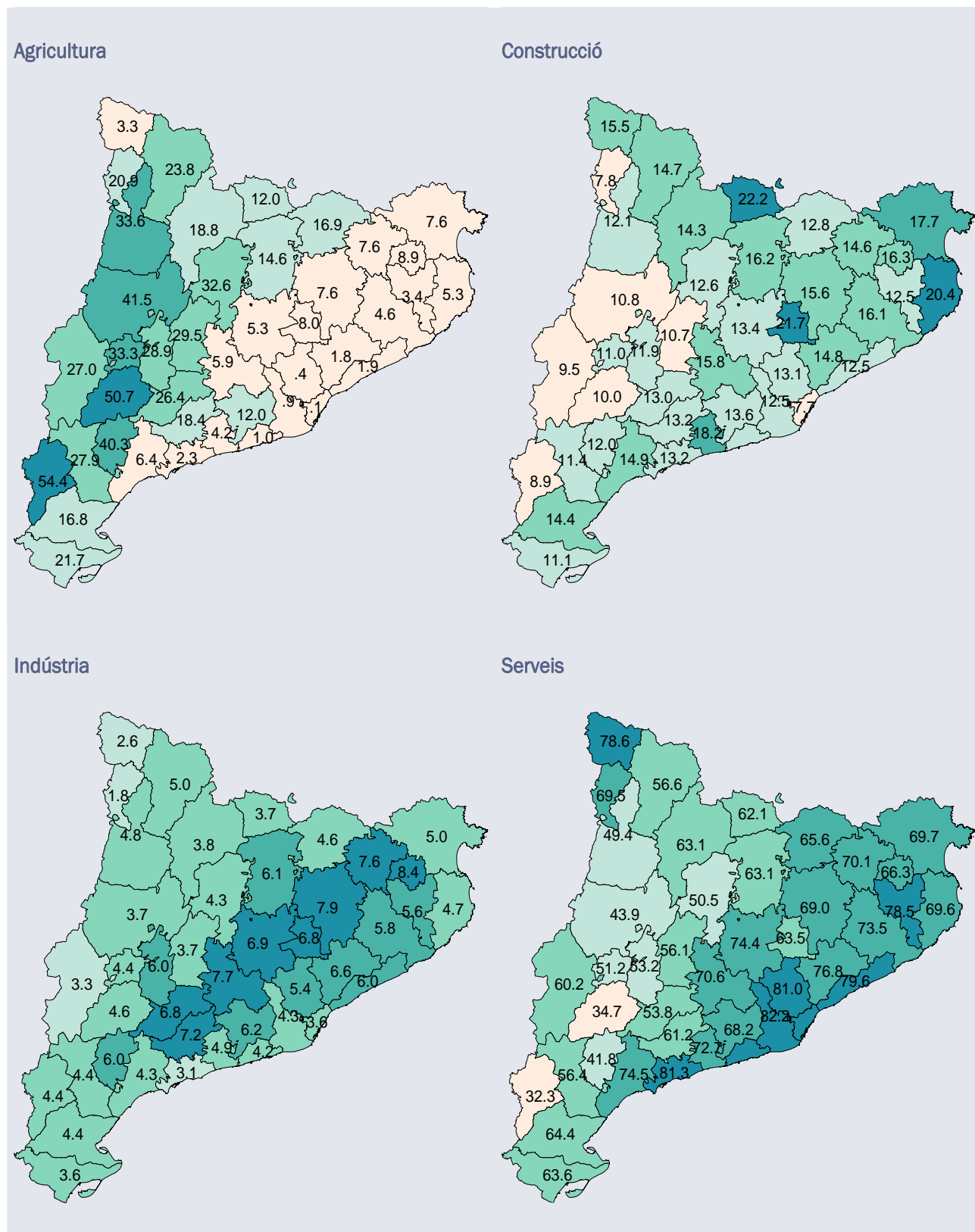

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

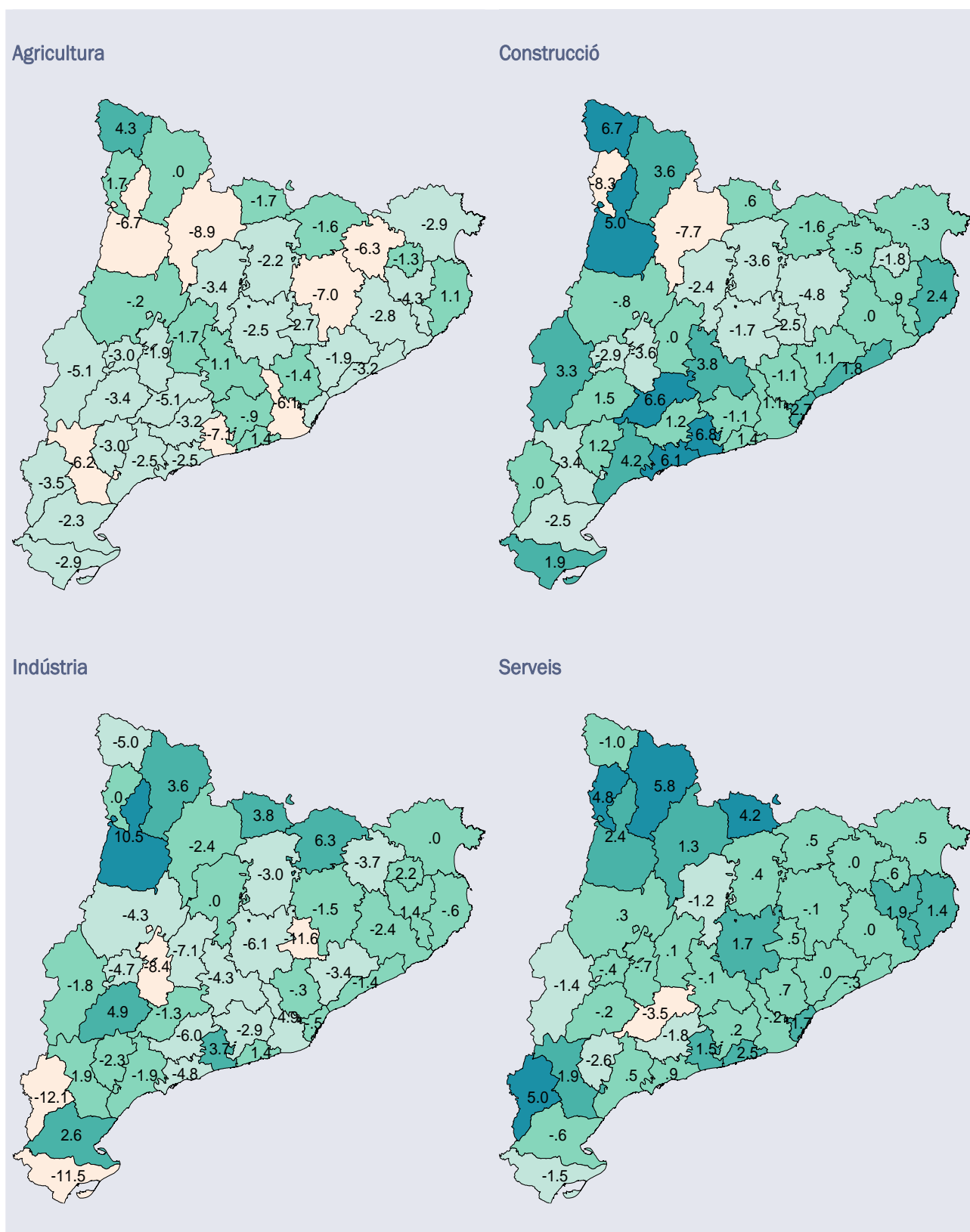
MAPA 18. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Distribució comarcal de les afiliacions segons grans sectors d'activitat, 2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

MAPA 19. Els autònoms pròpiament dits registrats al RETA. Variació de les afiliacions segons grans sectors d'activitat, 2018-2019

Unitats: percentatges.

Font: càlculs elaborats a partir de les dades d'afiliacions a finals d'any cedides per Idescat.

Per al conjunt de Catalunya, les afiliacions d'APD han augmentat només als sectors de la construcció i els serveis, mentre que han disminuït a l'agricultura i la indústria. Concretament, parlem d'una disminució del -3,2% a l'agricultura i del -1,8% a la indústria, mentre que s'ha assolit un increment de l'1% i del 0,8% a la construcció i als serveis respectivament. Com es pot observar a la graella de mapes anterior, aquesta evolució no s'ha traduït de la mateixa manera a les diferents demarcacions comarcals. D'aquesta manera, mentre que en el cas de la indústria les afiliacions han caigut a gairebé totes les comarques, no ho han fet en canvi a les de muntanya. Aquest millor comportament de les comarques més septentrionals es reproduïx també en d'altres sectors.

4. EL TREBALL AUTÒNOM A CATALUNYA EN RELACIÓ AMB LA RESTA D'EUROPA

El pes del treball autònom ha tornat a disminuir, aproximant d'aquesta manera el registre una mica més a la mitjana europea.

Tanmateix, el percentatge de treball autònom a Catalunya se situa encara per sobre de la mitjana de la zona euro i la UE.

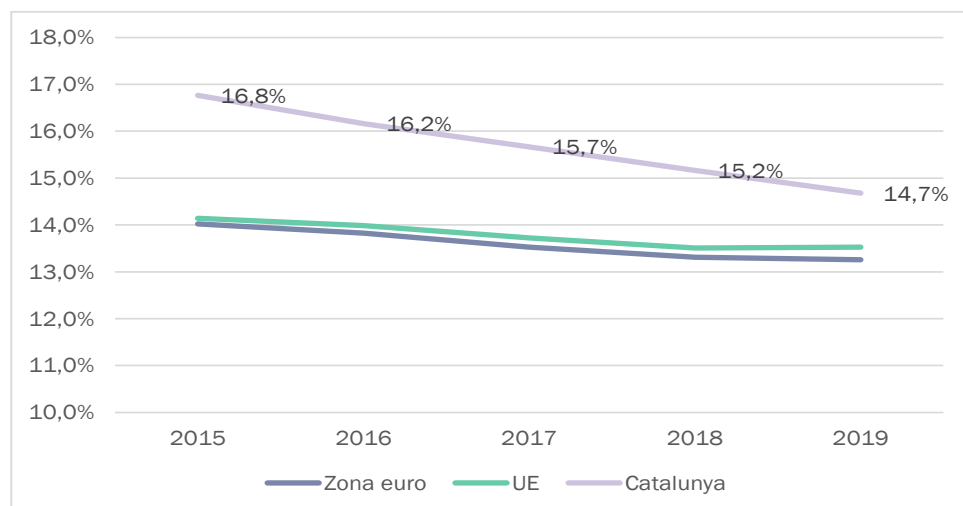
A Catalunya, el pes relatiu de la indústria és molt elevat entre els autònoms. També destaca per la baixa presència de treballadors del sector agrari.

En general, el col·lectiu català de persones que treballen per compte propi mostra un percentatge de gent amb estudis secundaris de segona etapa baix. No passa el mateix amb els d'estudis superiors o inferiors.

El pes de la dona en el col·lectiu català es troba al voltant de la mitjana europea, tot i que ha pujat en termes relatius aquests darrers dos anys.

En el decurs dels darrers anys, el pes del treball autònom ha anat baixant a Catalunya. L'any 2019, tenint en compte el concepte de treball autònom emprat per Eurostat,³⁰ el pes del treball per compte propi a Catalunya se situava en el 14,7%, un punt menys que en el darrer informe d'ara fa dos anys. Amb aquesta davallada, la importància relativa del treball autònom a Catalunya s'ha aproximat a la del conjunt de la zona euro i a la de la UE, atès que en ambdós casos, tot i caure-hi aquesta ràtio, ho ha fet de manera menys intensa.

GRÀFIC 13. Percentatge de persones que treballen per compte propi respecte del total d'ocupats a Catalunya i a la resta d'Europa, 2015-2019

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos. No s'inclouen les ajudes familiars en el còmput del treball autònom.

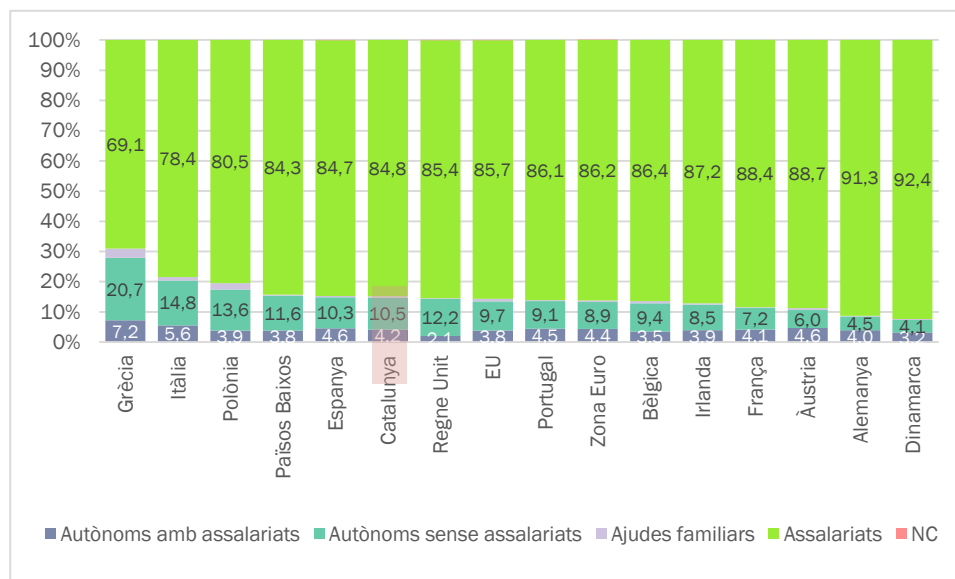
Tanmateix, Catalunya se situa encara ara amb un percentatge de treball autònom superior al conjunt d'Europa i de la zona euro. Això és així tant si comptabilitzem les ajudes familiars com si no ho fem (vegeu el gràfic següent). Tenint en compte el treball no assalariat, Catalunya se situa lleugerament per sobre

³⁰ El concepte d'ocupació per compte propi que utilitza Eurostat no inclou les ajudes familiars. Per tant, la comparativa s'ha elaborat exclouent aquesta modalitat. Les dades que aquí es presenten difereixen, doncs, de les que s'analitzen per al conjunt de Catalunya a l'apartat 2, on sí que s'hi inclou aquesta figura. En aquest cas, també parlem en tot moment del grup de persones a partir de 15 anys.

de la UE i de la zona euro, superada, però, per Espanya, Països Baixos, Polònia, Itàlia i Grècia, i amb valors pròxims als de Regne Unit.

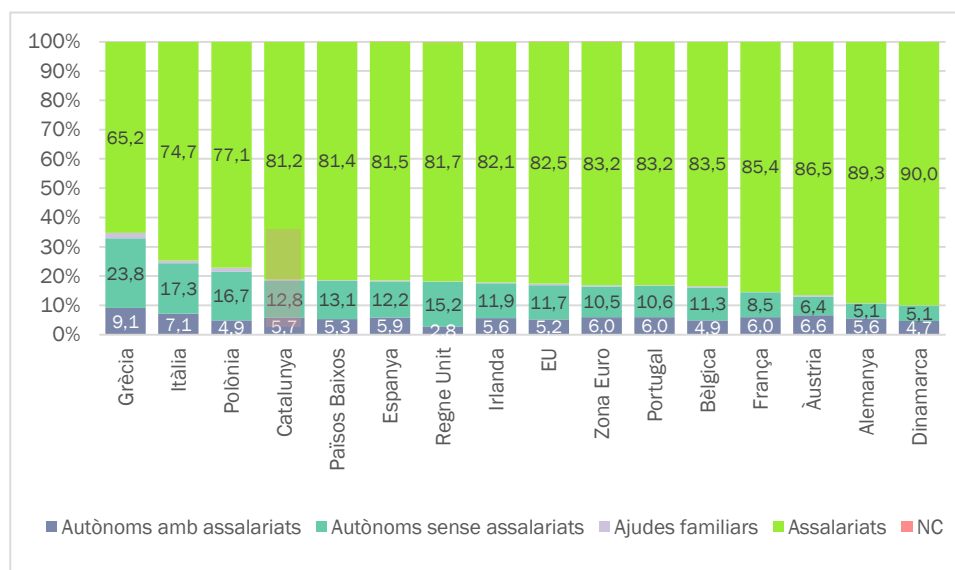
La posició relativa de Catalunya en el pes del treball autònom no varia gaire quan es calcula per homes i dones. Tot i això, quan es calcula pels homes, Catalunya mostra un pes del treball autònom superior en termes relatius. Això implica que en el cas dels homes, la propensió relativa que mostra l'economia a l'ocupació per compte propi és més alta que en el cas de les dones. Tot i la davallada que ha experimentat el treball autònom en els darrers anys, aquesta posició relativa de l'economia catalana no ha variat, tal com ja s'observava en l'informe de fa dos anys.³¹

GRÀFIC 14. Distribució del treball per tipologies a les principals economies europees i a Catalunya, 2019

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos.

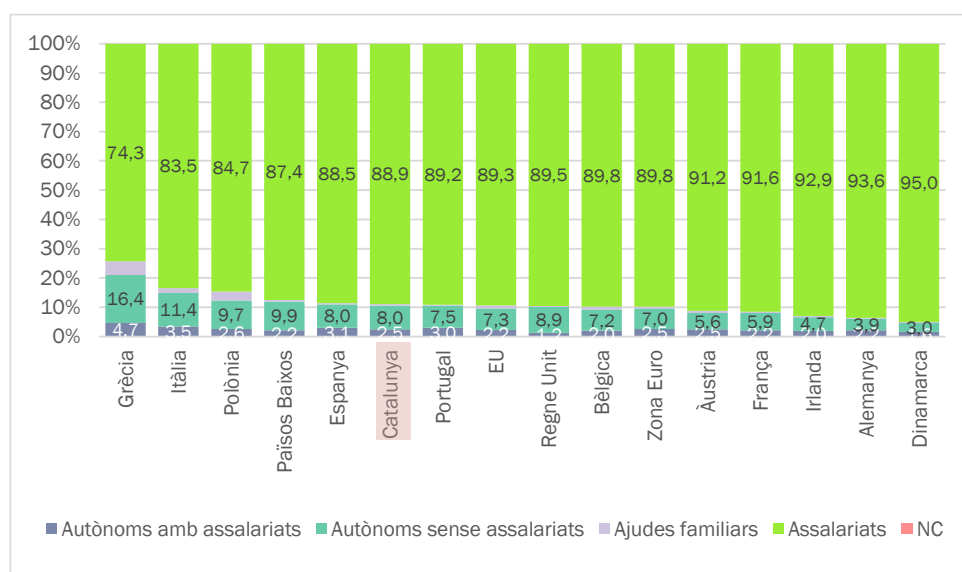
GRÀFIC 15. Distribució del treball per tipologies a les principals economies europees i a Catalunya. Homes, 2019

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos.

³¹ CTESC (2018) *Informe sobre la situació del treball autònom a Catalunya*.

GRÀFIC 16. Distribució del treball per tipologies a les principals economies europees i a Catalunya. Dones, 2019

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos.

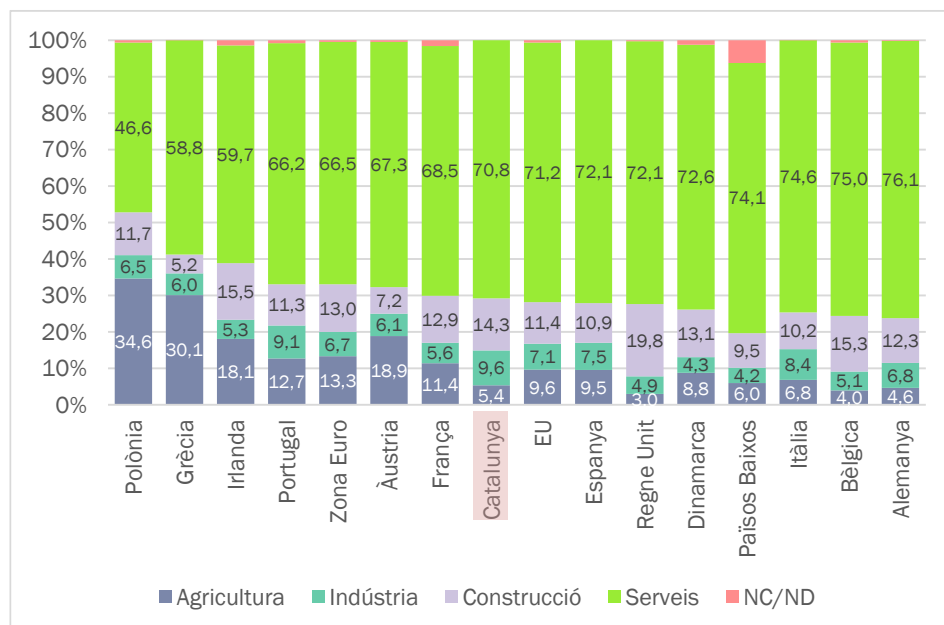
A Catalunya, com a la resta de països europeus, la majoria dels autònoms s'orienta a la prestació de serveis. L'activitat terciària ocupa a Catalunya el 70,8% del col·lectiu, una proporció molt similar a la que mostra el conjunt de la UE, tot i que lleugerament per sota i, en canvi, lleugerament superior a la de la zona euro. En general, els països amb un percentatge de treball autònom més elevat són els mateixos que mostren el percentatge de treball per compte propi en el sector terciari també més alt, tot i que en aquest cas s'hi afegeixen Dinamarca i Alemanya, i se'n despenja Polònia, amb el percentatge més baix (vegeu el gràfic següent).

La dedicació sectorial dels autònoms també té a Catalunya un biaix clarament industrial. Amb un 9,6% dels autònoms ubicats en aquest sector, destaca amb el pes més alt de tots els països analitzats en la comparativa, amb un percentatge molt més alt que el que mostren la UE (7,1%) o la zona euro (6,7%).

La construcció també mostra a Catalunya un pes molt alt, del 14,3%. Es tracta d'un pes relatiu superior al d'ara fa dos anys (12,8%). De fet, només trobem tres països que superen Catalunya en pes del sector de la construcció, i són Regne Unit, Irlanda i Bèlgica.

Per altra banda, el sector agrari no mostra un pes gaire elevat entre el col·lectiu d'autònoms a Catalunya. Amb només un pes del 5,4%, Catalunya se situa entre els països amb el pes més baix, només superada pel Regne Unit, Bèlgica i Alemanya.

GRÀFIC 17. Percentatge de persones que treballen per compte propi a cadascun dels grans sectors d'activitat. 2019

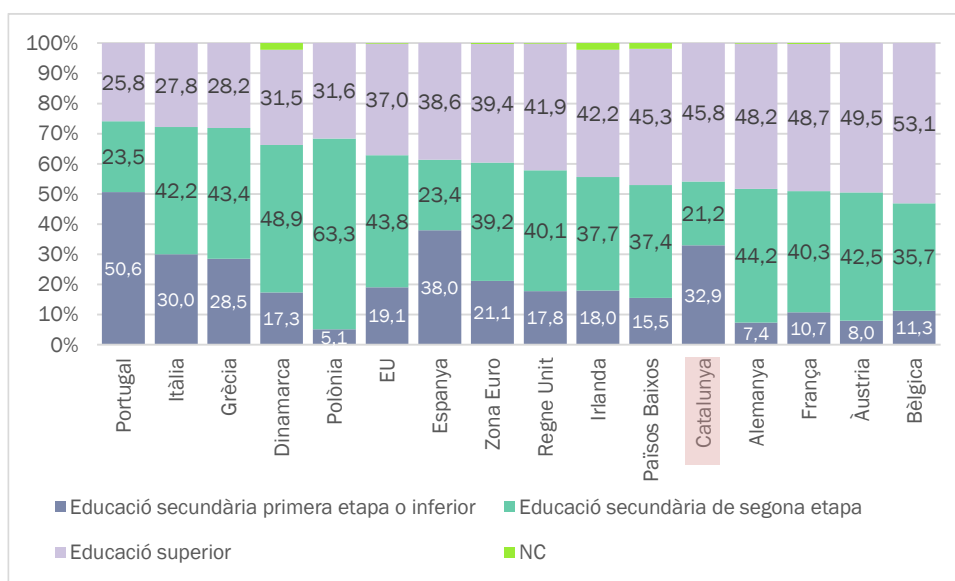

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

El gràfic següent recull l'estructura del col·lectiu segons el nivell d'estudis assolits de la gent que el conformen. Tal com es pot comprovar, el pes dels autònoms amb estudis superiors a Catalunya es troba en el 45,8%. Aquesta ràtio situa l'economia catalana lleugerament per sota del pes que manté aquest mateix col·lectiu a França, Alemanya, Àustria i Bèlgica, un país, aquest darrer, on el pes dels autònoms amb estudis superiors supera el 50%. En qualsevol cas, la distribució catalana se situa també molt per sobre de la mitjana europea, atès que en el conjunt de la Unió Europea, aquesta ràtio és del 37%, i en el conjunt de la zona euro, del 39,1% (vegeu el gràfic següent).

Tanmateix, tot i aquesta forta presència de persones amb estudis superiors que mostra el col·lectiu a Catalunya, aquesta dada no es veu acompanyada amb una presència equiparable de persones amb estudis de secundària de segona etapa. Com ja s'ha apuntat altres anys, aquest col·lectiu mostra un pes a Catalunya molt baix, del 21,2%. Amb aquest perfil, el col·lectiu d'autònoms a Catalunya destaca amb el pes més baix d'aquesta categoria. En canvi, el nombre relatiu d'autònoms amb estudis de secundària de primera etapa o inferior és dels més alts, només superat per Portugal i per Espanya, amb qui compartim estructura econòmica i sistema educatiu.

GRÀFIC 18. Distribució de les persones que treballen per compte propi segons nivell d'estudis assolits a diversos països europeus i Catalunya. 2019

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

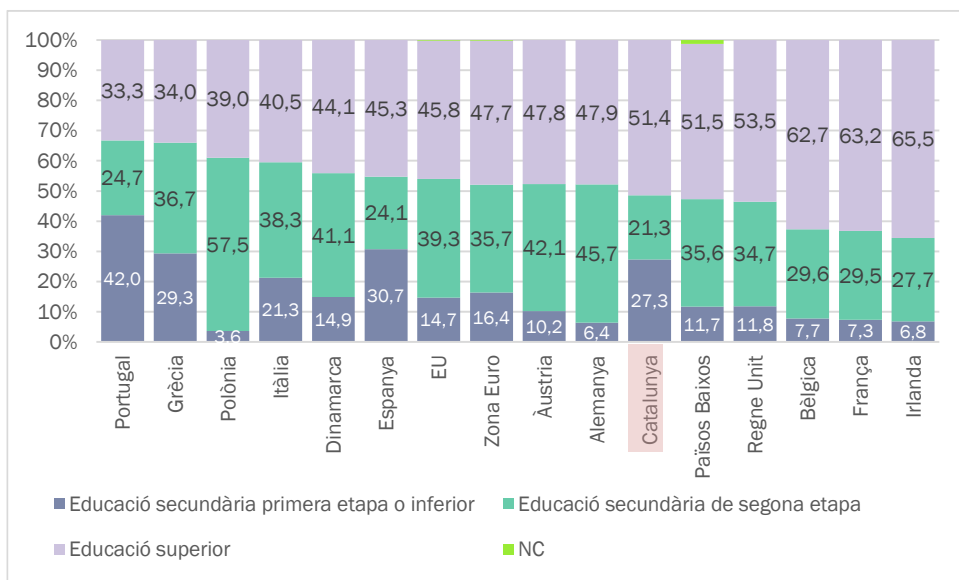
Aquesta estructura formativa varia en funció del sexe. En el cas de les dones s'observa que el col·lectiu de dones amb estudis superiors suposa a Catalunya el 51,8% del total de dones autònomes. Aquesta dada situa Catalunya entre els països on el pes del col·lectiu és més elevat, just pel darrere d'Irlanda, Bèlgica, França i el Regne Unit.

Un tret també destacable és la presència més alta de dones d'estudis superiors que no pas d'homes. Mentre que el 51,4% de les dones que treballen per compte propi a Catalunya tenen aquest nivell d'estudis assolit, només el tenen el 43% dels autònoms homes. Tanmateix, aquesta és una característica que comparteix Catalunya amb la resta de països europeus, i prova d'això és que la posició relativa pel que fa al percentatge d'autònoms amb estudis superiors no varia gaire en funció del gènere, i sempre se situa clarament per sobre de la mitjana europea.

Tampoc es modifica per sexes la forta polarització de l'estructura segons estudis assolits. Tant en el cas de les dones com en el cas dels homes, el pes de la categoria intermèdia d'estudis assolits, la de secundària de segon grau, mostra percentatges molt baixos. De fet, i tot i que és lleugeríssimament més alt en les dones, tant en aquest cas com en el dels homes Catalunya es perfila com l'economia on el col·lectiu d'aquest perfil formatiu mostra el pes més baix entre els treballadors per compte propi.

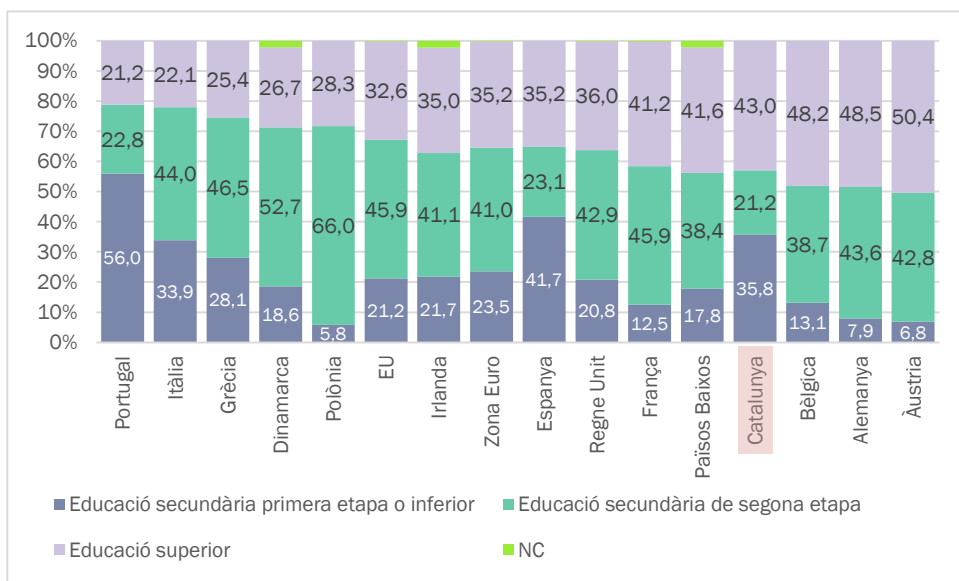

GRÀFIC 19. Distribució de les dones que treballen per compte propi segons nivell d'estudis assolits a diversos països europeus i Catalunya. 2019

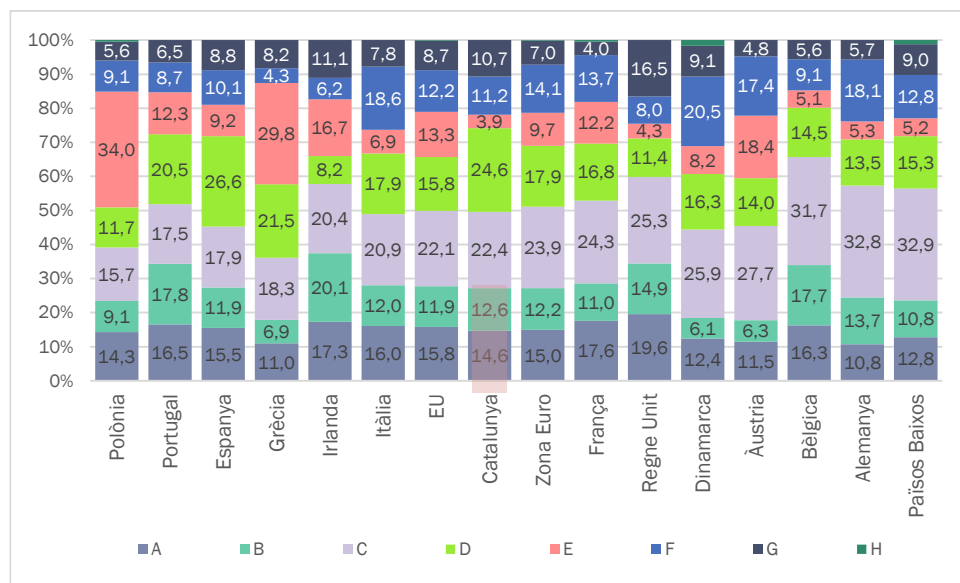
Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

GRÀFIC 20. Distribució dels homes que treballen per compte propi segons nivell d'estudis assolits a diversos països europeus i Catalunya. 2019

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

GRÀFIC 21. Distribució de les persones ocupades per compte propi segons tipus d'ocupació a diversos països europeus i Catalunya. 2019

Unitats: percentatges

- A Artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres i de la construcció.
- B Directors i gerents.
- C Tècnics i professionals científics i intel·lectuals.
- D Treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors.
- E Treballadors qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres.
- F Tècnics i professionals de suport.
- R Altres/nc.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

Pel que fa al tipus d'ocupació, tal com ja succeïa en els anteriors informes,³² la categoria de treballadors de serveis de restauració, personals, protecció i venedors pren a Catalunya una participació relativa destacadament alta. Amb un pes del 24,6%, aquest tipus d'ocupació pren aquí el percentatge més alt de totes les economies comparades. De la mateixa manera, la categoria de treballadors qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals recull només una freqüència del 3,9%, en aquest cas la més baixa de tots els països amb què s'ha comparat.

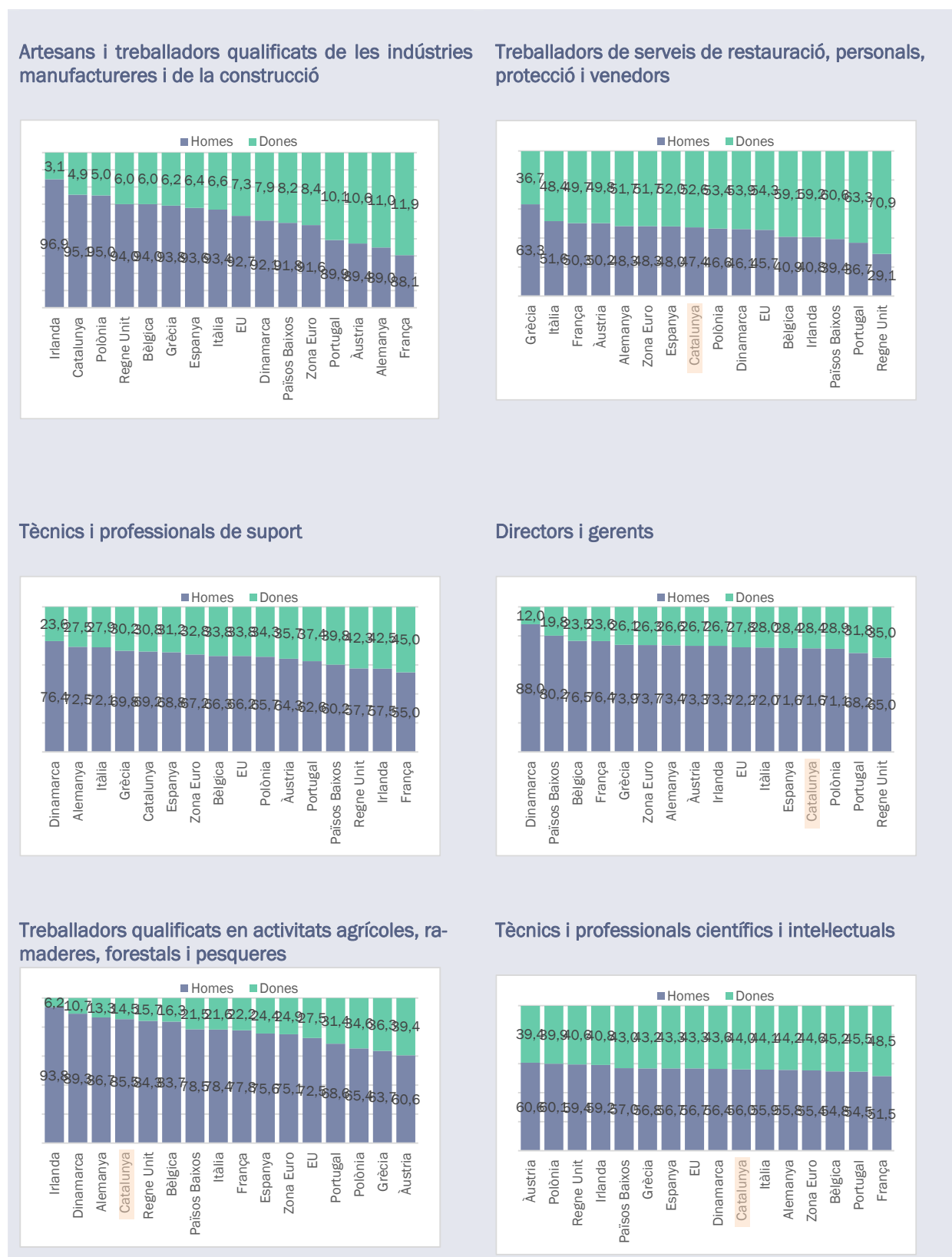
La resta de categories mostren valors en general propers a la mitjana europea. Tanmateix, mentre que en el cas de directors i gerents se situa lleugerament per sobre tant de la UE com de la zona euro, en el cas de les d'artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres i de la construcció i de tècnics i professionals de suport se situen lleugerament per sota.

L'ocupació on es concentra la major proporció d'homes és la d'artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres i de la construcció. En aquest cas, tal com es pot observar al gràfic següent, Catalunya mostra el segon percentatge més alt d'homes, 95,1%, només superada pel cas d'Irlanda.

A la resta de categories, en general, la distribució per gènere no difereix gaire de la mitjana europea. No obstant això, a les categories de treballadors qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres i a la de tècnics i professionals de suport, el percentatge de dones que hi treballen per compte propi es troba lleugerament per sota de la mitjana de la UE i de la zona euro. En canvi, en el cas dels directors i gerents, el percentatge de dones amb aquesta categoria és, en el cas català, superior al que es recull per als dos agregats europeus.

³² CTESC (2016) i CTESC (2018).

GRÀFIC 22. Distribució, segons gènere, tipus i ocupació de les persones que treballen per compte propi a diversos països europeus i a Catalunya. 2019

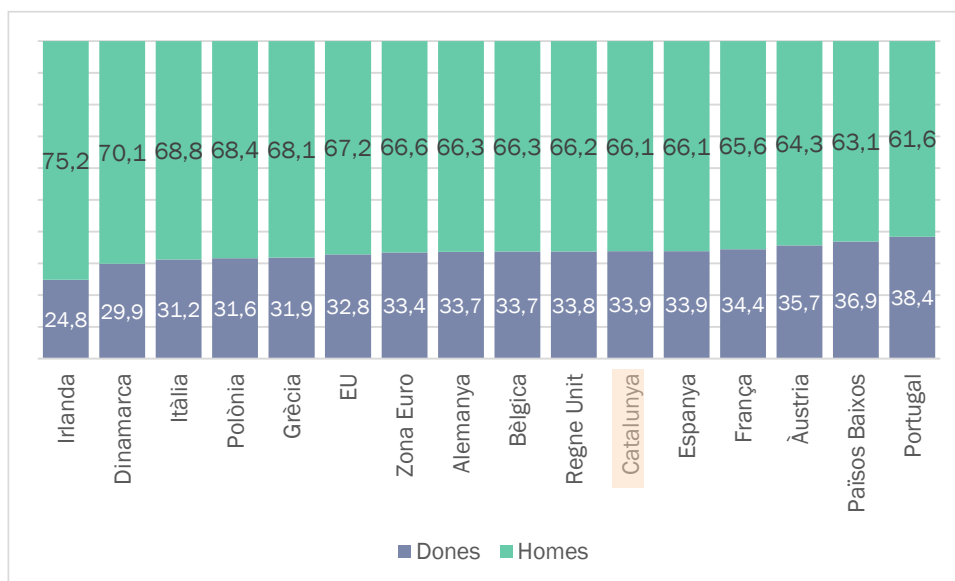

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

En conjunt, i tal com mostra el gràfic següent, la participació de la dona en el col·lectiu d'autònoms se situa, en el cas de Catalunya, per sobre tant de la mitjana de la zona euro com de la UE. Aquesta és una posició que ha guanyat en el decurs dels darrers dos anys, atès que en la darrera comparativa publicada encara es trobava per sota de la ràtio mitjana a la zona euro.³³

Amb un percentatge del 33,9% de dones, el col·lectiu de persones que desenvolupen l'activitat per compte propi mostra un percentatge de dones similar al del conjunt d'Espanya, i lleugerament inferior al de França, Àustria, Països Baixos i Portugal.

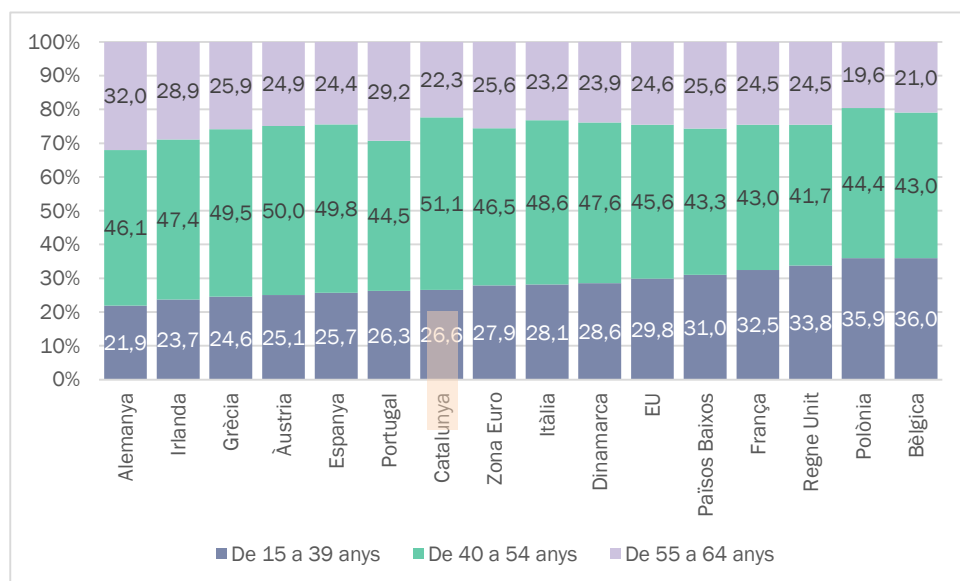
GRÀFIC 23. Distribució, segons gènere, de les persones que treballen per compte propi a diversos països europeus i a Catalunya. 2019

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos. No inclou les ajudes familiars.

³³ CTESC (2018).

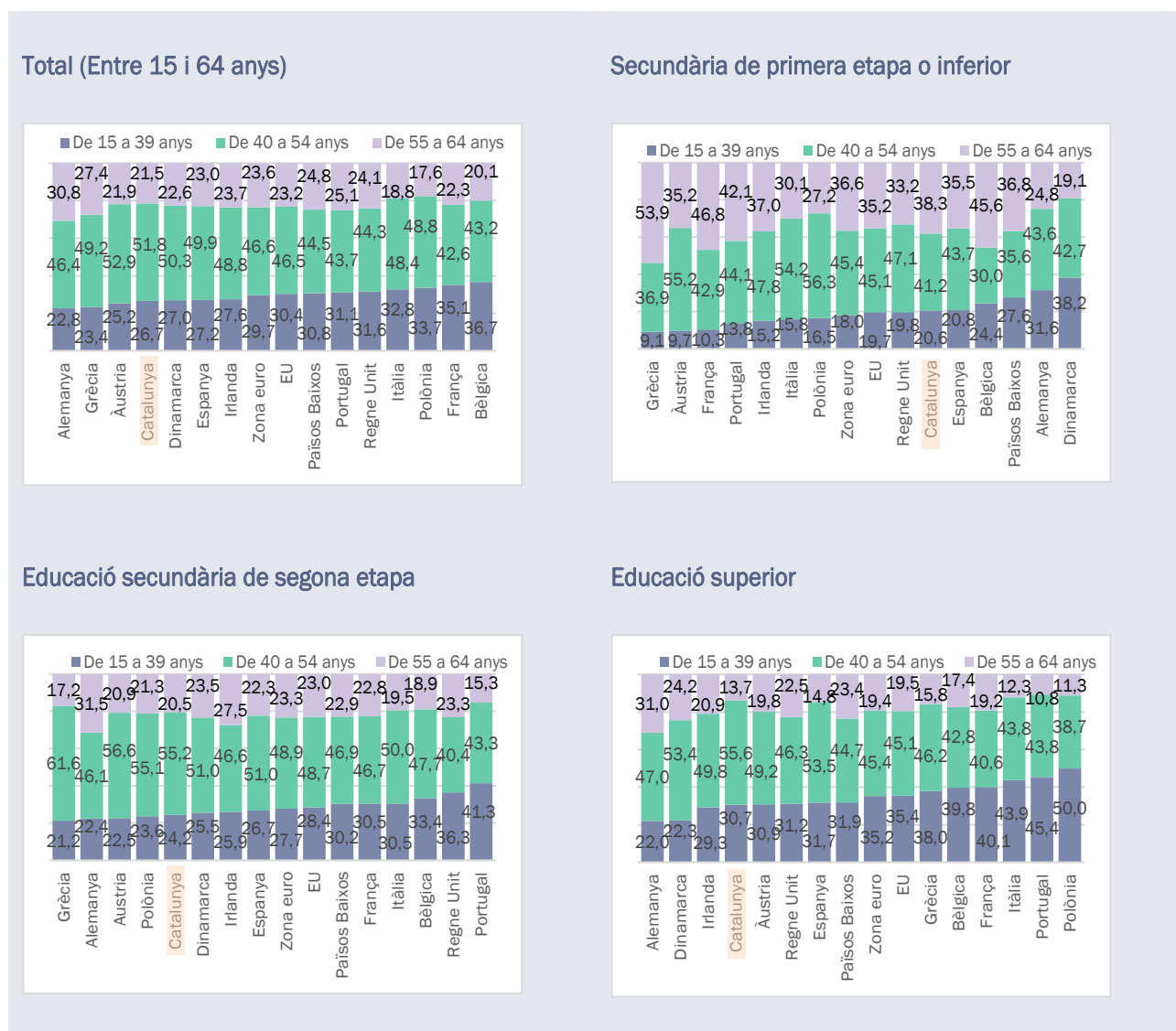
GRÀFIC 24. Edat de les persones que treballen per compte propi a diversos països europeus i Catalunya, 2019

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos. No inclou les ajudes familiars. La no publicació de la dada implica la seva manca de significativitat estadística suficient.

Pel que fa a l'estructura d'edat que mostra el col·lectiu de treballadors per compte propi a Catalunya, la característica més destacable és el pes alt que assolix aquí la franja d'edat intermèdia, d'entre 40 i 54 anys. Tot i que en el pes dels més joves de 40 anys Catalunya es troba molt a prop, tot i que per sota, del de la zona euro, en el cas de la categoria d'edats centrals mostra el percentatge més elevat de tots (51,1%). També destaca amb el percentatge més baix de persones d'entre 55 i 64 anys, cosa que possiblement atorga al col·lectiu català una fesomia lleugerament més rejuvenida que la mitjana europea.

GRÀFIC 25. Estructura d'edat de les dones que treballen per compte propi segons nivells d'estudis assolits a diversos països europeus i Catalunya. 2019

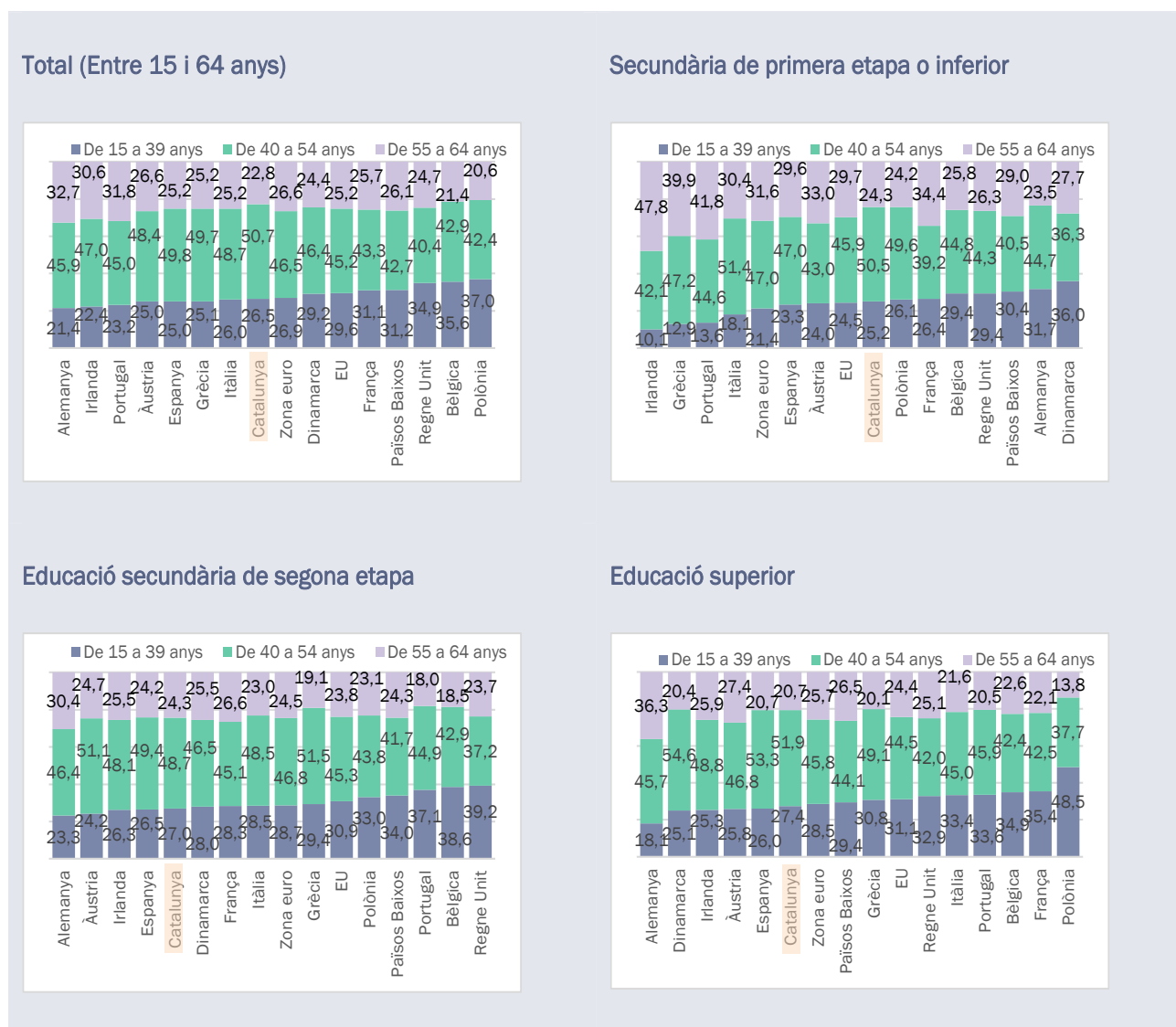

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos. No inclou les ajudes familiars. (Població compresa entre els 15 i els 64 anys). La no publicació de la dada implica la seva manca de significativitat estadística suficient.

Aquesta és una característica que destaca clarament més en els homes que en les dones. Tot i que la distribució en el cas català és força similar, tant en les dones com en els homes, el pes destacat de les franges centrals resulta més evident en els segons, atès que destaca respecte de la distribució de la resta de països. En el cas de les dones, tot i que més de la meitat es concentren en aquesta franja d'edat, el registre d'Àustria supera lleugerament el de Catalunya.

Els panells de gràfics anterior i següent també mostren aquest mateix perfil comparat per categories d'edat i a la vegada nivells formatius assolits. Com es pot comprovar, en el cas de les dones amb nivell formatiu més elevat, la franja d'edat més destacada és la central. A més, tot i que el pes que mostren a partir de la categoria d'educació secundària en endavant és similar, en el cas de les dones amb educació superior la franja intermèdia adquireix una importància més destacada respecte de la resta de països. Per contra, les dones amb menor nivell d'estudis recullen una importància relativa major de la franja de major edat.

GRÀFIC 26. Estructura d'edat dels homes que treballen per compte propi segons nivells d'estudis assolits a diversos països europeus i Catalunya. 2019

Font: elaboració pròpia a partir de les dades cedides per Idescat per a Catalunya i de les dades publicades per Eurostat per a la resta de casos. No inclou les ajudes familiars. (Població compresa entre els 15 i els 64 anys). La no publicació de la dada implica la seva manca de significació estadística suficient.

En el cas dels homes, tot i que el comportament global és similar, els col·lectius amb el nivell educatiu més alt i més baix són precisament els que mostren un pes més alt de la franja intermèdia d'edats en termes comparatius. La categoria d'edat més jove se situa en tots tres casos propera a la mitjana europea. D'altra banda, la categoria d'edat més avançada pren més rellevància entre els col·lectius de nivells formatius més baixos i pren el valor més reduït en el cas dels que han assolit educació superior.

5. LA PROTECCIÓ SOCIAL DEL TREBALL AUTÒNOM

L'any 2019, el nombre de pensions contributives del RETA a Catalunya és de 320.989, l'1,1% més que l'any anterior. Suposen el 18,4% del total de pensions contributives a Catalunya. El 68,7% d'aquestes pensions són de jubilació i el 23,2% de viduïtat.

El 53,8% de les persones perceptores són dones. El 83,6% de les pensions del RETA percebudes per homes són de jubilació, mentre que aquest percentatge és del 56,0% en el cas de les dones. Per contra, només el 5,6% dels homes que percepc una pensió del RETA cobra una pensió de viduïtat, mentre que aquest percentatge arriba al 38,4% en el cas de les dones.

La quantia mitjana de les pensions contributives del RETA l'any 2019 és de 716,0 euros, el 3,5% més que l'any anterior. La pensió mitjana de les dones és de 600,9 euros i la dels homes 849,7 euros (la diferència més gran s'observa en la pensió mitjana de jubilació: la de les dones suposa el 74,5% de la dels homes). Altrament, la quantia mitjana de les pensions contributives del RETA és el 37,5% més baixa que la de l'RG (716,0 euros enfront de 1.146,2 euros).

Pel que fa a la prestació per cessament d'activitat, és important posar de manifest que a partir de l'1.01.2019 esdevé obligatori cotitzar per aquesta contingència.

L'any 2019 s'han concedit 167 prestacions per cessament d'activitat, 21 menys que l'any anterior. Aquesta disminució contrasta amb l'augment del nombre de sol·licituds al llarg de l'any 2019 (477 sol·licituds, 110 més que l'any anterior). Aquesta situació s'explica pel baix percentatge de prestacions concedides en relació amb les sol·licituds presentades, el qual és del 35,0%, un percentatge inferior al dels anys anteriors.

Quant a les causes de denegació de la prestació, l'any 2019 es detecta un canvi important respecte dels anys anteriors: mentre que en el període 2013-2018 la gran majoria de les resolucions desfavorables es deuen al fet de no haver acreditat correctament el cessament (en percentatges que oscil·len entre el 83,5% i el 89,9%), l'any 2019 aquest motiu és la causa del 50,4% de les denegacions, mentre que el 45% d'aquestes es deu a no tenir cobert el període mínim de cotització. Aquesta situació es podria explicar pel fet que un nombre elevat de persones que hagin sol·licitat la prestació hagin començat a cotitzar l'1.01.2019 i, per tant, no hagin complert el període mínim de cotització exigint per accedir al cessament d'activitat.

5.1. INTRODUCCIÓ

Els treballadors i treballadores per compte propi estan afiliats a la Seguretat Social en el règim especial del treball autònom (RETA), en el qual s'integra el Sistema especial del treball per compte propi agrari (SETA), i en el règim especial del treball del mar (REM). La gran majoria d'aquests treballadors cotitzen en el RETA (per a més informació, vegeu l'apartat 3 d'aquest informe).

L'acció protectora del RETA inclou, en primer lloc, les prestacions de servei d'assistència sanitària, farmacèutica i de serveis socials. En segon lloc, comprèn les prestacions econòmiques següents: incapacitat temporal per contingències comunes (tot i que en el SETA la seva cobertura és voluntària), maternitat i paternitat, risc durant l'embaràs i risc durant la lactància natural, incapacitat permanent per contingències comunes, jubilació, mort i supervivència i prestacions familiars per fill a càrrec.

Cal destacar que, a partir de l'1.01.2019, s'estableix amb caràcter general l'obligatorietat de la cobertura de les contingències professionals, el cessament d'activitat i les mesures de formació, orientació professional i promoció de l'activitat emprenedora. No obstant això, en el cas del SETA es manté la voluntarietat

de cobrir aquestes contingències. Així mateix, no és obligatòria la cobertura de les contingències professionals, del cessament d'activitat i de la formació i orientació professional per als socis i sòcies de cooperatives inclosos en el RETA que disposin d'un sistema intercooperatiu de prestacions socials.³⁴

Amb anterioritat a què s'establís l'obligatorietat de cotitzar per les contingències professionals i de cessament d'activitat, el 12,8% i el 10,5% de persones afiliades al RETA constava que tenien cobertes les contingències professionals i el cessament d'activitat, respectivament, el desembre del 2018.

Altrament, els treballadors i treballadores per compte propi no tenen accés a les prestacions no contributives i assistencials.

5.2. PENSIONS I ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES DE LA SEGURETAT SOCIAL

A continuació, es fa referència a algunes qüestions normatives en l'àmbit de les pensions i altres prestacions de la Seguretat Social que tenen incidència en el treball autònom.

En primer lloc, l'any 2019 es compleixen nou anys de la reforma de la Seguretat Social duta a terme per la Llei 27/2011, de l'1 d'agost, sobre actualització, adequació i modernització del sistema de la Seguretat Social, amb la finalitat de garantir la sostenibilitat del sistema a llarg termini. D'aquesta reforma destaquen l'augment de l'edat legal de jubilació dels 65 als 67 anys, l'increment del període de càlcul de la base reguladora dels 15 als 25 anys i l'augment dels anys de cotització requerits per percebre el 100 per cent de la pensió (dels 35 als 37 anys).

Totes aquestes modificacions s'estan aplicant de forma progressiva. Així, l'any 2019 l'edat legal de jubilació se situa en els 65 anys i vuit mesos (tot i que és possible jubilar-se als 65 anys si es tenen cotitzats 36 anys i nou mesos o més), el període de càlcul de la base reguladora és de 22 anys i es requereixen 36 anys de cotització per percebre el 100 per cent de la pensió.

En segon lloc, a partir de l'1 de gener del 2019 s'incrementa fins al 60 per cent el percentatge a aplicar a la base reguladora de les pensions de viduïtat.³⁵ Aquesta pujada s'aplica a les persones beneficiàries de la pensió de viduïtat de 65 anys i més que no perceben una altra pensió pública ni altres ingressos del treball, per compte propi o d'altri, o de capital que en còmput anual superin el límit d'ingressos per percebre la pensió mínima de viduïtat.

Aquesta mesura desenvolupa la disposició addicional 30 de la Llei 27/2011, de l'1 d'agost, la qual estava previst que s'apliqués de forma gradual des de l'1 de gener del 2012 fins a l'1 de gener del 2019. Tanmateix, el seu compliment s'havia anat posposant per les successives lleis de pressupostos generals de l'Estat.

També és important destacar la millora de les pensions d'orfenesa de les filles i fills de víctimes de violència de gènere i altres formes de violència contra la dona, a través de la Llei 3/2019, de l'1 de març.³⁶ La norma estableix que es té dret a la pensió d'orfenesa quan la mort de la persona causant es produeix per violència de gènere, malgrat no complir-se el requisit d'estar d'alta o en situació assimilada a l'alta o tenir almenys 15 anys cotitzats. A més, es disposa que la quantia de la pensió sigui del 70 per cent de la base reguladora de la pensió mínima vigent.

Pel que fa a l'actualització de les pensions l'any 2019, i davant la manca d'aprovació de la Llei de pressupostos generals de l'Estat per al 2019, mitjançant el Reial decret llei 28/2018, de 28 de desembre,

³⁴ Reial decret llei 28/2018, del 28 de desembre, per a la revaloració de les pensions públiques i altres mesures urgents en matèria social, laboral i d'ocupació. BOE núm. 314, de 29.12.2018. Vegeu l'anàlisi feta en l'anterior edició d'aquest informe.

³⁵ Llei 6/2018, del 3 de juliol, dels pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2018. BOE núm. 161, de 4.07.2018.

³⁶ Llei 3/2019, de l'1 de març, de millora de la situació d'orfenesa de les filles i fills de víctimes de violència de gènere i altres formes de violència contra la dona. BOE núm. 53, del 2.03.2019

s'estableix una revaloració de les pensions de l'1,6% respecte de l'import que haurien tingut el 2018 si s'haguessin revalorat en el mateix percentatge que l'IPC entre els mesos de desembre del 2017 i novembre del 2018, que ha estat de l'1,7, i ha suposat una paga extra l'any 2019. Pel que fa a les pensions mínimes, les no contributives i les pensions SOVI, s'incrementen el 3%.

Respecte del factor de sostenibilitat, el qual havia d'entrar en vigor l'1 de gener del 2019, la seva aplicació queda en suspens. D'acord amb la Llei 6/2018, del 3 de juliol, de pressupostos generals de l'Estat per al 2018, es portarà a terme en el moment en què s'arribi a un acord en la Comissió del Pacte de Toledo sobre l'aplicació de les mesures necessàries per garantir la sostenibilitat del sistema. No obstant això, i en qualsevol cas, es preveu que la seva entrada en vigor es produeixi en data no posterior a l'1 de gener del 2023.

Una altra qüestió a destacar és que mitjançant el Reial decret llei 6/2019, de l'1 de març, de mesures urgents per a la garantia d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en el treball i l'ocupació, s'amplia el permís de paternitat a vuit setmanes a partir de l'1 d'abril del 2019. Aquest Reial decret també preveu l'augment del permís fins a dotze setmanes l'any 2020 i fins a setze el 2021, la qual cosa suposa l'equiparació temporal del permís de paternitat amb el de maternitat. Així mateix, aquesta norma unifica les prestacions de maternitat i paternitat en una única prestació denominada naixement i cura de menor a partir de l'1 d'abril del 2019.

Finalment, l'any 2019 la quantia de les bases mínima i màxima de cotització en el RETA augmenten l'1,25 per cent i es fixen en 944,40 euros i en 4.070,10 euros, respectivament. Pel que fa al tipus de cotització, és important destacar que des de l'1.01.2019 tots els tipus de cotització són obligatoris. Així, cotitzar per contingències comunes, professionals, cessament d'activitat i formació professional equival a un tipus del 30 per cent a aplicar a la base de cotització. En el cas que s'hagi triat la base mínima, la quota de cotització resultant és de 283,3 euros mensuals.

5.2.1. PENSIONS CONTRIBUTIVES

Les pensions contributives poden ser de jubilació, viduïtat, incapacitat permanent, orfenesa i en favor de familiars. Les de jubilació són les més importants, tant pel nombre de pensions com pel nivell de despesa que suposen.

A continuació, s'analitzen les pensions contributives del RETA (en el qual es troba integrat el SETA) i es fa una comparativa amb les pensions del règim general (en endavant, RG), atès el volum elevat de pensions que concentra aquest règim i perquè l'objectiu de les darreres reformes del RETA és la seva convergència en drets i deures amb l'RG. Totes les dades estan referides al 31 de desembre dels anys respectius.

En qualsevol cas, aquesta anàlisi es fa tenint en compte la variable sexe com a eix d'anàlisi transversal sempre que el nivell de desagregació de les dades ho permet.

L'any 2019, el nombre de pensions contributives del RETA a Catalunya és de 320.989, l'1,1% més que l'any anterior. Les pensions del RETA suposen el 18,4% del total de pensions contributives a Catalunya i el 16,2% de pensions del RETA vigents a escala estatal.

Pel que fa a l'evolució de les pensions del RETA al llarg de l'últim decenni, es pot ressaltar que el seu creixement s'alenteix a partir de l'any 2015 (en el període 2015-2019 es registra una mitjana de creixement del 0,9%, mentre que en l'etapa anterior l'increment mitjà és de l'1,8%).

Una altra qüestió a comentar és la distribució de les pensions del RETA segons la classe de pensió i el sexe de la persona beneficiària (vegeu la taula següent).

L'any 2019, la majoria de les pensions del RETA són de jubilació (el 68,7%), seguides de les de viduïtat (el 23,2%). Pel que fa a la resta, el 5,4% són d'incapacitat permanent, el 2,6% d'orfenesa i el 0,1% en favor de familiars. Si es compara aquesta distribució amb la de l'RG, destaca que la jubilació concentra més pensions en el RETA que en l'RG (el 68,7% i el 63,6%, respectivament), mentre que la incapacitat permanent agrupa més pensions en l'RG que en el RETA (el 9,9% i el 5,4%, respectivament).

Amb relació a l'evolució interanual, totes les pensions registren increments entre 2018 i 2019 menys les d'incapacitat permanent, les quals disminueixen el 2,0%. Les pensions que més creixen són les de jubilació (l'1,7%).

Altrament, la distribució entre homes i dones de la totalitat de les pensions del RETA l'any 2019 no mostra trets significatius (el 53,8% de les persones perceptores d'aquestes pensions són dones). No obstant això, si es combinen les variables sexe i classe de pensió sí que hi ha qüestions dignes de menció.

Així, a la taula següent s'observa que el 83,6% de les pensions del RETA percebudes per homes són de jubilació, mentre que aquest percentatge és del 56,0% en el cas de les dones. Per contra, només el 5,6% dels homes que percep una pensió del RETA cobra una pensió de viduïtat, mentre que aquest percentatge arriba al 38,4% en el cas de les dones. Aquesta distribució reflecteix el lligam del sistema de pensions amb la trajectòria laboral de les persones i mostra un patró similar al de l'RG, tot i que en aquest darrer règim de cotització les diferències pel que fa a la pensió de jubilació són una mica més marcades: el 80,2% i el 49,3% de les pensions percebudes per homes i dones, respectivament, són d'aquesta classe.

Vist des de la perspectiva de la distribució de cada classe de pensió segons el sexe, les diferències queden més paleses en relació amb la major presència d'homes en les pensions substitutives de salaris: el 56,2% de les pensions de jubilació i el 67,3% de les d'incapacitat permanent són percebudes per homes, mentre que el 88,8% de les pensions de viduïtat i el 73,1% de les pensions en favor de familiars tenen com a beneficiària una dona.

TAULA 7. Evolució de les pensions contributives del RETA segons classe de pensió i sexe. Catalunya, 2018-2019

	Total			Homes			Dones		
	2019	Pes	2018-2019	2019	Pes	2018-2019	2019	Pes	2018-2019
Jubilació	220.605	68,7	1,7	124.036	83,6	2,1	96.566	56,0	1,1
Viduïtat	74.615	23,2	0,0	8.367	5,6	-0,1	66.247	38,4	0,0
Incapacitat permanent	17.301	5,4	-2,0	11.650	7,8	-2,4	5.651	3,3	-1,4
Orfenesa	8.293	2,6	0,9	4.337	2,9	1,4	3.956	2,3	0,3
Favor familiars	175	0,1	0,6	47	0,0	2,2	128	0,1	0,0
Total	320.989	100,0	1,1	148.437	100,0	1,6	172.548	100,0	0,6

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Pel que fa a la quantia mitjana de les pensions del RETA, com a qüestió prèvia cal comentar que està en funció de les cotitzacions efectuades al llarg de la vida laboral de les persones afiliades a aquest règim, tenint en compte les quanties màximes i mínimes de les pensions establertes anualment a la Llei de pressupostos generals de l'Estat. Un altre aspecte a tenir en compte en aquest sentit és la revaloració anual de les pensions, respecte del qual ja s'ha comentat anteriorment que l'any 2019 les pensions s'han revalorat l'1,6% amb caràcter general i el 3% les pensions mínimes, les no contributives i les del SOVI.

Tenint present l'anterior, a la taula següent es pot observar que l'any 2019 la quantia mitjana de les pensions contributives del RETA és de 716,0 euros. Segons la classe de pensió, les quanties més elevades corresponen a les pensions d'incapacitat permanent (803,6 euros) i de jubilació (801,5 euros). En canvi, les quanties mitjanes més baixes són les de les pensions de viduïtat (489,4 euros), en favor de familiars (481,5 euros) i, sobretot, orfenesa (300,2 euros).

A la taula següent també es mostra la pensió mitjana del RETA segons el sexe de la persona perceptora. Així, la pensió mitjana de les dones l'any 2019 se situa en els 600,9 euros i suposa el 70,7% de la dels homes (849,7 euros) i el 83,9% de la pensió mitjana total.

Aquesta diferència s'explica sobretot per les pensions de jubilació, la quantia mitjana de les quals en el cas de les dones és la que suposa una proporció més baixa en relació amb la dels homes (el 74,5%) i a la quantia mitjana total de les pensions de jubilació (el 83,9%). Aquestes divergències s'expliquen en gran mesura com el resultat de la diferent participació en el mercat de treball de dones i homes, sobretot de les dones de més edat, amb trajectòries laborals més irregulars i, per tant, amb cotitzacions més baixes i amb un nombre més baix d'anys cotitzats en relació amb els homes. No obstant això, les diferències es venen reduint pels canvis en la participació laboral de les dones que en els últims anys accedeixen a la jubilació. En aquest sentit, la quantia mitjana de les noves altes de pensions de jubilació mostra una diferència menor entre homes i dones: el desembre del 2019, aquestes quanties són de 951,6 euros (homes) i de 868,1 euros (dones).

Altrament, les pensions en favor de familiars i sobretot la pensió de viduïtat tenen una quantia més elevada quan la persona perceptora és una dona (en el cas de la viduïtat la pensió dels homes suposa el 76,7% de la de les dones). El fet que la pensió de viduïtat de les dones sigui més elevada es deu a què, quan la persona beneficiària d'aquesta pensió és una dona, la base de cotització que es considera per al seu càlcul és la de l'home, la mitjana de la qual acostuma a ser més elevada que la de les dones.

TAULA 8. Pensió mitjana del RETA segons classe de pensió i sexe. Catalunya, 2019

	Homes		Dones		Pensió mitjana Total
	Pensió mitjana	% sobre total	Pensió mitjana	% sobre total	
Jubilació	902,2	112,6	672,3	83,9	801,5
Incapacitat permanent	829,3	103,2	750,7	93,4	803,6
Viduïtat	385,4	78,8	502,5	102,7	489,3
Orfenesa	303,3	101,0	296,7	98,8	300,2
Favor familiars	476,6	99,0	483,3	100,4	481,5
Total	849,7	118,7	600,9	83,9	716,0

Unitats: euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Altrament, la pensió mitjana del RETA augmenta el 3,5% entre 2018 i 2019, un percentatge lleugerament inferior al de l'any anterior (3,8%). L'increment interanual dels anys 2018 i 2019 és superior al dels anys anteriors, trencant la tendència de desacceleració del creixement de la pensió mitjana iniciada l'any 2014, en el qual es va començar a aplicar l'índex de revaloració de les pensions, amb pujades anuals del 0,25% entre el 2014 i el 2017.

Una altra qüestió a comentar és que la quantia mitjana de les pensions del RETA l'any 2019 (716,0 euros) és el 37,5% més baixa que la de l'RG (1.146,2 euros), un percentatge lleugerament inferior al de l'any anterior (37,7%). Tal com s'observa al gràfic següent, la diferència entre les pensions mitjanes d'ambdós règims de cotització ha anat disminuint en l'últim decenni, tot i que cal ressaltar l'estancament d'aquesta tendència entre el 2013 i el 2017. Segons la classe de pensió, la diferència més gran entre ambdós règims es registra en les pensions de jubilació (la del RETA és el 39,4% més baixa que la de l'RG) i les de viduïtat, en les quals aquest percentatge és del 37,1%.

GRÀFIC 27. Comparativa de la pensió mitjana del RETA i de l'RG. Catalunya, 2010-2019

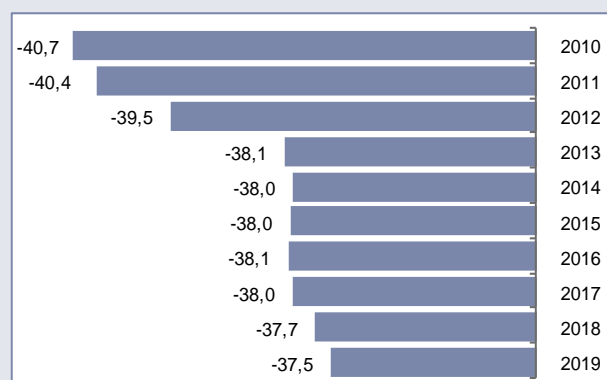
Evolució de la pensió mitjana del RETA i de l'RG. Catalunya, 2018-2019

	2019	2018-2019	2018-2019 (%)
RETA	716,0	24,5	3,5
RG	1.146,2	35,9	3,2

Unitats: euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Diferència percentual entre la pensió mitjana del RETA i de l'RG. Catalunya, 2010-2019

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Pensió mitjana del RETA i de l'RG segons classe de pensió. Catalunya, 2019

	Pensió mitjana RETA	Pensió mitjana RG	Diferència
Jubilació	801,5	1.322,9	-39,4
Incapacitat permanent	803,6	1.104,0	-27,2
Viduïtat	489,4	778,1	-37,1
Orfenesa	300,2	419,8	-28,5
Favor familiars	481,5	644,8	-25,3

Unitats: euros i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Altrament, més enllà de l'estudi de la quantia mitjana, al gràfic següent es mostra la distribució de les pensions contributives per trams de quantia, la qual permet apropar-se d'una forma més precisa a la dispersió dels imports d'aquestes prestacions en el RETA i a les diferències entre aquest règim de cotització i l'RG en aquest àmbit.

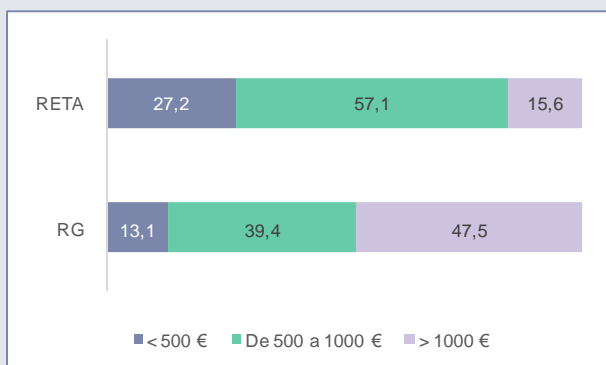
Així, pel que fa a la distribució de les pensions per grans trams de quantia l'any 2019, el 27,2% de les pensions del RETA són de menys de 500 euros, enfront del 13,1% de les pensions de l'RG. Les diferències més significatives es troben en les pensions de més de 1.000 euros, les quals només suposen el 15,6% de les pensions del RETA, enfront del 47,5% de les pensions de l'RG.

Les diferències entre el RETA i l'RG es fan més explícites a partir de l'anàlisi d'una distribució més detallada de les pensions per trams de quantia. Si bé en els dos règims el percentatge més elevat de pensions es troba en el tram dels 600 als 800 euros, en el cas del RETA aquesta proporció és del 37,5%, mentre que en l'RG és del 23,4%. A partir dels 800 euros, el nombre de pensions disminueix, sobretot en el RETA, però la divergència més grans entre ambdós règims es troba en el nombre de pensions amb quanties més elevades, tal com s'observa en el gràfic següent. Aquesta circumstància es posa especialment de manifest a partir dels 2.000 euros, atès que les pensions del RETA superiors a aquesta quantia suposen l'1,2% del total, mentre que en l'RG aquest percentatge és del 14,3%.

Altrament, i atesa la concentració de pensions (tant del RETA com de l'RG), entre els 600 i 800 euros, així com la disminució important del nombre de pensions a partir dels 800 (sobretot en el cas del RETA), és interessant analitzar la distribució de les pensions prenent com a eix la quantia dels 800 euros. Així, en el gràfic s'observen les diferències entre règims de cotització pel que fa al percentatge de pensions per sobre dels 800 euros: mentre que en el RETA suposen el 29,1% del total, en l'RG representen el 59,0%.

GRÀFIC 28. Distribució de les pensions del RETA i de l'RG per trams de quantia. Catalunya, 2019

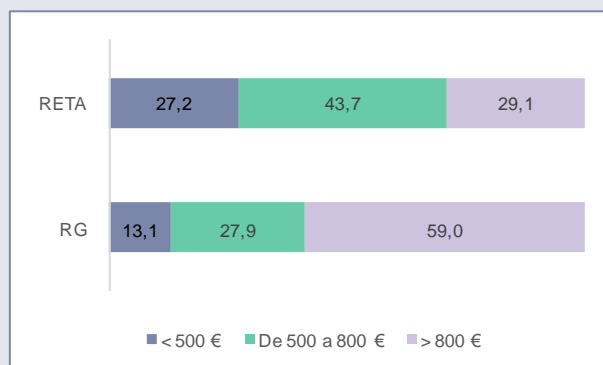
Distribució de les pensions del RETA i l'RG per grans trams de quantia. Catalunya, 2019

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

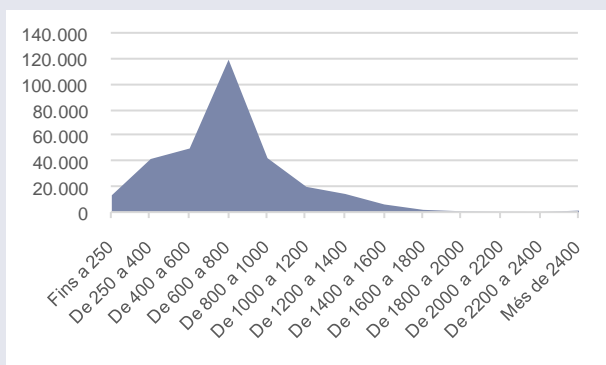
Distribució de les pensions del RETA i l'RG per grans trams de quantia. Catalunya, 2019

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

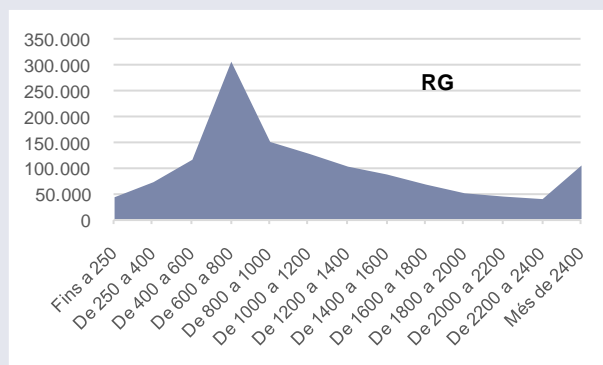
Distribució de les pensions del RETA per trams de quantia. Catalunya, 2019

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Distribució de les pensions de l'RG per trams de quantia. Catalunya, 2019

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

En conclusió, es posa de manifest que les quanties de les pensions del RETA són baixes, la qual cosa encara es fa més notòria quan es comparen amb les de l'RG. Això és conseqüència principalment d'unes trajectòries laborals amb cotitzacions a la Seguretat Social de baixa quantia en el cas del RETA. Així, cal ressaltar que a 31.12.2019 el 85,9% dels treballadors autònoms persones físiques cotitzen a la Seguretat Social per la base mínima, tal com s'observa a la taula següent (vegeu l'apartat 3 d'aquest informe per a més informació).

TAULA 9. Nombre d'afiliacions d'autònoms persones físiques segons la base de cotització. Catalunya, 2018-2019

	2018	2019	Variació	Distribució
Base mínima	280.694	282.330	0,6	85,9
Entre 1 i 1,5 vegades base mínima	16.924	17.020	0,6	5,2
Entre 1,5 i 2 vegades base mínima	9.475	9.400	-0,8	2,9
Entre 2 i 3 vegades base mínima	16.687	16.464	-1,3	5,0
Més de 3 vegades base mínima	3.265	3.362	3,0	1,0

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

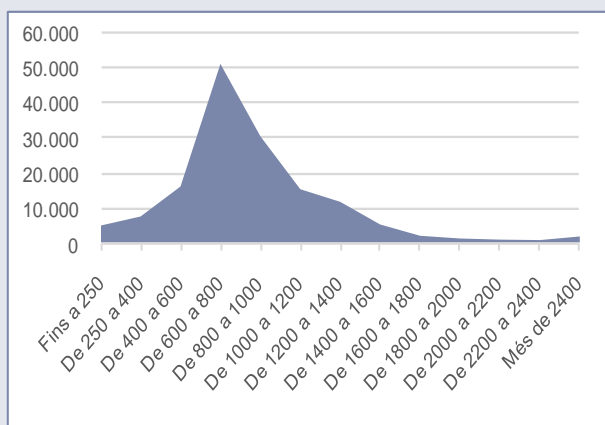
Font: Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

D'altra banda, l'anàlisi de les pensions contributives del RETA per trams de quantia permet palesar d'una manera més evident les diferències entre homes i dones pel que fa a la quantia de les seves pensions.

Així, al gràfic següent s'observa que les pensions percebudes per dones es concentren amb més freqüència en els trams més baixos de la distribució: mentre que el 45,7% de les pensions de les dones són de menys de 600 euros i el 85,8% de menys de 800, en el cas dels homes aquests percentatges baixen fins al 19,1% i el 53,6%, respectivament. Una altra característica a comentar és que en ambdós casos el nombre més elevat de pensions es concentra en el tram dels 600 als 800 euros. Així mateix, a partir dels 800 euros el nombre de pensions percebudes per dones baixa de manera molt important, de manera que només el 14,2% de les pensions de titularitat femenina són de més de 800 euros (en el cas dels homes, aquest percentatge és del 46,4%). Una altra qüestió a ressaltar és que les pensions de quantia més elevada són residuals en el cas de les dones, en concret a partir dels 1.600 euros, tal com s'observa al gràfic següent: només el 0,9% són de més de 1.600 euros i únicament hi ha 584 pensions de més de 2.000 euros. Per contra, els homes no mostren una concentració tan important de pensions en els trams més baixos de la distribució i són més freqüents les de quantia més elevada.

GRÀFIC 29. Distribució de les pensions del RETA per trams de quantia i sexe de la persona beneficiària. Catalunya, 2019

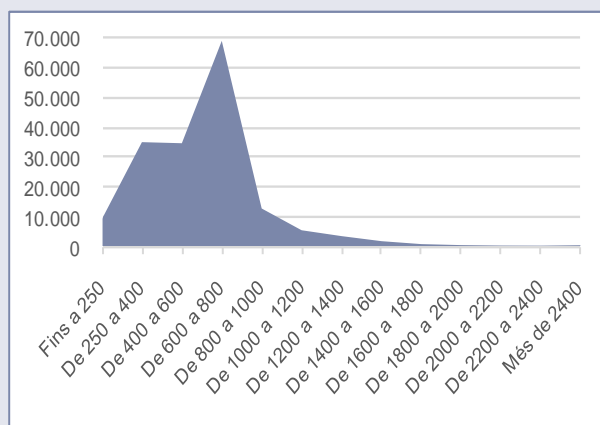
Distribució per trams de quantia de les pensions percebudes per homes. Catalunya, 2019

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

Distribució per trams de quantia de les pensions percebudes per dones. Catalunya, 2019

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir de l'INSS.

5.2.2. ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES DE LA SEGURETAT SOCIAL

A continuació, s'analitzen les prestacions econòmiques de la Seguretat Social respecte de les quals es disposa de dades amb relació al treball autònom: incapacitat temporal, risc durant l'embaràs, risc durant la lactància natural i cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu.

Incapacitat temporal

Com a qüestió prèvia, cal posar de manifest que, a partir de l'1.01.2019, les cotitzacions dels treballadors i treballadores autònoms que estiguin en procés d'IT han de ser assumides per les mútues a partir del dia 61.³⁷

A continuació, s'analitzen les dades sobre prestacions d'incapacitat temporal en el treball autònom per processos motivats per una malaltia comuna o accident no laboral (les anomenades contingències comunes) i es comparen amb les del règim general. Pel que fa als processos d'incapacitat temporal motivats per contingències professionals (accidents de treball o malalties professionals), no es disposa d'informació desagregada per règims de cotització.

Al llarg de l'any 2019, s'han iniciat una mitjana mensual de 5.635 processos d'incapacitat temporal en el treball autònom, un nombre similar al de l'any anterior, en el qual es van iniciar 5.639 processos. Així mateix, al final del període es troben en vigor 16.536 processos, 733 processos més que l'any anterior (el 4,6% més). Pel que fa a la durada mitjana dels processos del treball autònom l'any 2019, és de 84,2 dies. Aquesta xifra contrasta amb la duració mitjana dels processos en l'RG, la qual és de 27,4 dies. Altrament, la durada mitjana dels processos del treball autònom és prou elevada (84,2 dies) com per afirmar que un nombre elevat d'aquestes baixes s'han pogut beneficiar de l'assumpció de les cotitzacions per part de les mútues a partir del dia 61.

Per poder comparar els processos d'incapacitat temporal del treball autònom amb els de l'RG, cal relacionar la xifra de processos amb el nombre de persones treballadores protegides per incapacitat temporal en cadascun dels règims de cotització. Així, l'indicador d'incidència es refereix a la mitjana mensual de processos iniciats en el període per cada 1.000 persones protegides, mentre que l'indicador de prevalença informa sobre el nombre de processos en vigor al final del període per cada 1.000 persones protegides.

L'any 2019, la incidència de la incapacitat temporal en el treball autònom és de 10,1 i és bastant més baixa que en l'RG (40,9). En canvi, pel que fa a la prevalença, si bé també és més elevada en l'RG (36,5) que en el treball autònom (29,9), la diferència no és tan important com en el cas de la incidència. Aquesta circumstància pot tenir el seu origen en la duració més elevada dels processos d'incapacitat temporal del treball autònom, tal com s'ha comentat anteriorment.

³⁷ Reial decret llei 28/2018, del 28 de desembre, de mesures urgents en matèria social, laboral, d'ocupació i per a la revaloració de les pensions públiques (BOE núm. 314, de 29.12.2018).

TAULA 10. Indicadors de la prestació d'incapacitat temporal segons el tipus de contingència (agregat del sistema)¹. Catalunya, 2018-2019

Tipus de contingència	Mitjana mensual de processos iniciats en el període	Processos en vigor al final del període	Incidència	Prevalença	Duració mitjana dels processos en alta en el període
Contingències comunes del treball autònom					
2019	5.635	16.536	10,1	29,9	84,2
2018-2019 (%)	-0,1	4,6	...	...	0,8
Contingències comunes de l'RG (i del mar i el carbó)					
2019	123.886	111.359	40,9	36,5	27,4
2018-2019 (%)	17,1	8,4	...	...	-3,9

Unitats: nombre de processos, dies, incidència (mitjana mensual de processos iniciats en el període per cada 1.000 persones protegides) i prevalença (nombre de processos vigents al final del període per cada 1.000 persones protegides).

(1) Agregat del sistema: inclou els processos d'incapacitat temporal gestionats per l'INSS, l'ISM i les MCSS.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Risc durant l'embaràs i risc durant la lactància natural

Al llarg de l'any 2019, s'han registrat una mitjana de 47,8 processos de risc durant l'embaràs en el treball autònom i s'ha finalitzat l'any amb 122 processos en vigor per aquesta contingència. La duració mitjana dels processos que han finalitzat l'any 2019 és de 71,7 dies. Respecte de l'any 2018, disminueix tant la mitjana mensual de processos com els que es troben en vigor a finals d'any; també disminueix lleugerament la duració mitjana d'aquests procediments entre 2018 i 2019. En comparació amb el treball per compte d'altri, es pot destacar que la duració dels processos és més elevada en el darrer cas.

Pel que fa a la contingència de risc durant la lactància natural en el treball autònom, s'han iniciat una mitjana mensual de 0,3 processos al llarg de l'any 2019 i s'ha finalitzat l'any amb 3 processos en vigor (un menys que l'any anterior). Ambdues xifres són bastant més baixes que les registrades en la contingència de risc durant l'embaràs en el treball autònom. Per contra, la duració mitjana dels procediments de risc durant la lactància natural (120 dies) és més elevada que la registrada en el risc durant l'embaràs (71,7 dies), tot i que aquesta diferència ha disminuït entre 2018 i 2019 degut al decrement del valor del primer indicador (la duració mitjana dels processos de risc durant la lactància natural ha passat de 157,7 dies a 120 dies entre 2018 i 2019).

TAULA 11. Indicadors sobre els processos de risc durant l'embaràs i de risc durant la lactància natural (agregat del sistema)¹. Catalunya, 2018-2019

	Risc durant l'embaràs			Risc durant la lactància natural		
	Mitjana mensual de processos	Processos en vigor al final del període	Duració mitjana dels processos	Mitjana mensual de processos	Processos en vigor al final del període	Duració mitjana dels processos
Treball autònom						
2019	47,8	122	71,7	0,3	3	120
2018-2019(%)	-7,3	-7,6	-0,1	-25,0	-25,0	-23,9
Compte d'altri (RG i especials del mar i del carbó)						
2019	811,8	2.408	93,6	14,7	79	154,3
2018-2019(%)	-10,5	-15,4	-0,5	31,3	2,6	-0,5

Unitats: nombre de processos i dies.

(1)Agregat del sistema: inclou processos gestionats per l'INSS, l'ISM i les MCSS.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu

Com a qüestió prèvia, cal indicar que aquesta prestació es crea l'any 2011 i es reconeix als progenitors, adoptants o acollidors que redueixen la seva jornada amb motiu de la cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu. Ja iniciat l'any 2019, s'han afegit tres patologies noves a la llista de malalties considerades greus als efectes del reconeixement d'aquesta prestació: l'epidermòlisi bullosa, coneguda com a "pell de papallona", el síndrome de Behçet i el síndrome d'Smith Magenis; així mateix, s'ha aprovat el model de declaració mèdica sobre la necessitat de cura contínua del menor.³⁸

Al llarg de l'any 2019, s'han iniciat 61 processos d'aquesta prestació en el treball autònom, el 79,4% més que l'any anterior, i s'ha finalitzat l'any amb 107 procediments en vigor, el 40,8% més que l'any anterior. La duració mitjana ha estat de 584,8 dies, la qual és més elevada que la registrada l'any 2018 (530 dies). Si es compara aquesta situació amb la del treball per compte d'altri, es pot destacar que tant el nombre de processos iniciats l'any 2019 com els que estan en vigor a finals d'any, però sobretot els primers, creixen més en termes relatius en el treball autònom. Així mateix, es pot ressaltar que els procediments del treball autònom tenen una duració més elevada que els del treball per compte d'altri.

³⁸Ordre TMS/103/2019, del 6 de febrer, per la qual es modifica l'annex del Reial decret 1148/2011, del 29 de juliol, per a l'aplicació i desenvolupament, en el sistema de la Seguretat Social, de la prestació econòmica de la cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu i s'aprova el model de declaració mèdica sobre la necessitat de cura contínua del menor. BOE núm. 34, de 9.02.2019.

TAULA 12. Indicadors sobre els processos de cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu (agregat del sistema).¹ Catalunya, 2018-2019

	Nombre de processos iniciats en el període	Nombre de processos en vigor al final del període	Duració mitjana de processos finalitzats en el període
Règim treball autònom			
2019	61	107	584,8
2018-2019(%)	79,4	40,8	10,3
Compte d'altri (RG, mar i carbó)			
2019	702	1193	428,9
2018-2019(%)	22,1	26,0	-1,7

Unitats: nombre de processos i dies.

(1) Agregat del sistema: inclou els processos gestionats per l'INSS, l'ISM i les MCSS.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

5.3. PRESTACIÓ PER CESSAMENT D'ACTIVITAT

La protecció per cessament d'activitat en el treball autònom entra en vigor el 6 de novembre del 2010, amb l'aprovació de la Llei 32/2010, del 5 d'agost, per la qual s'estableix un sistema específic de protecció per cessament d'activitat dels treballadors autònoms. La cobertura d'aquesta contingència ha estat de caràcter voluntari fins al dia 1.01.2019, a partir del qual esdevé obligatori cotitzar per cessament d'activitat, en virtut del Reial decret llei 28/2018, de 28 de desembre, per a la revaloració de les pensions públiques i altres mesures urgents en matèria social, laboral i d'ocupació.

A continuació, s'analitza aquesta prestació l'any 2019 i es fa un repàs de la seva evolució des de l'any 2013, primer any respecte del qual es disposa de dades.

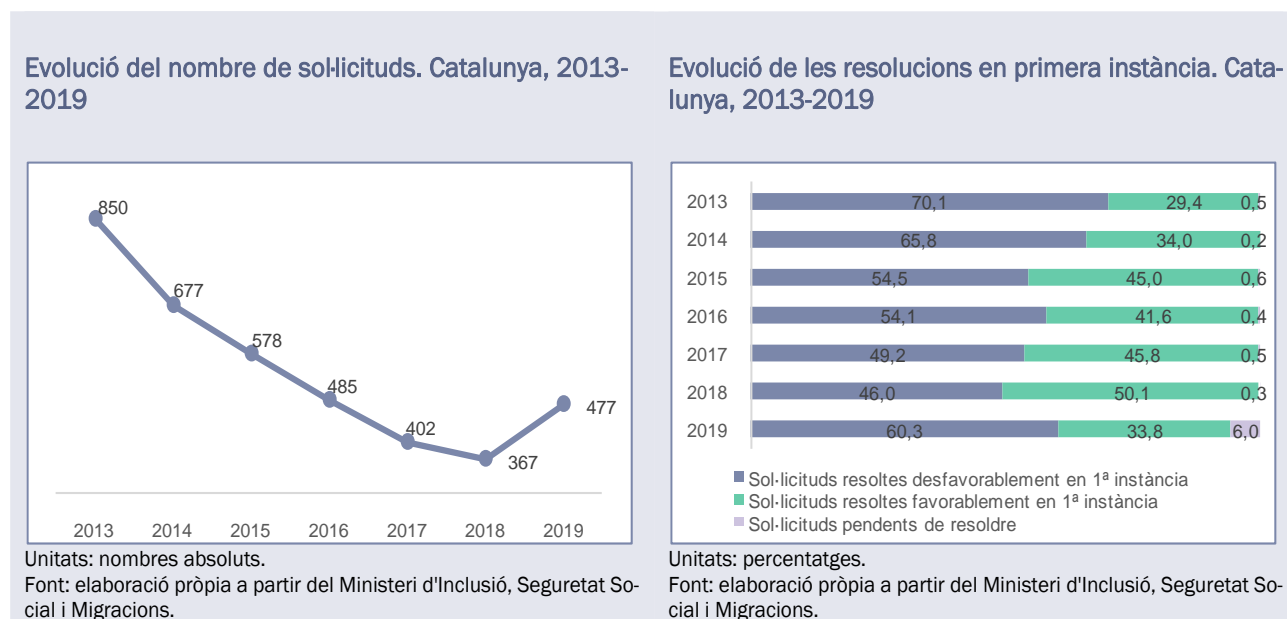
Al llarg de l'any 2019, s'han presentat 477 sol·licituds de la prestació de cessament d'activitat, la majoria de les quals (el 96,4%) han estat gestionades per les mútues col·laboradores de la Seguretat Social (en endavant, MCSS).

Si es tenen en compte els 9 desistiments registrats, resulten 468 sol·licituds, de les quals se n'han denegat 282 (el 60,3%). Pel que fa a la resta, 158 han estat resoltes favorablement (el 33,8%) i 28 resten pendents de resoldre.

Pel que fa a l'evolució del nombre de sol·licituds presentades, al gràfic següent es pot observar que l'any 2019 es registra un increment, després d'uns anys de disminucions, la qual cosa és lògica si es té en compte que a partir de l'1.01.2019 és obligatori cotitzar per cessament d'activitat i per tant, les persones cobertes per aquesta contingència augmenten.

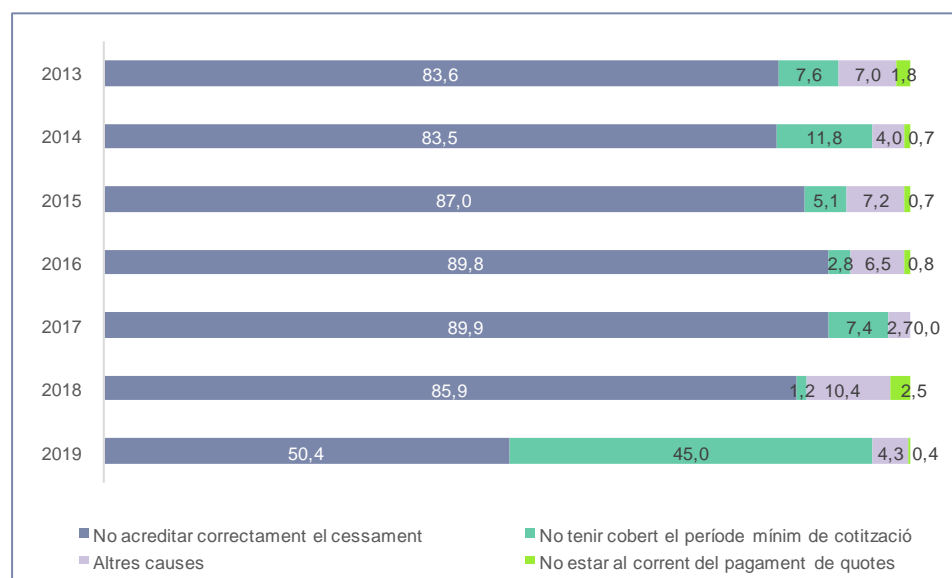
Al gràfic següent també es mostra l'evolució de les resolucions en primera instància. Cal destacar que l'any 2019 es registra un percentatge elevat de resolucions desfavorables en comparació amb els anys anteriors i s'inverteix la tendència de disminució de les denegacions de la prestació. Així, la proporció de resolucions desfavorables de la prestació havia anat baixant any rere any, sobretot l'any 2015, coincidint amb la reforma de la normativa reguladora del cessament d'activitat amb la finalitat de facilitar l'accés a la prestació. L'any 2018, s'havien registrat més resolucions favorables que desfavorables de la prestació.

GRÀFIC 30. Evolució de les sol·licituds de la prestació de cessament d'activitat i de les resolucions en primera instància. Catalunya, 2013-2019

Quant a les causes de denegació de la prestació, l'any 2019 es detecta un canvi important respecte dels anys anteriors: mentre que en el període 2013-2018 la gran majoria de les resolucions desfavorables es deuen al fet de no haver acreditat correctament el cessament (en percentatges que oscil·len entre el 83,5% i el 89,9%), tal com s'observa al gràfic següent, l'any 2019 aquest motiu és la causa del 50,4% de les denegacions, mentre que el 45% d'aquestes es deu a no tenir cobert el període mínim de cotització. Aquesta situació es podria explicar pel fet que un nombre elevat de persones que hagin sol·licitat la prestació hagin començat a cotitzar l'1.01.2019 i, per tant, no hagin complert el període mínim de cotització exigida per accedir al cessament d'activitat.

GRÀFIC 31. Causes de les resolucions desfavorables en primera instància. Catalunya, 2013-2019

Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Per acabar, l'any 2019 s'han concedit 167 prestacions de cessament d'activitat (si se sumen les 158 resolucions favorables en primera instància i les 9 reclamacions estimades), 21 prestacions menys que l'any anterior, la qual cosa contrasta amb el fet que l'any 2019 s'han presentat 110 sol·licituds més de la prestació. Aquesta situació s'explica pel baix percentatge de prestacions concedides en relació amb les sol·licituds presentades, el qual és del 35,0%, un percentatge inferior al dels anys anteriors, tal com s'observa a la taula següent. Tal com s'ha comentat anteriorment, això es pot relacionar amb l'augment de les denegacions motivades en no haver complert el període mínim de cotització.

TAULA 13. Evolució del percentatge de prestacions de cessament d'activitat concedides sobre les sol·licituds presentades. Catalunya, 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Resolucions favorables en 1ª instància	233	219	241	188	173	178	158
Reclamacions estimades	11	15	14	14	12	10	9
Total prestacions concedides	244	234	255	202	185	188	167
Total sol·licituds presentades	850	677	578	485	402	367	477
% prestacions sobre sol·licituds	28,7	34,6	44,1	41,6	46,0	51,2	35,0

Unitats: nombres absoluts i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

Quant a les causes del reconeixement de la prestació l'any 2019, la majoria (el 79,6%) són econòmiques, tècniques, productives o organitzatives. Aquestes causes són les que han fonamentat la majoria dels reconeixements de la prestació en tots els anys del període 2013-2019, tot i que l'any 2019 aquesta majoria és més important que en anys anteriors. A continuació, les causes específiques del col·lectiu suposen el 16,2% dels reconeixements de la prestació l'any 2019, unes causes que perden pes respecte dels anys anteriors, tal com es mostra a la taula següent.

TAULA 14. Causes del reconeixement de la prestació per cessament d'activitat. Catalunya, 2013-2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Econòmiques, tècniques, productives o organitzatives	82,0	78,6	71,8	72,5	73,0	62,4	79,6
Específiques del col·lectiu	16,0	19,2	16,1	20,6	25,3	34,8	16,2
Força major	1,2	0,4	9,8	4,8	0,6	0,0	1,8
Pèrdua de llicència	0,4	1,7	1,6	1,6	0,0	2,8	1,8
Divorci o separació	0,4	0,0	0,8	0,5	1,1	0,0	0,6

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.

6. FOMENT I CONSOLIDACIÓ DEL TREBALL AUTÒNOM

El treball autònom es pot concretar en una pluralitat de formes jurídiques, que inclouen tant la persona física que s'afilia al RETA com les persones que exerceixen la seva activitat de manera col·lectiva en una forma societària. La normativa mercantil preveu, a més de les formes societàries tradicionals (anònimes, limitades, cooperatives o anònimes laborals, entre d'altres), una sèrie de formes jurídiques concebudes per a persones que emprenen una activitat econòmica.

Així, cal tenir en compte les societats limitades nova empresa, les societats limitades de formació successiva i la figura dels emprenedors de responsabilitat limitada. Malgrat això, l'ús d'aquestes formes és residual, tal com indiquen les dades disponibles (d'àmbit estatal): aquests tipus societaris representen el 0,16% de les 94.840 noves societats constituïdes l'any 2019.³⁹

Tenint en compte aquest context, l'objectiu del present apartat és analitzar les mesures de foment i promoció del treball autònom distingint, en la mesura que sigui possible, pel col·lectiu destinatari d'aquestes. Així, s'analitzen en primer lloc les mesures dirigides exclusivament a les persones treballadores autònomes i, a continuació, aquelles a les quals poden accedir altres formes de treball autònom que operen sota formes jurídiques societàries.

Cal tenir en compte, però, que l'elaboració d'aquest apartat s'ha fet durant la vigència de l'estat d'alarma decretat per fer front a la pandèmia del virus SARS-CoV-2 i que no s'han rebut la totalitat de les dades demanades als diferents organismes. Malgrat això, de la lectura global de l'anàlisi de les mesures descrites cal destacar:

Els darrers anys hi ha una certa especialització de les mesures de foment del treball autònom, més enllà del col·lectiu destinatari o la seva finalitat. Aquesta especialització ve determinada pel tipus d'activitat econòmica a la qual es dona suport: d'una banda, hi ha accions que es focalitzen en activitats econòmiques de tots els sectors d'activitat però d'abast local i de l'altra, hi ha actuacions que se centren en activitats econòmiques basades en la innovació, d'alt impacte i escalabilitat.

Entre aquestes darreres s'inclouen els ajuts als projectes singulars en el marc del suport a l'economia social i el cooperativisme, així com els ajuts d'ACCIÓ a la innovació (ja siguin per incentivar el creixement de *start-ups* tecnològiques, els cupons a la innovació o el Programa d'ajuts a inversions empresarials d'alt impacte).

També es constata l'obertura específica de línies de suport per fomentar projectes empresarials en l'àmbit de l'economia verda i circular, en línia amb les iniciatives europees. Dos exemples són la línia EcoVerda de l'ICF i la línia de suport a projectes d'Economia Circular, específicament en l'àmbit dels residus i que convoca ACCIÓ amb l'Agència de Residus de Catalunya.

D'altra banda, quan el detall de les dades ho permet, es constata com en determinades mesures hi ha més homes que dones entre les persones beneficiàries (com ara la compatibilització i suspensió de la prestació d'atur i els avals que presta Avalis de Catalunya), mentre que les dones són majoria entre les persones físiques beneficiàries dels ajuts que convoca el Consorci de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya.

De l'anàlisi de les mesures dirigides a les persones treballadores autònomes es desprèn que:

- Cada cop hi ha menys persones que capitalitzen la prestació d'atur contributiva per establir-se per compte propi. En deu anys, han passat de 32.695 (el 2009) a 13.914 (el 2019). De manera paral·lela, creixen les persones que compatibilitzen o suspenen la prestació d'atur. Aquesta evolució permet apuntar que hi ha una certa preferència per les mesures més "conservadores" de la prestació (compatibilització i suspensió), en detriment de la capitalització, que implica destinar la totalitat de la prestació d'atur a l'activitat per compte propi que s'inicia.
- Augmenta l'import atorgat en diferents línies d'ajut, com ara els ajuts per afavorir l'autoocupació dels joves en el marc de la Garantia Juvenil i els avals atorgats per Avalis de Catalunya, SGR. Igualment s'incrementen les persones que participen en el Programa específic per a autònoms del Consorci per la Formació Contínua

³⁹ L'any 2019 s'han constituït a Espanya 16 societats limitades nova empresa, 126 societats limitades de formació successiva i 10 emprenedors de responsabilitat limitada. Font: Col·legi de Registradors d'Espanya (2020). [Estadística Mercantil. Ejercicio 2019](#).

de Catalunya.

Les principals conclusions relatives a l'anàlisi de les mesures dirigides a altres formes de treball autònom són:

- Creix l'import atorgat en la majoria de línies de suport econòmic: les que convoca l'ICO, ENISA, l'ICF, Avalis de Catalunya i ACCIÓ.
- En canvi, davalla l'import de les línies de suport a l'economia social i el cooperativisme, així com les que convoca el Consorci de Comerç, Artesania i Moda de Catalunya.

6.1. MESURES DE FOMENT I CONSOLIDACIÓ DIRIGIDES A TREBALLADORS AUTÒNOMS

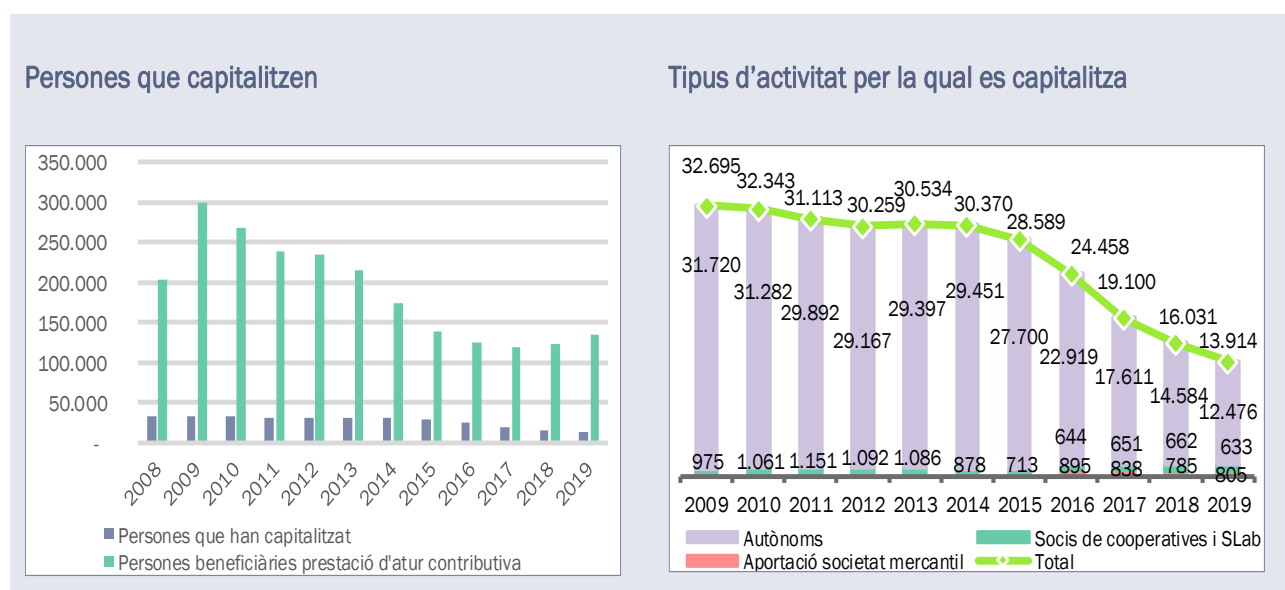
Una de les mesures amb més trajectòria de foment del treball autònom és la **capitalització de la prestació d'atur contributiva**, que es va regular per primer cop l'any 1984. Tot i això, cada cop menys persones trien aquesta opció: l'any 2019 ho van fer el 10,3% de les persones que tenen dret a aquesta prestació contributiva, mentre que l'any anterior ho van fer el 12,9%.

En termes absoluts, l'any 2019 van capitalitzar la prestació d'atur 13.914 persones, el 13,2% menys de les que ho van fer el 2018. Amb aquest, ja són sis anys consecutius d'evolució decreixent. Igual que va ocórrer l'any 2018, el 2019 davallen les persones que capitalitzen, mentre que s'incrementen les persones amb dret a prestació d'atur contributiva, tal com reflecteix el primer gràfic següent.

Si bé la majoria de persones que capitalitzen la prestació d'atur ho fan per constituir-se com a autònoms, aquest percentatge ha davallat els darrers anys: ha passat del 96,9% el 2015 al 89,7% el 2019. Conseqüentment, creix el pes de les altres opcions: la capitalització per fer aportacions a una societat mercantil ha passat de representar el 0,6% l'any 2015, al 5,8% el 2019 i la capitalització per incorporar-se en cooperatives o societats laborals ha passat del 2,5% al 4,5% (els mateixos anys).

D'altra banda, el segon gràfic permet constatar com en deu anys el nombre de persones que capitalitzen la prestació per constituir-se com a autònoms o per incorporar-se a una cooperativa o societat laboral s'ha reduït a la meitat. En canvi, l'aportació a una societat mercantil presenta una tendència creixent (amb l'excepció de l'any 2018).

GRÀFIC 32. Capitalització de la prestació d'atur contributiva. Catalunya, 2008-2019

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

La reducció de les persones que capitalitzen la prestació d'atur contributiva cal relacionar-la amb la possibilitat, regulada l'any 2013, d'iniciar una activitat per compte propi i suspendre la percepció de la prestació o bé mantenir-la i sol·licitar-ne la compatibilització.

L'any 2019 s'incrementa el nombre de persones que escullen una d'aquestes opcions: creix el 10,7% les persones que **compatibilitzen** la prestació d'atur contributiva amb el treball per compte propi i el 10,2% les que la suspenen pel mateix motiu. Cal tenir en compte que fins a l'aprovació de la Llei 31/2015 només podien acollir-se a aquestes mesures els menors de 30 anys. L'eliminació dels requisits d'edat per accedir-hi que va introduir la Llei 31/2015 va comportar un increment significatiu de les persones que compatibilitzen o suspenen la prestació d'atur, tal com reflecteixen els gràfics següents.

El primer dels gràfics mostra com les persones de més de 30 anys són la majoria: representen el 86,3% en ambdós casos, si bé les menors de 29 anys han guanyat pes respecte de l'any anterior: entre les que suspenen la prestació d'atur han passat de ser l'11,8% al 13,7% i entre les que la comptabilitzen amb el treball per compte propi, han passat del 13,1% al 13,7%. Així mateix, la distribució interna per trams d'edat mostra com el 36,3% de les persones que compatibilitzen tenen entre 30 i 39 anys i el 44,2% entre 40 i 54 anys. Entre les persones que suspenen, aquests percentatges pels mateixos trams d'edat són de 30,3% i 40,3% (respectivament), atès que els més grans de 55 anys tenen més pes (15,7%).

Hi ha més homes que dones que s'acullen a aquesta mesura, si bé el pes de les dones creix lleugerament en les persones que compatibilitzen (passa del 41,7% el 2016 al 42,0% el 2019) i amb una mica més d'intensitat entre les que suspenen la prestació d'atur (del 34,0% al 41,0% pels mateixos anys), si bé cal tenir en compte que el punt de partida era més baix.

D'altra banda, el tercer i el quart gràfic mostren l'evolució de les tres mesures de foment del treball autònom. Es constata com a Catalunya la compatibilització segueix creixent, mentre que la capitalització decreix, de tal manera que el nombre de persones que capitalitzen la prestació d'atur és gairebé el mateix que les que la suspenen (13.914 vs. 13.515). El total de persones que s'acullen a una d'aquestes tres possibilitats s'incrementa el 2,6% respecte de l'any 2018.

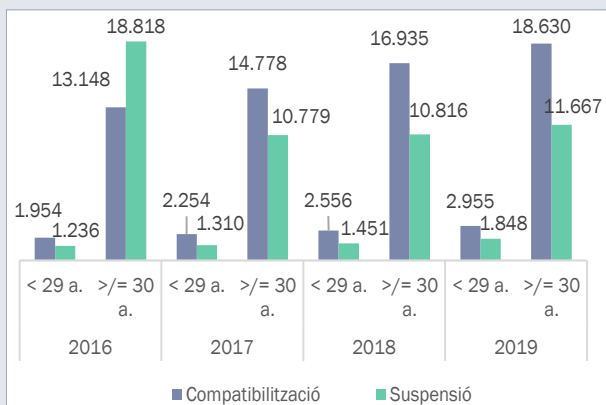
En l'àmbit estatal el nombre de persones que compatibilitzen és també superior al de les que capitalitzen la prestació d'atur o bé la suspenen. Les suspensions són superiors a les capitalitzacions.

Les tendències descrites confirmen una certa preferència per les mesures més "conservadores" en termes de garantia a futur de la protecció social vinculada a la prestació d'atur, en detriment de la mesura més "arriscada", com és la capitalització, que implica destinar la totalitat de la prestació d'atur a l'activitat per compte propi que s'inicia (sigui amb la capitalització total o bé la parcial i posterior deducció de les quotes a la SS amb càrrec a la prestació).

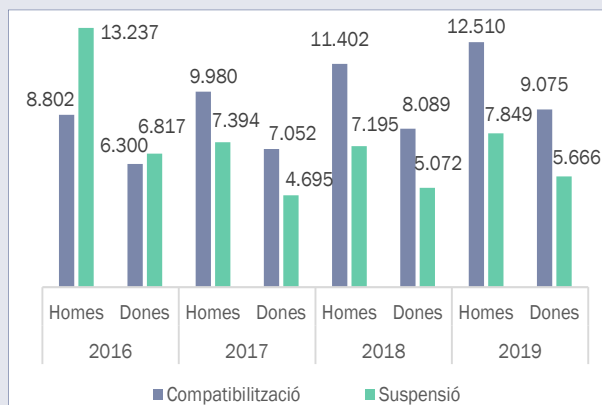

GRÀFIC 33. Mesures per constituir-se com a persones treballadores autònomes a partir de la prestació d'atur. Catalunya, 2015-2019

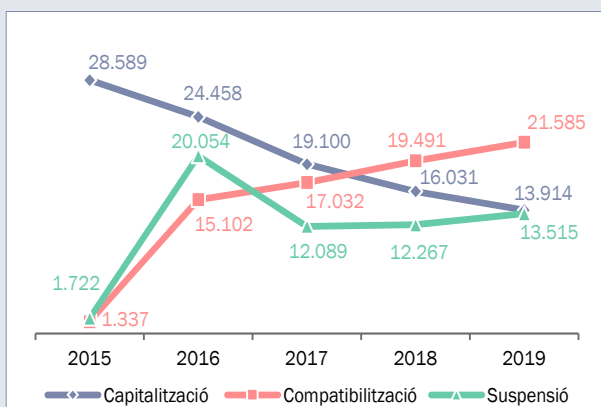
Persones que compatibilitzen o suspenen la prestació, per edat

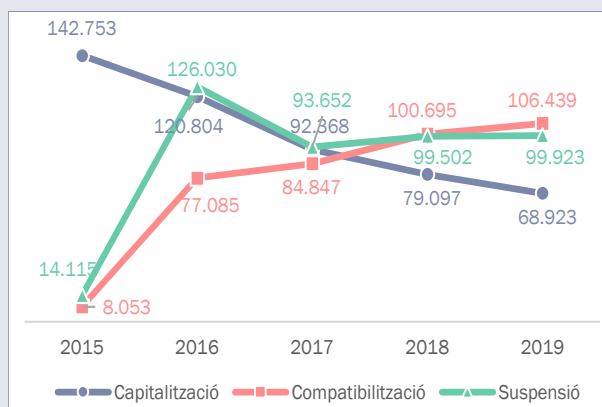
Persones que compatibilitzen o suspenen la prestació, per sexe

Persones que capitalitzen, compatibilitzen o suspenen la prestació. Catalunya

Persones que capitalitzen, compatibilitzen o suspenen la prestació. Espanya

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Una de les mesures d'àmbit autonòmic i de referència destinada específicament al col·lectiu d'autònoms és el **programa Consolida't**, que té per finalitat millorar la seva competitivitat i sostenibilitat mitjançant accions formatives i assessorament. Tal com mostra la taula següent, l'any 2019⁴⁰ es manté l'import atorgat, si bé davalla el nombre de persones beneficiàries.

La participació per sexe és paritària: les dones representen el 51% (248 en termes absoluts) i els homes el 49% (238). Una mica més de la meitat dels participants té estudis superiors (el 51,2%), mentre que el 40,9% té estudis secundaris. Així mateix, hi ha 8 persones amb discapacitat i 192 tenen càrregues familiars.

⁴⁰ Resolució TSF/1525/2019, de 7 de maig, per la qual s'obre la convocatòria per a la concessió de subvencions del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies per al desenvolupament del programa Consolida't, de suport a la consolidació, l'enfortiment i la reinvençió del treball autònom a Catalunya, per a l'any 2019 (ref. BDNS 454897). DOGC núm. 7891, de 06.06.20.

D'altra banda, la demarcació de Barcelona i la de Lleida concentren el gruix de persones beneficiàries (el 67,9% i el 17,9%, respectivament).

TAULA 15. Execució del programa Consolida't. Catalunya, 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Persones beneficiàries	558	630	666	522	522	486
Import atorgat	916.530	1.031.500	1.091.000	846.500	846.500	846.500

Unitats: persones en nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

El **Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya** impulsa un seguit de programes formatius. L'any 2019 s'incrementa el 16,7% el nombre de persones que participen en accions formatives del Consorci, en passar de 109.572 a 127.893. D'aquestes, el 9,6% són autònoms (12.223 en termes absoluts). D'altra banda, cal tenir en compte que el Consorci organitza un programa específic per a persones autònoms, que l'any 2019 creix el 7,8% (en passar de 2.073 participants a 2.234).

Tal com reflecteixen els gràfics següents, el perfil de les persones que participen en accions del Consorci i el de les que són autònoms té algunes diferències destacades. En primer lloc, les dones són majoria en el conjunt dels participants (61,7%) i en el Programa transversal d'autònoms (62,7%), mentre que entre els autònoms el pes de cada sexe és gairebé el mateix: els homes representen el 50,5% i les dones, el 49,5%.

Si bé les persones amb estudis universitaris són el grup més nombrós de participants (28,4% en el total), aquest percentatge arriba fins al 32,9% entre les persones autònoms (i al 31,9% en el Programa transversal per a autònoms). Per últim, també hi ha diferències en termes d'edat: el col·lectiu amb un major pes entre les persones autònoms és el que té entre 45 i 54 anys (concentra el 38,3%), seguit pels de 35 a 44 anys (amb el 27,8%). En canvi, el pes d'aquestes dues cohorts és molt similar en el total de participants (del 31,0% i 30,1%, respectivament) i en el Programa transversal per a autònoms (29,1% i 28,9%).

GRÀFIC 34. Perfil de les persones participants en les accions formatives del Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya, Catalunya, 2019

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir del Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya.

Per últim, cal tenir presents les línies de **suport econòmic** adreçades específicament a les persones treballadores autònomes, tot i que la majoria de mesures de suport econòmic estan obertes també a persones que treballen pel seu compte en el marc d'una pime. A continuació es comenten aquestes mesures, si bé el detall de les dades (en taules o gràfics) s'inclou en l'apartat següent, amb la finalitat de proporcionar una visió global i analitzar-les juntament amb les línies a les quals poden accedir les diferents formes de treball autònom.

En primer lloc, cal tenir en compte les línies de l'**Institut Català de Finances (ICF)** que inclouen de manera específica les persones autònomes com a destinatàries. Segons l'informe financer del grup,⁴¹ el 97% de les empreses finançades el 2019 han estat pimes i persones emprenedores.

⁴¹ Institut Català de Finances (2020). *Informe financer 2019*. Barcelona: l'Institut.

L'any 2019 s'ha impulsat una nova línia, ICF EcoVerda, per donar suport a la realització d'inversions sostenibles i respectuoses amb el medi ambient o necessitats de circulants que impulsin projectes d'economia verda, economia circular i/o eficiència energètica, entre d'altres. Tal com reflecteix la taula 19, l'any 2019 s'han formalitzat quatre operacions per un import total de 51,5 milions d'euros.

L'ICF també facilita la concessió d'avalis a les persones treballadores autònomes, sovint conjuntament amb l'empresa Avalis de Catalunya, SGR. En aquest àmbit, destaquen les línies Avalis Emprèn, la que avala el préstec per adquirir una llicència de taxi i la línia d'avalis concedida conjuntament amb l'ICF. En les dues primeres la major part de les persones que fan aquesta operació són persones físiques.

Tal com es constata a la taula 20, l'any 2019 s'han concedit 39 avalis per a préstecs per adquirir la llicència de taxi enfront dels 72 de l'any anterior i tots ells a homes (és a dir, cap a persona jurídica i cap a dona). Per tant, el volum formalitzat també ha davallat (el 51,1%).

En canvi, creixen les persones físiques que accedeixen als avalis Emprèn (tant homes com dones) i per tant, el volum formalitzat també creix. Així mateix, s'incrementa el volum formalitzat de les operacions de la línia d'avalis cofinançats per Avalis i l'ICF, sobretot en el cas de les dones.

Tanca aquest apartat l'anàlisi de les subvencions que convoca el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies en el marc del **programa de Garantia Juvenil per afavorir l'autoocupació dels joves**.⁴² L'any 2019 creix tant la subvenció atorgada (el 19,6%) com el nombre de persones beneficiàries (el 18,4%), assolint-se el màxim atorgat des de l'any 2015.

TAULA 16. Ajuts per afavorir la inserció laboral dels joves via autoocupació (programa de Garantia Juvenil). Catalunya, 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Persones beneficiàries					
Homes	5	214	173	261	331
Dones	12	158	170	245	268
Total	17	372	343	506	599
Subvencions atorgades					
Import total	154.366,8	3.379.064,8	3.121.300,0	5.009.400,0	5.990.000,0
Nombre subvencions	17	372	343	522	n.d.
Import mitjà	9.080,4	9.083,5	9.100,0	9.596,6	n.d.

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

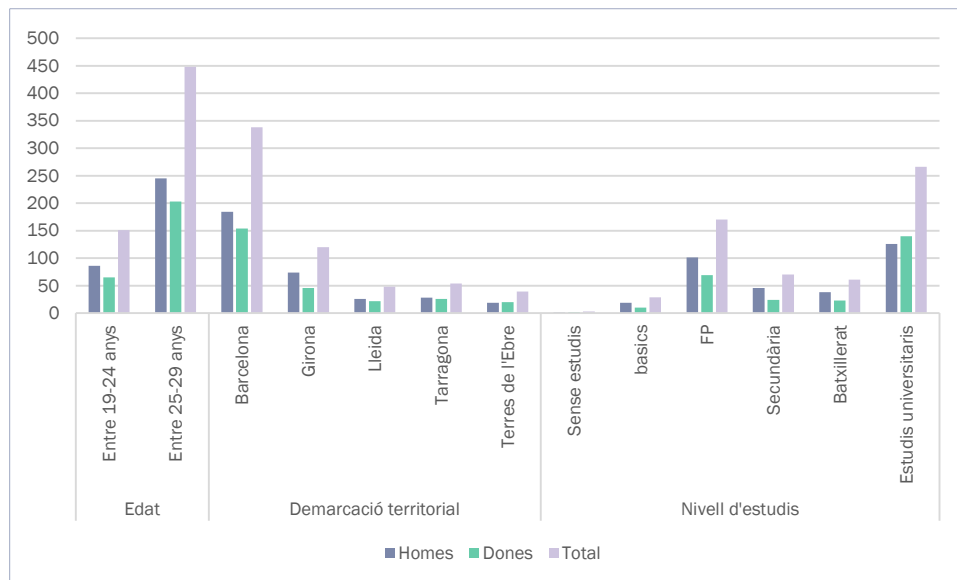
Tal com reflecteix el gràfic següent, la distribució per sexe de les persones beneficiàries és bastant paritària, si bé el pes dels homes és superior al de les dones (55,3% vs. 44,7%). Així mateix, tres de cada quatre persones beneficiàries tenen més de 25 anys (el 74,8%). Del total (599 persones), n'hi ha vuit amb discapacitat i 47 tenen càrregues familiars.

⁴² Regulades per l'Ordre TSF/181/2017, de 27 de juliol (DOGC núm. 7424, d'1.8.2017) i convocades l'any 2019 per la Resolució TSF/1985/2019, de 15 de juliol (DOGC núm. 7922, de 22.7.2019).

L'11,6% del total de persones beneficiàries és d'origen immigrant (71 persones en termes absoluts). El perfil d'aquest col·lectiu és molt similar al general: els homes tenen una mica més de pes que les dones (56,3%) i els joves entre 25 i 29 anys són també els majoritaris (71,6%).

Tal com mostra el gràfic següent, més de la meitat de les persones beneficiàries viu a la demarcació de Barcelona (el 56,4%) i els nivells educatius amb més pes són els universitaris (el 44,4%) i els de formació professional (el 28,4%).

GRÀFIC 35. Característiques de les persones beneficiàries del programa de Garantia Juvenil per afavorir l'autoocupació dels joves. Catalunya, 2019

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

6.2. MESURES DE FOMENT I CONSOLIDACIÓ DIRIGIDES A ALTRES FORMES DE TREBALL AUTÒNOM

Promoció de la cultura emprenedora

La promoció de la cultura emprenedora busca incidir tant en la decisió d'emprendre com en la gestió i el desenvolupament de la idea de negoci. S'inclouen en aquesta categoria les mesures dirigides a millorar el reconeixement i el suport a les persones que inicien una activitat per compte propi. Ateses aquestes finalitats, el col·lectiu destinatari de les mesures comentades inclou tant les persones que no han iniciat una activitat econòmica com d'altres que sí que ho han fet.

El Biz-Barcelona és un dels esdeveniments anuals de referència, arribant l'any 2019 a la novena edició. Ha rebut 13.600 visitants, sent les pimes i les persones emprenedores el perfil majoritari dels assistents (en representar el 38,9% i el 37,1%, respectivament). Un altre esdeveniment que cal destacar és el primer simposi Dona i Indústria, organitzat per IQS Tech Factory i l'Ajuntament de Sant Quirze del Vallès, amb la finalitat de difondre casos d'èxit de dones en l'àmbit de la innovació industrial. En aquesta mateixa línia, l'any 2019 ha tingut lloc la segona edició de l'IQS Tech Fest,⁴³ un "festival" d'empreses industrials.

D'altra banda, cal tenir en compte que durant l'any se celebren una pluralitat d'esdeveniments concebuts com a punt de trobada entre les persones que volen emprenere i les entitats que presten suport i assessorament. A tall d'exemple es pot citar la tercera edició del Laboratori de Co-creació d'Empreses Socials,

⁴³ Consulta a <https://iqstechfest.com/iqs-tech-fest-2020/past-editions/>

una iniciativa de Social Business City Barcelona amb suport del Fons Social Europeu que acompanya en el procés d'idear, crear i testar noves iniciatives d'empresa social.

Any rere any, aquest informe té en compte el programa de la Comissió Europea **Erasmus per a joves emprenedors**, implantat l'any 2009. Des d'aquesta data fins a principis de l'any 2020,⁴⁴ hi han participat 22.245 persones. D'aquestes, el 62% són noves emprenedores, mentre que el 38% restant es consideren persones emprenedores d'acollida. Igual que els anys anteriors, la major part de les persones noves emprenedores provenen d'Itàlia (1.719) i Espanya (1.383), seguides a més distància per Romania (amb 467). Així mateix, Espanya i Itàlia són també els països d'origen de la majoria de les persones emprenedores d'acollida: n'acullen 1.533 i 1.028, respectivament.

D'altra banda, cal tenir en compte els programes que busquen fomentar un determinat tipus d'empresa, com ara les empreses amb finalitats socials o bé amb una determinada forma jurídica, com ara les cooperatives o societats laborals. L'especialització d'aquestes accions de promoció també pot venir definida pel sector d'activitat, com ara la tecnologia, el medi ambient, els videojocs, la salut, etc.

Un dels programes que fomenten la creació d'entitats de l'economia social és l'**Aracoop**, promogut des de l'any 2017 pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Tal com es constata a la taula 16, l'any 2019 s'han concedit 517.590 euros, el 9,0% menys que el 2018.

Per últim, cal fer referència als **premis**, que també contribueixen a fomentar la cultura emprenedora i millorar el reconeixement social de les persones que inicien una activitat. En cas que incorporin una dotació econòmica, en funció de l'import poden contribuir també a la sostenibilitat del projecte. Arreu del territori, diverses entitats en convoquen cada any. Igual que les mesures comentades anteriorment, alguns poden anar dirigits a un determinat segment de la població definit per l'edat (joves o majors d'una determinada edat), sexe, àmbit territorial o sector d'activitat. Un exemple són els premis BluAct,⁴⁵ que organitza l'ajuntament de Mataró i que busquen incentivar l'economia blava, oferint suport financer, logístic i d'acceleració.

Reducció de costos administratius i de gestió

La reducció de costos administratius i de gestió contribueix a facilitar l'activitat econòmica. Amb aquesta finalitat, les institucions públiques endeguen programes i aproven mesures per reduir aquests costos i simplificar al màxim els tràmits administratius. Un dels principals programes duts a terme des de l'any 2011 és la **Finestreta Única Empresarial (FUE)**.

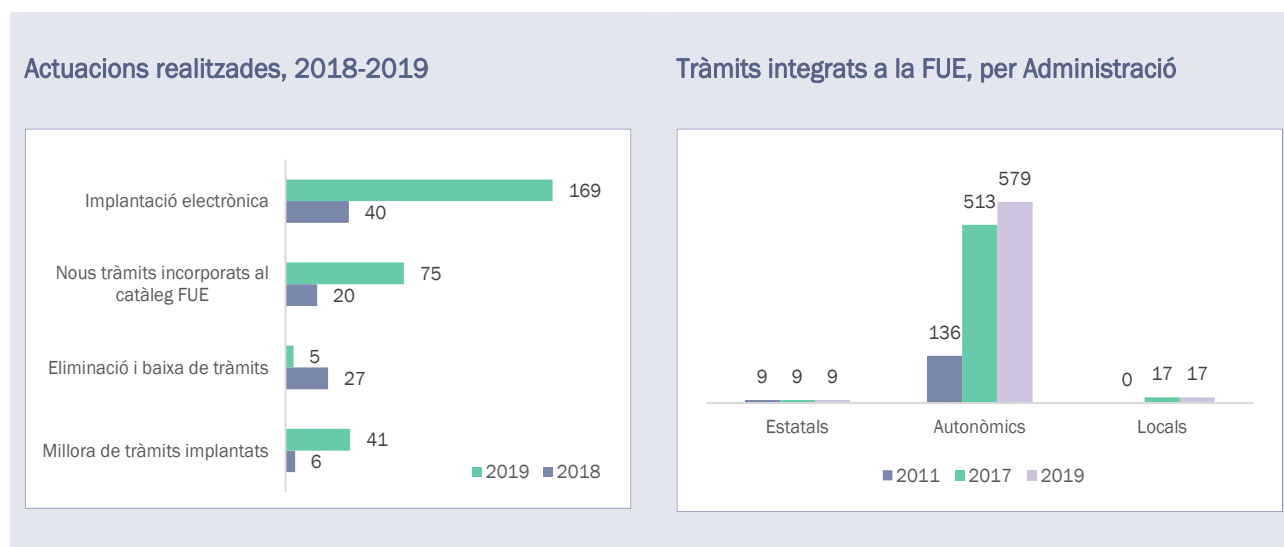
Les actuacions de simplificació administrativa que s'han dut a terme al llarg de l'any 2019 es resumeixen en el primer dels gràfics següents, mentre que el segon reflecteix l'evolució des de l'any 2011 del nombre de tràmits que s'han integrat a la FUE, sent l'àmplia majoria els autonòmics (el 95,7% el 2019). Així mateix, la majoria dels tràmits són electrònics (el 78%), sent presencials el 22% restant.

Al llarg de l'any 2019 s'han tramitat 346.728 expedients (89% pel canal telemàtic i l'11% pel canal presencial). El canal telemàtic creix cada any, atès que l'any 2014 va concentrar el 37% dels tràmits.

⁴⁴ Infografia de les principals dades (març 2020): [https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/press/2020-03-30_EYE_general\(1\)_5e838f512002c.png](https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/press/2020-03-30_EYE_general(1)_5e838f512002c.png)

⁴⁵ Consulta a <https://www.mataro.cat/sites/premis-bluact>

GRÀFIC 36. Dades de l'execució del Pla FUE. Catalunya, 2011-2019

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Coneixement.

Cal tenir en compte però, que segueix vigent un dels principals reptes ja destacats en edicions anteriors d'aquest informe: la implantació de la FUE en tots els ens locals. Durant el 2019 s'hi han incorporat tres municipis més, arribant als 919. Encara n'hi ha 10 en curs i 18 que no s'hi han incorporat, entre els quals hi ha la ciutat de Barcelona.

A banda de la FUE, cal destacar l'aprovació del Projecte de Llei de facilitació de l'activitat econòmica⁴⁶ a principis de l'any 2019 i que en el moment d'elaboració d'aquest apartat està en tràmit parlamentari. Així mateix, i en compliment de les obligacions de publicitat activa en matèria de subvencions que preveu la Llei de transparència, l'any 2019 s'ha creat el Registre de Subvencions i Ajuts de Catalunya (RAISC),⁴⁷ que també contribueix a facilitar l'accés a les subvencions i línies d'ajuts públics a les potencials persones beneficiàries.

Una dada que desperta interès és el temps que triga una empresa a posar-se en funcionament des que fa el primer tràmit administratiu, atès que es considera que com més breu sigui el període, es contribueix en major mesura al dinamisme econòmic i reflecteix una simplificació administrativa més gran. Ara bé, aquesta dada és difícil de concretar, atès que el nombre de dies que es pot trigar depèn de l'activitat que es vulgui desenvolupar, en ser diferent el nombre de tràmits a fer.

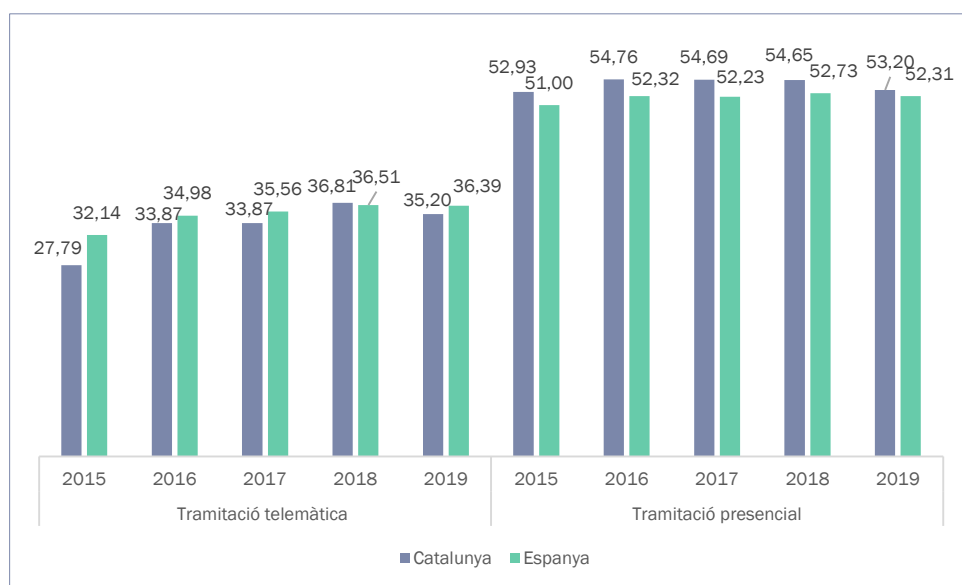
Si l'activitat és una de les que estan recollides als annexos de la Llei de simplificació administrativa i es tracta d'activitats innòcues o de baix risc, l'activitat pot iniciar-se des del moment que l'empresari presenta la corresponent declaració responsable o la comunicació prèvia, segons correspongui.

No obstant això, el Col·legi de Registradors de la Propietat aproxima estadísticament el temps necessari per iniciar una activitat a partir dels tràmits que cal seguir. El gràfic següent reflecteix que la tramitació telemàtica és més curta que la presencial, si bé els darrers anys ha crescut. Així, respecte de l'any 2018, s'han escurçat lleugerament els terminis per constituir una societat a Catalunya (un dia), mentre que la mitjana estatal és pràcticament idèntica que l'any anterior.

⁴⁶ Aquest projecte normatiu ha estat dictaminat pel CTEC (Dictamen 10/2019).

⁴⁷ Consulta a http://governobert.gencat.cat/ca/detalls/noticia/subvencions_aunclie

GRÀFIC 37. Duració mitjana de tramitació per constituir una societat. Catalunya i Espanya, 2015-2019

Unitats: dies de mitjana.

Font: elaboració pròpia a partir del Col·legi de Registradors de la Propietat, Béns Immobles i Mercantils d'Espanya.

Formació professional

La formació professional del col·lectiu de persones que integren el treball autònom es concreta en diferents tipologies, entre les quals destaquen les encaminades a integrar la promoció de la iniciativa emprenedora en el sistema educatiu, la formació i readaptació professional, així com la informació i l'assessorament tècnic per a la creació, consolidació i renovació de les iniciatives empresarials.

El col·lectiu destinatari de les mesures adreçades a promocionar el treball autònom dins el sistema educatiu és molt ampli, atès que comprèn tant l'alumnat, com el professorat i els centres educatius. Un dels principals exemples és l'assignatura optativa impartida a tercer d'ESO sobre emprenedoria,⁴⁸ així com el Programa de foment i suport de l'emprenedoria en els ensenyaments professionals, en el qual progressivament participen més centres: el curs 2015-2016 n'hi van participar 46 i el curs 2019-2020, 74.

En l'àmbit de l'educació universitària hi ha nombroses iniciatives de promoció de l'emprenedoria i l'autoocupació. Moltes d'aquestes accions es coordinen a través d'una càtedra d'emprenedoria. En general, s'ofereixen serveis de suport i assessorament per a la creació d'empreses, formació en emprenedoria i espais d'incubació d'empreses. Un exemple el trobem a la Universitat de Barcelona, amb StartUB.⁴⁹

D'altra banda, també cal tenir en compte les actuacions del programa Aracoop que s'executen en l'àmbit educatiu i universitari: docència de crèdits universitaris sobre economia social, el tercer sector o la gestió de les cooperatives, així com suport per als treballs de fi de grau o tesis doctorals sobre aquests temes.

D'igual manera cal tenir en compte les accions formatives que organitzen diferents entitats, públiques o privades, per tal de millorar les aptituds i la capacitació professional de les persones que treballen per compte propi. La formació impartida comprèn diversos àmbits: competències de gestió empresarial, màrqueting, aspectes jurídics, etc. Moltes d'elles se centren en l'ús de la tecnologia i la protecció de dades.

⁴⁸ Per a aquesta matèria i per a la d'economia de 4t ESO, el Departament d'Educació, el de Treball, Afers Socials i Famílies i l'Associació Economia Social Catalunya (AESCAT) han creat un programa específic sobre economia social i solidària i les finances ètiques.

⁴⁹ Consulta a <http://www.ub.edu/startub/>

El tercer eix del programa Aracoop comparteix l'objectiu de capacitar les persones que treballen pel seu compte amb seminaris de millora de competències, així com assessorament tècnic, econòmic i jurídic sobre economia cooperativa.

Així mateix, cal destacar els **serveis d'informació i assessorament tècnic per a la creació, consolidació i renovació d'iniciatives empresarials**. Aquests serveis s'estructuren en un conjunt ampli i variat de mesures, destinades principalment a persones que treballen pel seu compte, però també a persones que no han endegat encara una activitat econòmica.

Si bé des de l'any 2012 la major part d'aquestes actuacions s'integren en el programa **Catalunya Emprèn**, cal tenir en compte que l'any 2019 no es va publicar la convocatòria anual corresponent i que, per tant, la darrera⁵⁰ inclou l'exercici 2019 i part de l'exercici 2020. Remetem a la pròxima edició d'aquest informe per a l'anàlisi conjunta de les dades corresponents a aquests dos anys.

Tanmateix, durant l'any 2019 s'han dut a terme diferents actuacions de suport i assessorament, com ara el programa Tarragona Open Future⁵¹ del servei Tarragona Impulsa de l'ajuntament d'aquesta ciutat. El programa va dirigit a projectes i *startups* que puguin oferir solucions innovadores i/o de base tecnològica i proporciona diferents serveis, com ara la redacció conjunta d'un pla de treball personalitzat, formació, seguiment grupal i individual i fins a tres beques de 3.000 euros i tres anys d'acompanyament en finalitzar el programa.

En el marc del programa Catalunya Emprèn, l'any 2017 es va definir el Programa per promoure l'emprenedoria territorial especialitzada (**Programa primer de preacceleració**),⁵² amb la finalitat d'estimular empreses que des del primer moment volen créixer basant-se en la innovació i la tecnologia. Aquest programa proporciona un suport i assessorament diferent del que reben les persones que creen empreses d'abast més local i dimensió més reduïda. Es busca contribuir a la creació d'empreses que focalitzin el seu producte en uns àmbits molt concrets, molt especialitzats, i al mateix temps que utilitzin una palanca o trampolí, una plataforma d'impuls de les propostes emprenedores.

ACCIÓ, l'Agència per la Competitivitat de l'Empresa Catalana, també presta assessorament directe a empreses i autònoms d'abast més general, que combina amb un altre tipus de servei d'assessorament més específic, com ara el que es presta en acceleradores. Durant l'any 2019 el Servei d'Assessorament Financer ha atès 188 empreses, ha recomanat 602 proveïdors i té 293 proveïdors de finançament en cartera. El finançament obtingut ascendeix als 3,5 milions d'euros.

D'altra banda, cal tenir en compte la relació estreta entre emprenedoria i economia social, atès que tant les cooperatives com les societats laborals s'han utilitzat sovint per donar forma jurídica a diferents iniciatives de treball autònom col·lectiu.⁵³ Tal com es constata a la taula següent, l'any 2019 davalla el 23,5% l'import total concedit en les diferents línies de **foment i suport a l'economia social i el cooperativisme** que impulsa el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. La principal davallada la registren els projectes singulars (el 36,5%).

Aquesta línia concentra la meitat de l'import concedit (el 52,6%) i es desglossa en dos eixos: d'una banda, els projectes d'alt impacte territorial i sectorial, que abasten tot el territori de Catalunya, i de l'altra, els projectes singulars de reactivació territorial, generadors d'ocupació en l'economia social. En el primer eix se subvencionen 15 projectes (amb un total de 2.550.000 euros) i en el segon, es financen 44 projectes amb un import de 2.520.000 euros.

⁵⁰ Resolució EMC/3584/2019, de 18 de desembre, per la qual es fa pública la convocatòria per a l'any 2020 de subvencions per al finançament del Programa integral de suport a les persones emprenedores emmarcat en el programa Catalunya Emprèn (ref. BDNS 488493). DOGC núm. 802, de 30.12.2019.

⁵¹ Consulta a <https://www.tarragona.cat/tarragonaimpulsa/empresa/programa-open-future>

⁵² Ordre EMC/213/2017, de 18 de setembre. DOGC núm. 7460, de 22.09.2017.

⁵³ En aquest sentit, es remet a l'informe sobre el treball autònom col·lectiu, elaborat pel CTESC i aprovat l'any 2019. Consulta a <http://ctesc.gen.cat/cat/noticies/63060413.html>

La següent línia d'ajuts amb més suport és la Xarxa d'Ateneus Cooperatius, que concentra el 40,4% de la subvenció atorgada, seguida de lluny pel programa Aracoop (que rep el 5,4% de la subvenció total).

TAULA 17. Línies d'actuació de foment de l'economia social i el cooperativisme. Catalunya, 2016-2019

Línies	2016		2017		2018		2019	
	Entitats beneficiàries	Import concedit	Entitats beneficiàries	Import concedit	Entitats beneficiàries	Import concedit	Entitats beneficiàries	Import concedit
Xarxa d'Ateneus Cooperatius	10	2.186.746,5	14	3.783.341,1	14	3.903.510,0	14	3.899.460,0
Projectes singulars	16	1.900.000,0	57	5.603.691,5	72	7.981.793,2	59	5.070.000,0
Coordinació	1	100.000,0	1	180.000,0	1	155.000,0	1	155.000,0
Aracoop	17	950.395,8	14	448.815,5	14	568.498,3	12	517.590,0
Total	44	5.137.142,3	86	10.015.848,1	101	12.608.801,5	86	9.642.050,0

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

Per últim, també cal tenir en compte les actuacions dirigides a afavorir una segona oportunitat a les activitats econòmiques que o bé no tenen èxit o bé finalitzen la seva activitat per manca de relleu. El **programa Reempresa** fomenta des de l'any 2013 la transmissió d'aquestes empreses.

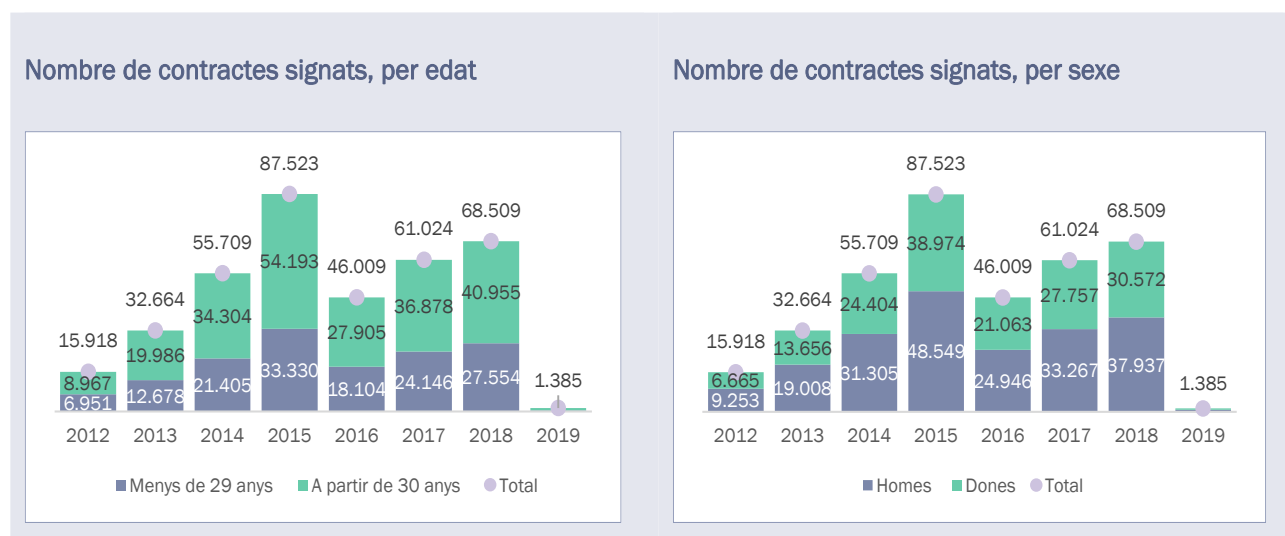
Ajuts a l'ocupació

L'ocupació creada per les diferents formes de treball autònom pot ser objecte de diferents línies d'ajuts. Un exemple són les bonificacions associades al **contracte indefinit de suport als emprenedors**, que podien subscriure tant persones treballadores autònomes com pimes amb una plantilla inferior a 50 persones.

La llei reguladora d'aquesta modalitat contractual (la Llei 3/2012, de 6 de juliol, de mesures urgents per a la reforma del mercat laboral) la va concebre com una manera de fomentar l'ocupació i en va vincular l'aplicació a què la taxa d'atur fos superior al 15%. Atès que la taxa d'atur del tercer trimestre de l'any 2018 fou del 14,55%, el Reial decret llei 28/2018, de 28 de desembre, per a la revalorització de les pensions públiques i altres mesures urgents en matèria social, laboral i d'ocupació, va derogar aquest tipus de contracte.

Les dades relatives a l'any 2019 que contenen els gràfics següents es refereixen als contractes que es van registrar després del 31 de desembre de 2018, però que es van iniciar en aquesta data o abans, per tant, en puritat correspondrien a l'any 2018.

GRÀFIC 38. Evolució del contracte indefinit de suport als emprenedors. Catalunya, 2012-2019¹

Unitats: nombres absoluts.

(1) Les dades referides a l'any 2019 són els contractes registrats a principis d'aquest any, però que van iniciar la seva vigència a finals de l'any 2018.

Font: elaboració pròpia a partir del Servei Públic d'Ocupació Estatal.

També cal tenir en compte els ajuts públics destinats a afavorir la incorporació de persones treballadores per part d'altres formes de treball autònom. Un exemple són les subvencions que atorga la Generalitat per a la **incorporació de persones sòcies treballadores o sòcies de treball en una cooperativa o societat laboral**, si estan en situació d'atur o ja estaven vinculades a l'empresa mitjançant un contracte de treball de caràcter fix o temporal.

L'any 2019 davalla el 5,3% el nombre de persones que s'incorporen a aquestes societats i es manté l'import total atorgat. La davallada de les persones beneficiàries es concentra en els homes (passen de 166 a 143), mentre que les dones creixen.

TAULA 18. Subvencions per a la incorporació de persones sòcies o persones sòcies de treball en una cooperativa o una societat laboral. Catalunya, 2015-2019

		2015	2016	2017	2018	2019
Persones sòcies incorporades		283	310	264	375	355
Per sexe	Homes	174	143	153	166	143
	Dones	109	167	111	209	212
Per edat	Menors de 30 anys	37	55	49	76	72
	Entre 30 i 45 anys	147	138	140	192	190
	Més de 45 anys	99	117	75	107	93
Import atorgat		1.147.499,5	1.299.998	1.192.628	1.000.000	1.000.000
Empreses diferents a les que s'incorporen		81	98	92	92	131

Unitats: persones en nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

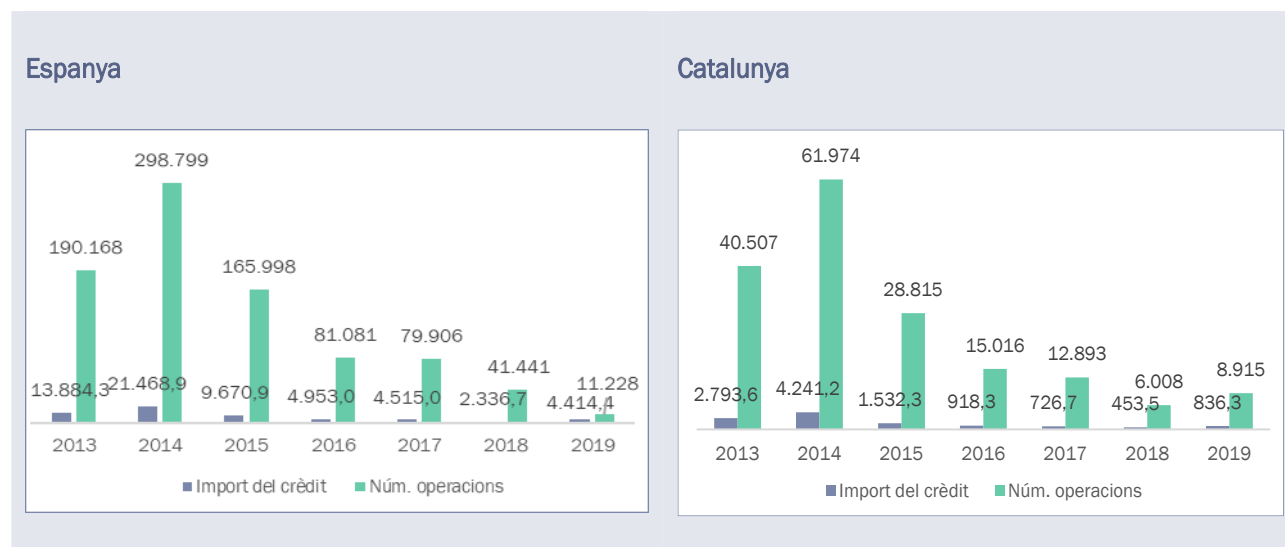
Suport econòmic

El suport econòmic es pot proporcionar tant a l'inici de l'activitat com en les fases més avançades, de consolidació i creixement. Generalment, es considera que la fase inicial comprèn els tres primers anys d'activitat, mentre que la fase de consolidació s'inicia un cop superat aquest període. L'anàlisi d'aquestes mesures té en compte aquest criteri temporal i comprèn tant préstecs en condicions preferents, com garanties, subvencions i avals financers.

Entre les principals línies de suport econòmic a l'inici de l'activitat hi ha les que convoquen l'Institut de Crèdit Oficial (ICO), l'Empresa Nacional d'Innovació (ENISA), l'ICF, l'empresa pública Avalis de Catalunya i ACCIÓ.

Tal com reflecteixen els gràfics següents, després de quatre anys de davallar els indicadors de les diferents línies de finançament de l'ICO, l'any 2019 creix l'import del crèdit concedit i el nombre d'operacions a Catalunya (el 84,4% i el 48,4%, respectivament). En l'àmbit estatal l'import també augmenta (el 88,9%), però el nombre d'operacions continua davallant (el 72,9%). Atesa aquesta evolució, el pes de Catalunya en el total estatal decreix en el total de l'import del crèdit concedit (passa de concentrar-ne el 19% al 18,9%), però creix en concentrar tres de cada quatre operacions: representa el 79,4% (mentre que l'any 2018 aquest percentatge fou del 14%).

GRÀFIC 39. Evolució de l'import del crèdit concedit i de les operacions tancades amb les línies ICO. Espanya i Catalunya, 2013-2019

Unitats: import en milions d'euros i operacions en nombres absoluts.
Font: elaboració pròpia a partir de l'ICO.

Cal tenir en compte però, que l'evolució descrita no es reproduïx en totes les línies de finançament, tal com recull la taula següent. Així, la línia ICO Empreses i emprenedors més que duplica l'import del crèdit (creix el 132,8%) i gairebé duplica el nombre d'operacions (creixen el 96,6%). Malgrat aquest increment, no s'assoleixen els valors de l'any 2017. L'import del crèdit de la línia ICO Internacional també creix de manera significativa (el 62,2%), mentre que la línia ICO Garantia SGR davalla el 27,1%.

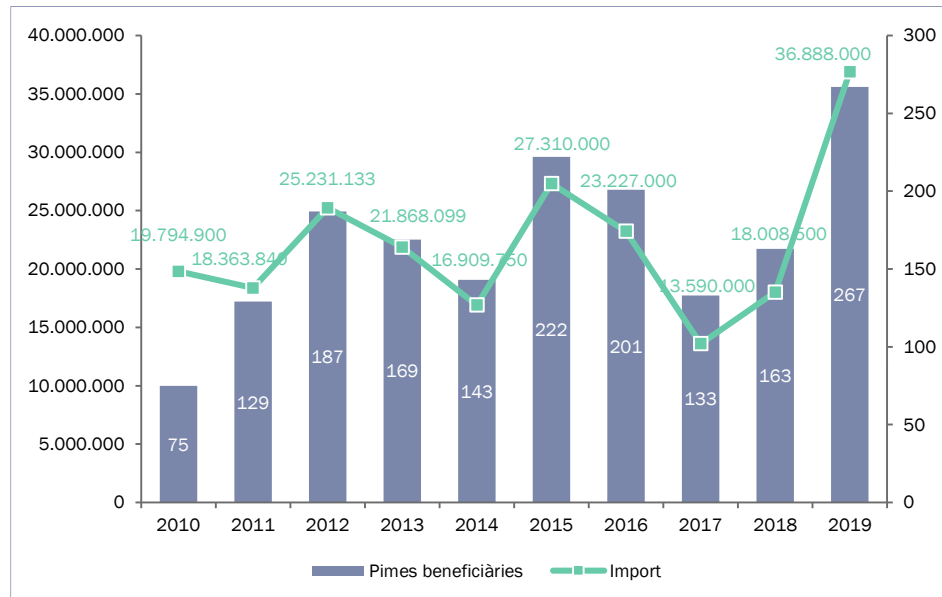
TAULA 19. Import dels crèdits i operacions tancades de les línies ICO. Catalunya, 2015-2019

	2015		2016		2017		2018		2019	
	Import del crèdit	Nombr. operacions	Import del crèdit	Nombr. operacions	Import del crèdit	Nombr. operacions	Import del crèdit	Nombr. operacions	Import del crèdit	Nombr. operacions
ICO Empreses i emprenedors	1.112,9	21.102	729,6	11.123	619,8	9.822	213,1	3.304	496,2	6.497
ICO Exportadors	394,5	7.589	165,0	3.669	92,6	2.610	217,8	2.414	293,9	2.040
ICO Garantia / SGR	9,5	83	9,4	88	1,7	116	2,7	22	2,0	20
ICO Internacional	15,5	41	11,9	60	8,8	78	16,5	127	40,0	206
Resta línies	0,0	0	2,4	76	3,8	267	3,4	141	4,3	152
Total	1.532,3	28.815	918,3	15.016	726,7	12.893	453,5	6.008	836,3	8.915

Unitats: import en milions d'euros i operacions en nombres absoluts
 Font: elaboració pròpia a partir de l'ICO.

Les línies de finançament que obre cada any **Enisa** són préstecs participatius dirigits a pimes de recent creació.⁵⁴ L'objectiu és donar suport econòmic a aquelles empreses amb projectes viables, però amb un cert risc, que tindrien dificultats per accedir al finançament privat tradicional. L'any 2019 s'han concedit 267 préstecs, el 63,8% més que el 2018. El 94,0% d'aquests 267 préstecs s'ha reconegut a empreses situades a la demarcació de Barcelona (251 en termes absoluts). De manera paral·lela a l'augment dels préstecs, ha crescut l'import total, si bé de manera més intensa, atès que s'ha duplicat (la variació és del 104,8%) i s'assoleix la xifra més elevada de la sèrie, tal com mostra el gràfic següent.

GRÀFIC 40. Préstecs Enisa. Catalunya, 2010-2019

Unitats: persones beneficiàries en nombres absoluts i imports en euros.
 Font: elaboració pròpia a partir d'Enisa.

Un clar exemple de suport econòmic a les fases inicials de l'activitat són els ajuts convocats per **ACCIÓ** per incentivar el creixement de *start-ups* tecnològiques.⁵⁵ A aquests ajuts no poden accedir-hi persones

⁵⁴ Les tres línies de finançament (*Jóvenes emprendedoras, Emprendedoras y Crecimiento*) van destinades exclusivament a pimes, amb personalitat jurídica independent dels seus socis o partícips i que compleixen la definició de pime de la UE.

⁵⁵ La [Resolució EMC/2505/2019, de 30 de setembre](#) (DOGC núm. 7974, de 04.10.2019) n'estableix les bases i la [Resolució EMC/2601/2019, de 4 d'octubre](#) (DOGC núm. 7981, de 15.10.2019), obre la convocatòria per a l'any 2019.

físiques, sinó que van dirigits a empreses joves (de menys de 3 anys d'antiguitat) formades per persones físiques que tenen la majoria de les participacions de l'empresa.

Segons la informació facilitada per ACCIÓ, l'any 2019 s'han beneficiat d'aquests ajuts 20 empreses, si bé es van presentar fins a 108 projectes. El total de l'import atorgat és d'1.518.940 euros, pràcticament el mateix que l'any passat (l'import decau el 0,2%), amb el mateix nombre d'empreses beneficiàries. La inversió generada amb aquestes subvencions ascendeix fins als 2.594.592,11 euros.

Així mateix, cal tenir en compte els productes financers de l'ICF que s'incrementen respecte de l'any anterior: el 40,1% el nombre d'operacions i el 12,2% l'import d'aquestes operacions. La línia que concentra un major import és la ICF Crèdit (per a inversió o circulant). Aquest import creix el 14,3% respecte de l'any 2018. També és significatiu l'increment de les línies ICF Agrocrèdit (el 71,4%) i ICF habitatge social (5,0%). En canvi, davalla l'import de les operacions de la línia ICF Indústria (el 73,7%).

TAULA 20. Productes financers de l'ICF. Catalunya, 2017-2019

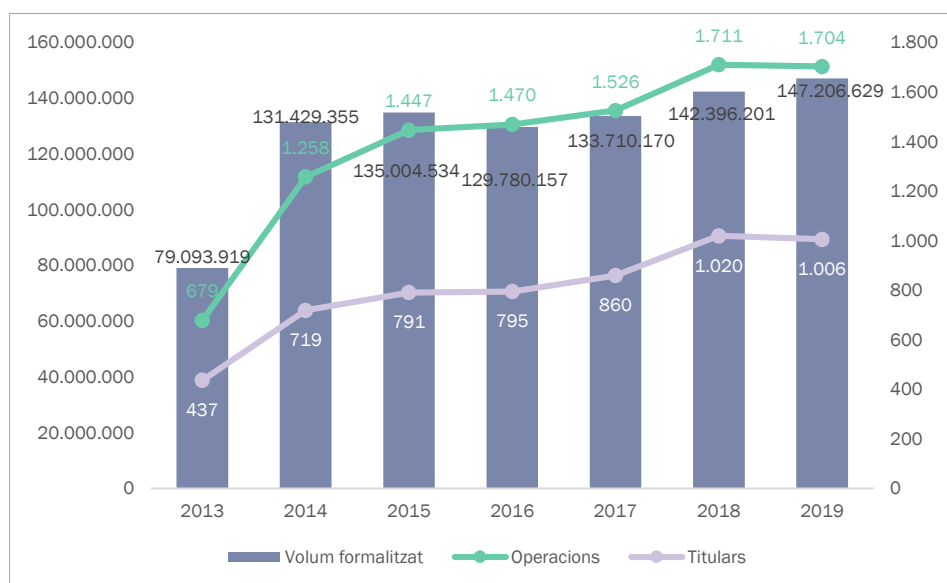
	2017		2018		2019	
	Operacions formalitzades	Import	Operacions formalitzades	Import	Operacions formalitzades	Import
Avals	32,0	50,5	16	30,8	23	31,2
Préstecs directes i coinversió	238,0	321,6	355	353,0	659	392,6
ICF Crèdit (inversió o circulant)	121,0	244,2	132	181,0	126	206,8
ICF Indústria	34	59,0	49	94,5	18	24,9
ICF Eurocrèdit	22	9,9	121	51,3	149	67,0
ICF EcoVerda	-	-	-	-	4	51,5
ICF Agrocrèdit	33	3,1	18	1,4	70	2,4
ICF Habitatge social			9	17,9	174	18,8
ICF Economia social	10	2,8	-	-	16	8,8
ICF Avalis	-	-	-	-	76	5,6
Cultura	13	1,0	14	2,1	-	-
Altres finalitats	5	1,6	12	4,9	26	6,8
Préstecs de mediació	2	0,1	94	5,4	-	-
ICF Comerç	2	0,1	94	5,4	-	-
Reestructuracions	97	134	69	66,3	66	87,4
Total	369	506	534	456	748	511

Unitats: nombre d'operacions i import en milions d'euros.

Font: elaboració pròpia a partir de l'ICF.

D'altra banda, cal tenir en compte l'activitat d'Avalis de Catalunya. Respecte de l'any 2018 s'incrementa el volum formalitzat (el 3,4%), però davallen lleugerament les operacions (el 0,4%) i el nombre de titulars d'aquestes (l'1,4%). La taula 20 desglossa aquestes variables per les diferents línies i en funció de la naturalesa jurídica del titular. El 87,5% dels titulars dels avals són persones jurídiques, mentre que les persones físiques són el 12,5% restant. Entre aquestes, el pes dels homes és clarament superior al de les dones (84,1% vs. 15,9%).

GRÀFIC 41. Volum formalitzat, operacions i titulars dels avals concedits per AVALIS de Catalunya, SGR. Catalunya, 2013-2019

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'AVALIS de Catalunya, SGR.

TAULA 21. Principals magnituds de les línies d'AVALIS de Catalunya, SGR. Catalunya, 2018-2019

	2018			2019		
	Persona jurídica	Persona física		Persona jurídica	Persona física	
		Homes	Dones		Homes	Dones
Per volum de formalitzat						
Cooperatives	0	0	0	100.000	0	0
Emprèn	719.739	1.582.658	147.050	388.536	3.081.145	324.300
Circulant	73.261.483	681.166	0	76.033.083	325.000	25.000
Adquisició llicència taxi	225.000	7.366.544	572.000	0	3.992.747	0
Finançament AVALIS - ICF	4.663.000	52.000	30.000	6.852.484	60.000	425.000
Resta	48.283.298	3.656.163	1.156.100	52.036.913	2.524.119	1.038.301
TOTAL	127.152.520	13.338.531	1.905.150	135.411.016	9.983.012	1.812.601
Per nombre d'operacions						
Cooperatives	0	0	0	1	0	0
Emprèn	15	24	3	9	34	6
Circulant	636	13	0	676	5	1
Adquisició llicència taxi	2	65	5	0	39	0
Finançament AVALIS - ICF	45	2	1	75	2	3
Resta	848	41	11	816	26	11
TOTAL	1.546	145	20	1.577	106	21

Avals per núm. de titulars						
TOTAL	862	139	19	880	106	20

Unitats: nombres absoluts i imports en euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'Avalis de Catalunya, SGR.

Com ja s'ha comentat, hi ha mesures de suport econòmic exclusivament centrades en la fase de consolidació i creixement de l'activitat, sovint previstes per les mateixes entitats ja comentades. També cal tenir en compte que la majoria de les mesures incloses en aquesta categoria van dirigides a altres formes de treball autònom, especialment el que adopta una forma societària, atès que en trobar-se en una fase consolidada han transformat la seva forma jurídica inicial.

En aquesta categoria poden incloure's algunes de les mesures d'ACCIÓ ja comentades, així com d'altres que es focalitzen en la internacionalització i la innovació. Així, l'objectiu dels ajuts previstos en el **Programa cupons a la innovació** és permetre la contractació de serveis d'innovació realitzats per proveïdors acreditats per ACCIÓ.⁵⁶ Segons la informació de la pàgina web de l'agència, l'any 2019 creix el nombre d'empreses beneficiàries (de les quals cap és persona física) i l'import atorgat (el 24,7%), tal com recull la taula següent.

Paral·lelament, el **Programa cupons a la internacionalització** atorga ajuts a les empreses catalanes que volen iniciar o consolidar les primeres etapes de la seva internacionalització, per a la contractació de serveis professionals orientats als mercats internacionals.⁵⁷ L'any 2019 també creix el nombre d'empreses beneficiàries (de les quals onze són persones físiques) i l'import atorgat (el 19,7%). Segons les dades facilitades per ACCIÓ, aquesta subvenció ha generat una inversió de 748.315,00 euros.

TAULA 22. Principals magnituds de línies d'ACCIÓ de suport econòmic en la fase de consolidació i creixement. Catalunya, 2017-2019

	2017		2018		2019	
	Beneficiaris	Import atorgat	Beneficiaris	Import atorgat	Beneficiaris	Import atorgat
Cupons d'innovació	23	91.380	54	229.203,8	70	285.882,1
Cupons a la internacionalització	205	710.000	140	499.999,4	154	598.652,0

Unitats: nombre absoluts i euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'ACCIÓ.

L'any 2019 s'han convocat també els **Cupons Indústria 4.0**, uns ajuts per a la contractació de serveis per a la transformació tecnològica cap a la Indústria 4.0 en forma de cupons realitzats per proveïdors acreditats per ACCIÓ.⁵⁸ Segons la informació facilitada, s'han aprovat 155 projectes i s'han concedit a les empreses beneficiàries (una per projecte) un import total de dos milions d'euros.

Un altre programa que impulsa ACCIÓ, juntament amb l'empresa Instruments Financers per a Empreses Innovadores, SL (IFEM), és el **programa Emprenedoria Corporativa**,⁵⁹ que té com a objectiu fomentar i donar suport al desenvolupament de nous projectes empresarials que sorgeixen com a conseqüència de la cerca de sinergies entre empreses consolidades en el mercat i emprenedors, empreses emergents

⁵⁶ La [Resolució EMC/2692/2019, de 17 d'octubre](#) (DOGC núm. 7987, de 23.10.2019) estableix les bases i la [Resolució EMC/2741/2019, de 23 d'octubre](#) (DOGC núm. 7992, de 30.10.2019) n'obre la convocatòria per l'any 2019.

⁵⁷ La [Resolució EMC/2208/2019, de 2 d'agost](#) (DOGC núm. 7935, de 08.08.2019) estableix les bases i la [Resolució EMC/2693/2019, d'11 d'octubre](#) (DOGC núm. 7987, de 23.10.2019) n'obre la convocatòria per l'any 2019.

⁵⁸ La [Resolució EMC/2808/2019, de 30 d'octubre](#) (DOGC núm. 7996, de 06.11.2019) n'aprova les bases i la [Resolució EMC/2924/2019, de 6 de novembre](#) (DOGC núm. 8003, de 15.11.2019) n'obre la convocatòria per l'any 2019.

⁵⁹ Les bases i la convocatòria del qual es van obrir per al període 2016 a 2019 amb l'[Ordre EMC/156/2016, de 14 de juny](#) (DOGC núm. 7146, de 20.06.2016).

(*start-ups*), empreses de base tecnològica o pimes. Els ajuts van destinats a garantir el finançament d'empreses participants en projectes d'emprenedoria corporativa mitjançant préstecs participatius de conversió.

Segons la informació facilitada per ACCIÓ, al llarg del període 2016-2019 s'han assolit 26 acords entre *start-ups* i empreses consolidades s'han facilitat 183 contactes entre empreses i *start-ups* i s'ha mobilitzat una inversió que ascendeix fins als 630.000 euros.

Entre les ajudes que convoca ACCIÓ cal afegir també el **Programa d'ajuts a inversions empresarials d'alt impacte**, que l'any 2019 han beneficiat 31 empreses per un import total de 5.000.000 d'euros. L'objectiu d'aquest programa és atreure grans inversions, tant d'empreses ja establertes a Catalunya com d'empreses en procés d'establir-s'hi que generin ocupació estable i de qualitat.⁶⁰

Així mateix, cal tenir en compte les línies que exigeixen unes característiques específiques per tal de garantir que les empreses que hi accedeixin estan en fase de consolidació i creixement, com ara les línies de suport als **nuclis de recerca industrial i desenvolupament experimental Internacionals**. En aquests casos s'exigeix que l'empresa tingui una antiguitat mínima de tres anys i doni ocupació a com a mínim cinc persones.

Tal com reflecteix la taula següent, hi ha tres línies de suport. La primera, centrada en projectes d'economia circular, específicament en l'àmbit dels residus. Atès el seu contingut específic, aquestes ajudes es duen a terme de manera conjunta entre ACCIÓ i l'Agència de Residus de Catalunya.⁶¹ Respecte de l'any 2018, s'ha duplicat el nombre d'empreses beneficiàries (totes elles persones jurídiques) i l'import atorgat gairebé s'ha duplicat, en passar dels 545.271,1 euros a 1.038.172,8 euros.

La segona dona suport a projectes d'R+D en el marc del programa Nuclis internacionals i és complementària de la tercera,⁶² que s'emmarca en el programa europeu ERA-Net MANUNETIII, en l'àmbit de la fabricació avançada.⁶³ Igual que la línia anterior, totes les empreses beneficiàries tenen forma societària.

TAULA 23. Principals magnituds de línies d'ACCIÓ de suport econòmic a Nuclis de recerca industrial i desenvolupament experimental internacionals. Catalunya, 2019

	Beneficiaris	Import atorgat
Economia circular (residus)	10	1.038.172,8
Nuclis internacionals	4	582.161,0
Programa europeu ERA-Net MANUNETIII	2	217.839,0

Unitats: nombre absoluts i euros.

Font: elaboració pròpia a partir d'ACCIÓ.

Seguint amb les mesures de suport econòmic en la fase de consolidació de caràcter sectorial, cal tenir en compte les subvencions que convoca des de l'any 2013 el **Consorci de Comerç, Artesania i Moda de**

⁶⁰ La [Resolució EMC/582/2019, de 7 de març](#) (DOGC núm. 7829, de 13.03.2019) n'aprova les bases i les resolucions [EMC/641/2019, de 13 de març](#) (DOGC núm. 7834, de 19.03.2019) i [EMC/1852/2019, de 2 de juliol](#) (DOGC núm. 7914, de 10.07.2019) n'aproven les dues convocatòries corresponents a l'any 2019.

⁶¹ La [Resolució EMC/1918/2019, de 10 de juliol](#) (DOGC núm. 7918, de 16.07.2019) n'aprova les bases i la [Resolució EMC/2011/2019, de 16 de juliol](#), n'obre la convocatòria per a l'any 2019 (DOGC núm. 7924, de 24.07.2019).

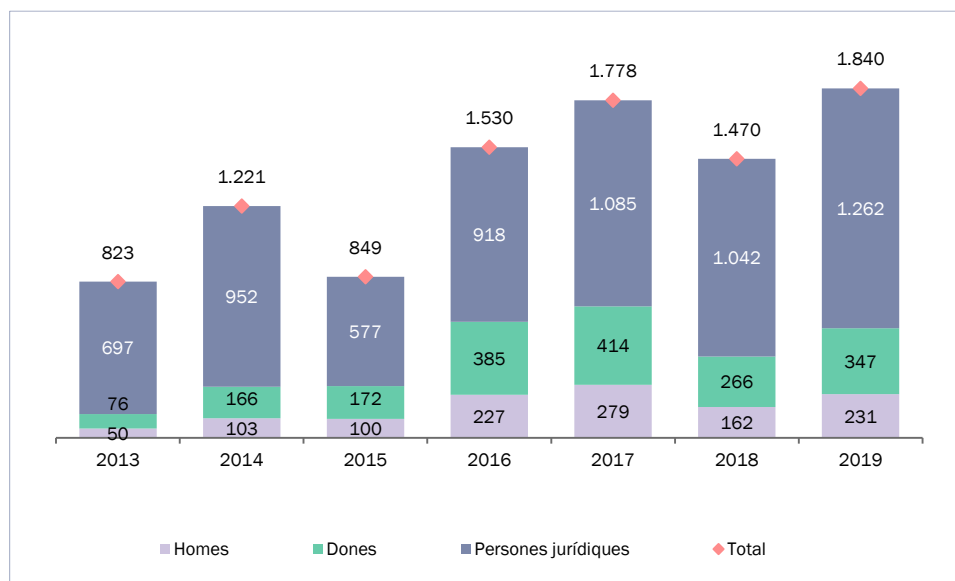
⁶² La [Resolució EMC/1620/2019, de 14 de juny](#) (DOGC núm. 7901, de 20.06.2019) n'aprova les bases i la [Resolució EMC/1743/2019, de 20 de juny](#) (DOGC núm. 7907, d'01.07.2019) n'obre la convocatòria per a l'any 2019.

⁶³ De nous materials, de tecnologies de fabricació, tecnologies mediambientals i energètiques, tecnologies de la informació i la comunicació per a la fabricació incloent robòtica industrial, tecnologies d'enginyeria basades en el coneixement i altres tecnologies/productes relacionats amb l'àmbit de la fabricació.

Catalunya i que l'any 2019 han suposat la concessió de 1.840 subvencions (el 20,4% menys que el 2018). El programa amb més subvencions és el que se centra en la transformació digital de les empreses (que concentra el 31,6% de les subvencions), seguit del programa per afavorir la implantació de comerços i la seva millora (21,7%) i del programa que busca afavorir la competitivitat de l'empresa a través de les entitats (19,5%).

Tal com mostra el gràfic següent, incrementen les persones beneficiàries (el 25,2%), si bé tres de cada deu són persones jurídiques (el 31,4%).

GRÀFIC 42. Persones beneficiàries de les subvencions en l'àmbit del comerç, dels serveis, l'artesania i la moda, per naturalesa jurídica. Catalunya, 2013-2019

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Coneixement.

TAULA 24. Subvencions en l'àmbit del comerç, dels serveis, l'artesania i la moda, per programa. Catalunya, 2017-2019

	2017	2018	2019
Competitivitat de l'empresa a través de les entitats	350	358	359
Notorietat de les fires i fires-mercat d'artesania	55	8	8
Participació en activitats firals sectorials, multisectorials	260	301	263
Transformació digital	420	967	582
Nova implantació de comerços i millora comercial dels establiments	510	349	399
Promoció i comercialització dels productes artesans	103	177	120
Internacionalització de la moda	80	87	67
Millora de la gestió de l'empresa artesana		64	42
Total	1.778	2.311	1.840

Unitats: nombres absoluts.

Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Empresa i Coneixement.

7. NOVETATS NORMATIVES

En desenvolupament del Pilar Europeu de Drets Socials s'aproven la Recomanació del Consell relativa a la millora de la protecció social per als treballadors per compte d'altri i per als treballadors per compte propi i la Directiva relativa a unes condicions laborals transparents i previsibles a la Unió Europea. En l'àmbit europeu s'aprova també la Directiva 2019/1023 sobre reestructuració preventiva, exoneració de deutes i inhabilitacions.

El **Reial decret llei 6/2019** reordena les situacions de maternitat i paternitat, subsumint-les en les situacions de naixement i cura de menor i de coresponsabilitat en la cura del lactant, també per al treball autònom a través de la modificació de l'Estatut del treball autònom. El **Reial decret llei 8/2019** ho fa en el sector marítimopesquer.

A través de l'**Ordre PCI/169/2019**, es crea el Consell de Desenvolupament Sostenible com a òrgan assessor, de col·laboració i cabal de la participació de la societat civil per al compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible i l'Agenda 2030. Entre els vocals del sector empresarial i sindicats s'inclou la persona que ostenti la titularitat de la presidència de la Unió de Professionals i Treballadors Autònoms.

En l'àmbit europeu, destaca l'aprovació de la **Recomanació del Consell relativa a la millora de la protecció social per als treballadors per compte d'altri i per als treballadors per compte propi**⁶⁴ com a concreció del Pilar Europeu de Drets Socials (PEDS),⁶⁵ el marc de referència per aconseguir una convergència a l'alça de les normes socials de la Unió Europea en el context de les realitats canviants del món del treball.

La Recomanació té per objectiu establir un estàndard europeu de drets de protecció social prenent com a base el principi 12 del PEDS que estableix que, independentment del tipus i la durada de la relació laboral, les persones treballadores per compte d'altri i, en condicions comparables, les persones treballadores per compte propi, tenen dret a una protecció social adequada.

La Recomanació constata que les persones que treballen per compte propi⁶⁶ no tenen un accés suficient a la protecció social i es veuen més exposades a la inseguretat econòmica i a una protecció menor enfront dels riscos socials. Sense perjudici de les facultats dels estats membres per organitzar els seus sistemes de protecció social, es recomana als estats membres que ofereixin l'accés a una protecció social adequada a tots els treballadors per compte d'altri i als treballadors per compte propi. En particular, els recomana que garanteixin cobertura formal i efectiva, adequació i transparència i fa referència a les prestacions següents: atur, malaltia i assistència sanitària, maternitat i paternitat assimilades, invalidesa, vellesa i supervivència, accidents de treball i malalties professionals.

Cal tenir en compte que les recomanacions s'enquadren en el que s'anomena *soft law*, és a dir, no figuren en el quadre del sistema de fonts del dret de la Unió Europea, donen a conèixer els punts de vista i suggereixen una línia d'actuació, però no són vinculants, no imposen obligacions legals.

També com a concreció del PEDS s'aprova la **Directiva relativa a unes condicions laborals transparents i previsibles a la Unió Europea**⁶⁷ que preveu diverses mesures amb l'objectiu de reduir el risc d'una protecció insuficient dels treballadors. Es considera aplicable a les persones que facin un treball remunerat

⁶⁴ Recomanació del Consell de 8 de novembre de 2019 relativa a l'accés a la protecció social per als treballadors per compte d'altri i als treballadors per compte propi. (2019/C 387/01). DOUE C/387, de 15.11.2019.

⁶⁵ El **Pilar Europeu de Drets Socials** s'aprova conjuntament pel Parlament Europeu, el Consell i la Comissió a la Cimera social de Göteborg el 17 de novembre de 2017. És un nou impuls de la dimensió social de la Unió Europea que s'aprova com a declaració institucional no vinculant. En línia amb l'Estratègia Europa 2020, vol afavorir un creixement econòmic inclusiu i sostenible i és l'expressió dels principis i drets essencials per al funcionament bo i just dels mercats laborals i dels sistemes de benestar de l'Europa del segle XXI. Suposa un compromís i una responsabilitat compartides de les institucions i dels estats membres. S'estableixen vint principis fonamentals, la majoria dels quals ja recollits en instruments anteriors, que s'ordenen en tres capítols: sobre igualtat d'oportunitats i accés al mercat de treball; sobre condicions de treball justes i sobre protecció i inclusió social.

⁶⁶ Com també les persones que no tenen una ocupació convencional, que el Considerant 17 refereix, de forma àmplia, a contractes a temps parcial de curta durada, treballs estacionals, treballs segons demanda, treballs a través de plataformes i treballs amb agències de treball temporal o en períodes de pràctiques.

⁶⁷ **Directiva (UE) 2019/1152 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de juny de 2019, relativa a unes condicions laborals transparents i previsibles a la Unió Europea**. DOUE L186, d'11.07.2019. Entra en vigor el 31.07.2019 i els estats disposen fins a l'1.08.2022 per a adoptar les mesures necessàries per donar compliment a la Directiva. Desenvolupa fonamentalment els principis 5 (Ocupació segura i estable) i 7 (Informació sobre les condicions de treball i la protecció en cas d'acomiadament) del PEDS.

per a una altra, que el dirigeix i de qui depèn⁶⁸ i, entre d'altres incusions expresses,⁶⁹ s'aplica a noves formes d'ocupació, com persones treballadores segons demanda, persones treballadores per vals⁷⁰ i persones treballadores de les plataformes. La Directiva posa també de manifest que els falsos autònoms han d'entrar en el seu àmbit d'aplicació. En aquesta línia, assenyala l'abús de la condició de treballador per compte propi que es produeix quan, per tal d'evitar determinades obligacions jurídiques o fiscals, una persona és declarada com a tal, tot i que es compleixen les condicions pròpies d'una relació laboral.

S'aprova la **Directiva 2019/1023 sobre reestructuració preventiva, exoneració de deutes i inhabilitacions**,⁷¹ que pretén harmonitzar la legislació dels diferents estats membres en matèria de segona oportunitat per a les empreses i empresaris insolvents, reduint els obstacles més importants a la lliure circulació de capitals derivats de les diferències entre els estats membres en aquesta matèria.

En l'àmbit estatal, el **Reial decret llei 6/2019**⁷² equipara la durada dels permisos pel naixement d'un fill o una filla per a tots dos progenitors. Es fa així un pas important en la consecució de la igualtat real i efectiva entre homes i dones, en la promoció de la conciliació de la vida personal i familiar, i en el principi de corresponsabilitat entre tots dos progenitors, elements tots dos essencials per al compliment del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre homes i dones en tots els àmbits. Es crea també una nova prestació per a l'exercici corresponsable de la cura del lactant.

Amb aquesta finalitat es reordenen les situacions de maternitat i paternitat, subsumint-les en les situacions de naixement i cura de menor i de corresponsabilitat en la cura del lactant. En el treball autònom es fa a través de la modificació de l'Estatut del treball autònom (LETA),⁷³ dels preceptes que regulen els drets professionals de les persones treballadores per compte propi, dels que regulen les prestacions a què donen lloc. Així mateix, amb efectes 1.04.2019, s'adequa la regulació de les bonificacions de quotes connectades a aquestes situacions.

En el sector marítimopesquer aquesta reordenació es fa a través del **Reial decret llei 8/2019**.⁷⁴

D'altra banda, el Reial decret llei 8/2019 també aclareix els dubtes interpretatius sobre el règim transitori d'aplicació de l'article 308 del TRLGSS, modificat pel Reial decret llei 28/2018 que, a partir 1.01.2019 va incloure a la protecció per cessament d'activitat l'abonament de la cotització per totes les contingències del treballador per compte propi a partir del dia 61 de baixa per incapacitat temporal.

S'afegeix una prestació per ajudar el treballador o treballadora autònoma que hagi patit un accident de treball o una malaltia professional a sufragar les despeses en què incorri per suprimir barreres i adaptar a les noves necessitats el lloc en què desenvolupa la seva activitat.⁷⁵

⁶⁸ La Directiva formula un concepte de treballador, inexistent fins ara als textos de la Unió Europea, amb l'objectiu d'alinejar-lo amb la jurisprudència del Tribunal de Justícia Europeu.

⁶⁹ Inclou expressament dins el seu àmbit d'aplicació formes d'ocupació que ara n'estan excloses: treballadors domèstics, treballadors amb ocupacions marginals a temps parcial o amb contractes de durada molt curta. Estableix la possibilitat que els estats no l'apliquin als treballadors amb relacions laborals en què el temps de treball predeterminat sigui igual o inferior a una mitjana de 3 hores setmanals en un període de referència de 4 setmanes consecutives.

⁷⁰ El Parlament Europeu, [en altres textos](#), ha definit aquest tipus de treball quan un ocupador adquireix un val d'un tercer (generalment una autoritat governamental) per ser usat enlloc de diner en metàl·lic, com a pagament a un treballador que fa un servei.

⁷¹ Directiva (UE) 2019/1023 del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de juny de 2019, sobre marcs de reestructuració preventiva, exoneració de deutes i inhabilitacions i sobre mesures per augmentar l'eficiència dels procediments de reestructuració, insolvència i exoneració de deutes, i per la que es modifica la Directiva (UE) 2017/1132 (Directiva sobre reestructuració i insolvència). DOUE L172, de 26.06.2019.

⁷² Reial decret llei 6/2019, d'1 de març, de mesures urgents per a la garantia de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en el treball i l'ocupació. BOE núm. 57, de 7.03.2019.

⁷³ Es modifiquen els articles 4.3, 11.2, 16.1 i 3, 26.1, 38 i 38.bis de la Llei 20/2007, de 11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom.

⁷⁴ Article 4 del Reial decret llei 8/2019, de 8 de març, de mesures urgents de protecció social i de lluita contra la precarietat laboral a la jornada de treball. BOE núm. 61, de 12.03.2019.

⁷⁵ Resolució de 28 d'octubre de 2019, de la Direcció General d'Ordenació de la Seguretat Social, per la qual s'estableix el règim d'aplicació de les prestacions complementàries de l'article 96.1 b), del text refós de la Llei general de la Seguretat Social, aprovat per Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre. BOE núm. 299, de 13.12.2019.

Per resolució de la Secretaria d'Estat de la Seguretat Social⁷⁶ es determina la creació, composició, organització i resta d'extremes necessaris per al funcionament de la comissió paritària prevista pel Reial decret llei 28/2018. Una de les modificacions més destacables introduïdes pel Reial decret llei 28/2018 afecta la prestació per cessament d'activitat, en concret la reclamació prèvia contra la resolució de la mútua col·laboradora de la Seguretat Social. S'afegeix a l'article 350 TRLGSS que cal informe previ i vinculant d'una comissió paritària en la qual estaran representades les mútues, les associacions representatives dels treballadors i treballadores autònoms i l'Administració de la Seguretat Social. A aquests efectes, la mútua ha de remetre a la comissió la proposta motivada de resolució de la reclamació prèvia. Les mútues han de donar suport financer i administratiu per al funcionament de la comissió a través de la subscripció dels convenis que considerin oportuns.

A través de l'**Ordre TMS/83/2019**⁷⁷ s'aproven per al 2019 les normes de cotització a la Seguretat Social, atur, protecció per cessament d'activitat, Fons de Garantia Salarial i formació professional.

A través de la **Resolució de la Secretaria d'Estat de la Seguretat Social de 25.07.2019**⁷⁸ queda suprimida la col·laboració en la gestió de la prestació d'assistència sanitària per als membres dels instituts de vida consagrada integrats en el RETA pel Reial Decret 3325/1981, de 29 de desembre. Es manté, però, la col·laboració en la gestió de la prestació econòmica d'incapacitat temporal per als referits col·lectius. S'estableix també que a partir de l'1.01.2020, el tipus de cotització aplicable a la base de cotització corresponent serà el que estableixi la Llei de pressupost generals de l'Estat per a cada any per als treballadors inclosos en el RETA, a la qual s'aplicarà la reducció per la col·laboració en la gestió de la prestació econòmica per incapacitat temporal que determini la Direcció General d'Ordenació de la Seguretat Social, que comunicarà anualment a la Tresoreria General de la Seguretat Social per a la seva aplicació en l'exercici econòmic corresponent.

A través de l'**Ordre PCI/169/2019**,⁷⁹ es crea el Consell de Desenvolupament Sostenible com a òrgan assessor, de col·laboració i cabal de la participació de la societat civil per al compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible i l'Agenda 2030. El Consell està adscrit a l'Oficina de l'Alt Comissionat per a l'Agenda 2030. Entre els onze vocals del sector empresarial i sindicats s'inclou la persona que ostenti la titularitat de la presidència de la Unió de Professionals i Treballadors Autònoms.⁸⁰

En aquesta línia, s'anuncia la preparació del Pla nacional de treball autònom 2030⁸¹ enfocat al compliment dels ODS.

⁷⁶ Resolució de 20 de març de 2019, de la Secretaria d'Estat de la Seguretat Social, per la que es determina la creació, composició, organització i funcionament de la comissió paritària per a la resolució de les reclamacions prèvies en matèria de prestació per cessament d'activitat. BOE núm. 72, de 25.03.2019.

⁷⁷ Ordre TMS/83/2019, de 31 de gener, per la que es desenvolupen les normes de cotització a la Seguretat Social, atur, protecció per cessament d'activitat, Fons de Garantia Salarial i formació professional per a l'exercici 2019. BOE núm. 29, de 2.02.2019.

⁷⁸ Resolució de 25 de juliol de 2019, de la Secretaria d'Estat de la Seguretat Social, per la qual es modifica la Resolució de 5 de gener de 1984, de la Secretaria General per a la Seguretat Social, per la qual s'autoritza la col·laboració voluntària en la gestió de l'assistència sanitària i de la incapacitat laboral transitòria dels Monestirs, Ordres, Congregacions, Instituts i Societats de Vida a Comú i Conferències de religiosos, inclosos en el règim especial de la Seguretat Social dels treballadors per compte propi o Autònoms. BOE núm. 184, de 2.08.2019.

⁷⁹ Ordre PCI/169/2019, de 22 de febrer, per la que es crea el Consell de Desenvolupament Sostenible. BOE, núm. 47, de 23.02.2019.

⁸⁰ El Consell està integrat per la persona que ostenti la Presidència, quaranta-vuit persones representants de la societat civil i dos representants de l'òrgan de cooperació interterritorial, que, si s'escau es constitueixi, per a la implementació de l'Agenda 2030. Dins els quaranta-vuit membres, es nomenaran onze vocals del sector empresarial i sindicats: 1) La persona que ostenti la titularitat de la Presidència de la Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresarials. 2) La persona que ostenti la titularitat de la Presidència de la Confederació Espanyola de la Mitjana i Petita Empresa. 3) La persona que ostenti la titularitat de la Presidència de la Unió de Professionals i Treballadors Autònoms. 4) Una persona en representació dels col·legis professionals a proposta de la Unió Professional. 5) Una persona en representació de la Xarxa Espanyola del Pacte Mundial. 6) Dues persones en representació dels diferents sectors econòmics a proposta de la Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresarials. 7) La persona que ostenti la titularitat de la Secretaria General de la Unió General de Treballadors. 8) La persona que ostenti la titularitat de la Secretaria General de Comissions Obreres. 9) Dues persones en representació de l'àmbit sindical a proposta dels sindicats més representatius en l'àmbit estatal.

⁸¹ Declaracions de Magdalena Valerio, ministra de Treball, Migracions i Seguretat Social en funcions el 27.11.2019. <http://prensa.mitramiss.gob.es/WebPrensa/noticias/ministro/detalle/3664>. No hi ha declaracions posteriors al nomenament del Govern sorgit de les eleccions de novembre de 2019.

Finalment, l'Acord de coalició progressista entre PSOE i Unidas Podemos⁸² signat el 30.12.2019 per a la formació del Govern després de les eleccions del 10.11.2019, estableix les mesures següents en relació amb el treball autònom:

- Millor cobertura i quotes més justes per als treballadors i treballadores autònoms. Foment del diàleg social amb les organitzacions representatives del treball autònom i gradual equiparació dels drets d'aquest col·lectiu amb els dels treballadors i treballadores per compte d'altre. Establiment d'un sistema de cotització per ingressos reals, sobre la base de la informació fiscal, que comportarà més protecció social en cas d'atur, malaltia o jubilació i que evitarà que les persones autònoms que menys ingressen paguin una quota excessiva i que, a més, redundarà en una major recaptació per al sistema i contribuirà a reforçar la solidaritat.
- Avaluació de l'actual règim especial del criteri de caixa en l'IVA per procedir, si escau, a la seva revisió per, dins dels límits de la directiva harmonitzada, fer-lo atractiu per a per als treballadors i treballadores i petites empreses.
- Constitució del Consell del Treball Autònom per assegurar una via que garanteixi la participació en el disseny de les polítiques públiques que incideixin sobre el treball per compte propi.

En l'àmbit català, en desenvolupament del Decret 18/2010, a finals de juliol es constitueix formalment el Consell del Treball Autònom de Catalunya,⁸³ l'òrgan de consulta en matèria socioeconòmica i professional del treball autònom, i s'han aprovat línies en suport del treball autònom que s'analitzen a l'apartat 6. Foment i consolidació del treball autònom.

---

⁸² <https://www.psoe.es/media-content/2019/12/30122019-Coalici%C3%B3n-progresista.pdf>

⁸³ https://dixit.gencat.cat/ca/detalls/Noticies/constituit_consell_treball_autonom_catalunya.html. S'ha constituït el Consell amb 15 membres: quatre d'organitzacions socials més representatives (UGT i CCOO), quatre d'organitzacions empresarials (PIMEC i Foment) i tres d'organitzacions específiques d'autònoms (PIMEC autònoms, Unió de Treballadors Autònoms de Catalunya-CTAC i Autònoms de Catalunya -AUTCAT-). Amb tot, no s'ha posat en marxa efectivament.

8. CONSIDERACIONS I RECOMANACIONS

El CTESC fa les consideracions i recomanacions següents a partir de l'anàlisi inclosa en aquest informe. Gran part d'aquestes consideracions i recomanacions figuraven en informes d'anys anteriors però continuen essent plenament vigents.

El CTESC sol·licita al Govern que sigui receptiu a les consideracions i recomanacions formulades en el present informe i l'emplaça a negociar amb altres administracions aquells aspectes en què no sigui competent.

Pel que fa a l'accés i disponibilitat de dades,

Per tal de disposar d'un mapa real del treball autònom a Catalunya, el CTESC recomana establir l'obligatorietat de donar-se d'alta al RETA a efectes registrals per a tots els treballadors i treballadores per compte propi, sigui la seva activitat habitual o no.

El CTESC constata que en l'actualitat, per problemes d'escala, hi ha part de la realitat del treball autònom sobre la qual no es té dades. Així mateix, constata que les dades que s'obtenen a través de l'EPA no són suficients. En conseqüència, recomana que en el proper Pla estadístic de Catalunya i en els programes anuals d'actuació estadística corresponents s'inclogui una enquesta específica per al treball autònom, atès que per poder dissenyar i implementar polítiques efectives és necessària informació de la qual no es disposa actualment.

També considera que cal disposar d'informació estadística de caràcter longitudinal per poder avaluar la continuïtat i l'evolució a mitjà termini de l'activitat per compte propi. Això contribuiria a fer possible una anàlisi més completa de l'eficàcia de les mesures de foment i sostenibilitat del treball autònom.

Així mateix, el CTESC constata la necessitat de tenir informació per poder determinar adequadament: el col·lectiu d'autònoms amb característiques assimilables a les de la figura del TRADE; el col·lectiu no inclòs dins la categoria d'autònoms pròpiament dits, especialment cooperativistes i membres de societats col·lectives.

D'altra banda, el CTESC considera necessari disposar de les dades relatives al total de persones que han estat declarades treballadors per compte d'altri a partir de les actuacions de la Inspecció de Treball en relació amb els falsos autònoms.

En l'àmbit de la **millora i simplificació dels processos de tramitació administrativa** adreçats a les empreses, el CTESC demana que les administracions públiques apostin per una administració digital al servei del ciutadà i el treball autònom, amb l'objectiu d'eliminar les traves burocràtiques i simplificar tràmits administratius.

En aquesta línia, el CTESC valora positivament l'existència de la Finestreta Única Empresarial (FUE), que permet aglutinar en un únic punt tots els tràmits que s'han de fer per endegar un projecte empresarial. Cal destacar l'esforç fet des de la FUE per aglutinar els tràmits de tres administracions en un sol portal.

No obstant l'anterior, el CTESC és conscient que cal una aposta ferma per donar a conèixer a la societat els beneficis d'utilitzar la FUE com a canal de comunicació amb l'Administració. No obstant, constata la dificultat de fomentar-ne la utilització sense tenir tots els ens locals integrats. En aquest sentit, el CTESC considera que el fet que la ciutat de Barcelona no estigui integrada dins la FUE és un fre a la plena implementació dels serveis i les potencialitats que es poden oferir a través d'aquesta eina.

Així mateix, el CTESC considera que el fet que els tràmits vinculats a les cooperatives no estiguin integrats dins la FUE és un greuge que no permet, d'una banda, la normalització telemàtica dels processos vinculats amb les cooperatives i, de l'altra, agilitat en la creació d'aquesta forma jurídica.

D'igual manera, el CTESC considera important el desplegament i agilització telemàtica de tots els tràmits relatius a les cooperatives que gestiona el Registre de Cooperatives.

En matèria de **finançament**, el CTESC considera que cal garantir:

- L'accés a ajuts en l'inici de l'activitat i per al manteniment de l'activitat econòmica, tant per a treballadors i treballadores autònoms com per a societats d'autònoms de base col·lectiva. En aquest sentit, el CTESC recomana la creació de línies ICF i ICO amb imports mínims inferiors als actualment vigents (25.000 euros o 15.000 euros, respectivament).
- La millora de les línies de finançament, tant per inversió com per circulat, ja sigui a través de programes públics o bé a través d'entitats privades, tant per a les etapes inicials com per les de consolidació.
- L'establiment i dotació d'una línia d'ajuts orientada a aquelles persones més desfavorides, els rendiments dels quals no arriben a l'SMI anual, per ajudar a la consolidació de la seva activitat i evitar-ne el tancament.
- Una via de finançament destinada a les persones més grans de 45 anys, amb especial atenció a aquelles persones amb dificultat d'inserció laboral, amb l'objectiu de constituir-se i consolidar-se com a treballadors autònoms i com a societats d'autònoms de base col·lectiva.
- La creació d'un fons d'aval per facilitar la continuïtat, reconversió o reestructuració de l'activitat productiva a través de la constitució d'una societat d'autònoms de base col·lectiva.
- Que els intermediaris financers no estableixin diferents condicions pel que fa als tipus aplicables i de les condicions d'aval públics en les línies de finançament definides per l'Institut Català de Finances i AVALIS.
- La possibilitat que, amb caràcter general, els treballadors i treballadores autònoms puguin concórrer a convocatòries de licitacions. Actualment, en moltes convocatòries públiques de concurrència competitiva s'exigeix un determinat capital social o xifra de negoci per poder presentar-se. Això impedeix en moltes ocasions que els autònoms puguin oferir els seus serveis a l'Administració pública.
- El restabliment i dotació dels ajuts als autònoms per a la contractació de joves dins del programa de Garantia Juvenil.
- La creació d'una línia d'ajuts vinculada a les noves contractacions de treballadors assalariats fetes per a autònoms.
- L'establiment i dotació d'una línia de finançament que afavoreixi la digitalització del treball autònom.
- L'equiparació de les deduccions en concepte d'inversió per un àngel inversor que es fan a les empreses en general i que també s'apliquin per l'adquisició de participacions socials de societats cooperatives, noves o de creació recent.

- La millora de l'accés a la informació del col·lectiu d'autònoms sobre les diverses possibilitats de finançament que s'ofereixen, incloses les de l'economia social mitjançant entitats de finances ètiques i solidàries.
- El reforç i la continuïtat de les línies de suport a les inversions en immobilitzat material o immaterial que contribueixin a la consolidació o millora de la competitivitat dels treballadors autònoms i de les societats d'autònoms de base col·lectiva, en especial a les inversions relatives a la transformació digital i a l'ús del programari lliure i els comuns digitals.

La necessitat de transposar la Directiva 2019/1203 sobre reestructuració i insolvència, que té de termini fins al 17.07.2021, és una oportunitat per incorporar diverses mesures reclamades en matèria concursal, no incloses al text refós de la Llei concursal recentment aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2020 de 5 de maig. Així, per exemple, com ja es va exposar en l'edició anterior d'aquest informe, la regulació del benefici de l'exoneració de deutes insatsfets per proporcionar una veritable segona oportunitat.

El CTESC considera que s'hauria d'incloure el dret a la justícia gratuïta per a persones físiques amb activitat econòmica.

Així mateix, el CTESC recomana que els treballadors i les treballadores autònoms puguin acollir-se a una negociació extrajudicial com a alternativa al concurs de creditors, estalviant-los costos no assumibles.

El CTESC considera necessari el compliment de la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials, modificada per la Llei 15/2010, atès que la morositat pot afectar de forma especial els autònoms i les pimes, que normalment operen amb gran dependència del curt termini. En aquest sentit, considera que s'ha d'insistir en l'aprovació d'un règim sancionador que vetlli pel compliment de la Llei, en el qual s'hauria d'incloure una bústia de denúncia anònima similar a l'establert contra el frau laboral; la possibilitat que les administracions siguin sancionades així com que en els criteris de graduació de la sanció es tingui en compte la causa de l'incompliment. A aquests efectes, el CTESC valora positivament que el Congrés dels Diputats hagi pres en consideració la Proposició de llei de modificació de la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la qual s'estableixen mesures de lluita contra la morositat en les operacions comercials, amb la finalitat de regular un règim d'infraccions i sancions.⁸⁴

En matèria de **Seguretat Social**,

- El CTESC considera necessari garantir que tota la informació i eines que la Seguretat Social posa a disposició de l'autònom, especialment l'autocàlcul de la pensió de jubilació, estiguin actualitzades permanentment.
- El CTESC considera que cal fer pedagogia sobre la importància d'incrementar gradualment la cotització en l'àmbit del treball autònom. En aquest sentit, proposa fer un enviament anual de l'informe de vida laboral de l'autònom que s'acompanyi de simulacions de la quantia de les pensions de jubilació en funció, d'una banda, de la base de cotització actual i, de l'altra, de la base de cotització incrementada.
- El CTESC recomana explorar mesures que incentivin els autònoms a augmentar la base de cotització i possibilitar-ne la seva adequació en funció de la jornada laboral real, ja sigui fixa o variable.
- El CTESC considera que l'autònom societatari hauria de poder optar a deduir la cotització a la Seguretat Social bé a l'IRPF o bé a l'impost de societats.

⁸⁴ Presentada pel Grup Parlamentari Plural a instàncies de Junts per Catalunya. Es pren en consideració pel Ple del Congrés dels Diputats de 22.09.2020.

- El CTESC considera necessari que existeixi l'opció de fer aportacions voluntàries al RETA a l'inici de l'exercici que no modifiqui la seva quota mensual, però que computi com si estigués cotitzant per una base més gran, sent aquestes contribucions deduïbles fiscalment en un percentatge a establir.
- El CTESC demana ampliar la jubilació activa, és a dir, la possibilitat de compaginar la pensió de jubilació amb el treball per compte propi al 100% de tots els autònoms independentment de si tenen o no assalariats a càrrec.

En línia amb l'anterior, el CTESC considera que caldria bonificar la contractació dels assalariats a càrrec de les persones autònomes que accedeixin a la jubilació activa.

- El CTESC proposa que s'estableixin mecanismes dirigits al col·lectiu de treballadors autònoms que tinguin deutes amb la Seguretat Social i vulguin accedir a la pensió de jubilació, com per exemple línies de finançament i pactes amb la Seguretat Social.
- El CTESC constata que cal evitar les llacunes de cotització que es puguin produir quan hi ha un canvi del règim general al RETA en edats avançades pròximes a la jubilació com a conseqüència del límit de base de cotització.
- El CTESC considera que els requisits exigits en l'actual configuració del subsidi per a majors de 52 anys dificulten que, en la pràctica, els treballadors autònoms s'hi puguin acollir. En conseqüència, recomana que, o bé es revisin aquests requisits (com ara, l'exigència d'una cotització per atur mínima de 6 anys), o bé es reguli un subsidi específic per a aquest col·lectiu.
- El CTESC considera que la prestació per cessament d'activitat no funciona adequadament i per això demana que es concedeixi sempre i quan es compleixin els períodes de cotització requerits.
- El CTESC recomana estudiar amb més profunditat els motius que expliquen el canvi de tendència en matèria de capitalització, que disminueix, enfront de la compatibilització o la suspensió, que creixen, tal com es constata al gràfic 33.
- El CTESC considera que s'ha d'establir un sistema de cotització proporcional als rendiments de l'activitat econòmica, on la sobrecotització o infracotització s'hauria de corregir a través de la declaració de renda en funció dels rendiments nets. En aquesta línia, caldrà esperar l'evolució de la recent proposta feta pel Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions per avançar de manera progressiva cap a la cotització segons els ingressos reals.⁸⁵
- El CTESC recomana reformular la tarifa plana i vincular-la a projectes lligats a un pla de viabilitat, tenint en compte els següents supòsits:
  - Creació d'una tarifa especial i reduïda per als dos primers anys d'activitat, sempre que no se superi un rendiment net anual igual a l'SMI (13.300€ per a l'any 2020). En cas que, revisada la declaració de renda, el rendiment hagi superat el llindar, s'haurà de fer el retorn a la Seguretat Social corresponent.
  - Creació d'una tarifa especial i reduïda, d'una bonificació o reducció durant 24 mesos, per a les dones de l'àmbit rural que emprenguin, iniciïn una nova activitat o estiguin en un supòsit de successió empresarial.

---

⁸⁵ Vegeu: <http://prensa.inclusion.gob.es/WebPrensaInclusion/downloadFile.do?tipo=documento&id=3.914&idContenido=3.957>

- Ampliació a 24 mesos de la bonificació a la quota de Seguretat Social per a les treballadores autònomes que es reincorporen a l'activitat després de la maternitat.

En matèria de **formació i competitivitat**, el CTEESC posa de manifest que la formació per a l'ocupació suposa un pilar elemental en la capacitació dels professionals i constata que existeix una àmplia oferta en la formació contínua dels treballadors assalariats mentre que en el cas de les persones treballadores autònomes aquesta oferta és menys àmplia i menys especialitzada i no té en compte les diferents tipologies del treball autònom.

En conseqüència, el CTEESC novament sol·licita una revisió de l'oferta formativa dirigida a aquest col·lectiu i que es concretin les seves necessitats, així com fer el nou disseny formatiu adaptat a les circumstàncies de cada moment. Aquesta adequació adquireix especial rellevància a partir del Reial decret llei 28/2018 que introdueix l'obligació de cotitzar per formació professional.

D'altra banda, pel que fa a les mesures d'educació emprenedora o la promoció del treball autònom dins del sistema educatiu, el CTEESC recomana dotar dels recursos necessaris el programa Itineraris educatius on es posa en valor l'economia social i solidària i les finances ètiques en els projectes d'emprenedoria col·lectiva de les matèries d'economia de 4t d'ESO i d'emprenedoria a 3r i 4t d'ESO.

Així mateix, en la línia de reforçar la competitivitat, el CTEESC valora molt positivament el programa Consolida't, impulsat l'any 2013 per la Generalitat. No obstant això, passades diverses edicions considera imprescindible dur a terme una reflexió profunda encaminada a introduir-hi millores necessàries. D'altra banda, denota que segueixen sent recomanables més accions de divulgació d'aquest programa entre el col·lectiu d'autònoms per tal de fomentar la seva inscripció.

El CTEESC sol·licita a la Generalitat que posi en marxa una línia d'ajuts per finançar l'acompanyament/assessorament als autònoms per part d'experts especialistes en diferents matèries (activitat/negoci, digitalització, internacionalització, etc.). Val a dir que l'acompanyament/assessorament és una acció positivament valorada pels autònoms que participen en el programa Consolida't.

El CTEESC recomana establir un sistema d'ajuts o subvencions que financin, totalment o parcial, l'elaboració de plans estratègics i de viabilitat, sobre el sistema productiu o el serveis, orientats a facilitar, també, la conciliació del treball autònom.

El CTEESC constata que al llarg de la vida d'una activitat econòmica les necessitats varien en funció del mercat, la situació econòmica, etc. En aquest sentit, es proposa estudiar la possibilitat de crear una Oficina del Treball Autònom en el marc del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, per tal de donar **assessorament, acompanyament i suport** en la fase de consolidació, reorientació, professionalització i creixement del treball autònom en tota la seva amplitud (valoració i viabilitat de projectes, orientació en programes i ajuts públics, suport en tramitacions administratives, creixement, etc.).

En matèria de **participació i diàleg social**, el CTEESC encoratja a activar sense més dilacions el Consell Català del Treball Autònom constituït el juliol de 2019, per tal de garantir el diàleg entre l'Administració i els agents econòmics i socials.⁸⁶

El CTEESC recomana potenciar l'associacionisme i el cooperativisme entre els treballadors i les treballadores autònoms, per tal d'oferir les millors alternatives per a la cooperació entre aquest col·lectiu.

⁸⁶ En l'anunci del Projecte de decret de desenvolupament de la llei de l'Estatut del treball autònom s'especifica que es revisarà la regulació del Consell Català del Treball Autònom com a espai de concertació i el diàleg socials del treball autònom a Catalunya, així com la seva composició. Vegeu: <https://govern.cat/gov/acords-govern/10161/govern-duu-terme-consulta-publica-previa-lelaboracio-del-projecte-decret-desenvolupament-lllei-lestatut-del-treball-autonom-catalunya>.

D'altra banda, el CTESC considera que cal **adequar la normativa** a la realitat del mercat de treball. Així,

- Constata la inseguretat jurídica que deriva de la manca de definició legal precisa dels elements determinants de l'existència de treball autònom i insta a la represa dels esforços iniciats en aquest sentit, tenint en compte, especialment, els canvis en l'organització del treball produïts per les noves tecnologies. Potser tindrà conseqüències en aquest àmbit la recent sentència del Tribunal Suprem, que declara l'existència de la relació laboral entre una empresa que presta serveis d'encàrrecs i missatgeria (Glovo) i un repartidor.⁸⁷
- Recomana actualitzar el reglament TRADE per tal de millorar els mecanismes de control i coordinació entre administracions i així evitar possibles situacions de frau i de desprotecció i que aquesta figura encobreixi una mera mercantilització de les relacions laborals.
- Considera necessari, en línia amb les recomanacions de l'OIT, dotar a la Inspecció de Treball de més mitjans humans (i també materials) per dur a terme les funcions Inspectoras que li són pròpies també en relació amb el treball autònom. El CTESC recomana que en el Pla anual de la Inspecció de Treball s'incorpori un punt específic sobre el treball autònom, i que es desenvolupi en tot l'àmbit de les comarques de Catalunya.

El CTESC recomana que la Generalitat posi eines en matèria de prevenció de riscos laborals a l'abast dels treballadors autònoms pròpiament dits sense treballadors a càrrec i que no presten serveis a les instal·lacions d'un tercer i que, al mateix temps, faci accions de sensibilització en aquesta matèria.

Finalment, el CTESC recomana potenciar bones pràctiques en aquest col·lectiu, prenent consciència de la seva responsabilitat social empresarial.

---

⁸⁷ <http://www.poderjudicial.es/search/AN/openDocument/05986cd385feff03/20201001>